



รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ยุทธศาสตร์สี่เขี้ยวยุโรป : ความท้าทายและโอกาส
ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่าง
ประเทศไทยกับสหภาพยุโรป

จัดทำโดย นายจ๊กก์ แสงชัย
รหัส 12027

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 12 ปี 2563
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ



รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรป : ความท้าทายและโอกาส
ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่าง
ประเทศไทยกับสหภาพยุโรป

จัดทำโดย นายจ๊กกั แสนชัย
รหัส 12027

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 12 ปี 2563
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา



เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ ระดับ **ดีเด่น**

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครเดช ไชยเพิ่ม)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต ดร. จริย์วัฒน์ สันตะบุตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการศึกษาฉบับนี้ศึกษาว่า ยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรป (European Green Deal-EGD) ของสหภาพยุโรป (European Union-EU) เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยอย่างไร โดยศึกษาเฉพาะด้านการค้าและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องจาก EGD เป็นยุทธศาสตร์การเจริญเติบโตฉบับใหม่ที่มุ่งหมายให้ EU เป็นภูมิภาคที่มีการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิ (net emission) เป็นศูนย์ภายในปี 2593 (ค.ศ. 2050) ครอบคลุมการปรับเปลี่ยนกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของ EU ให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อคู่ค้าและหุ้นส่วนกับ EU ทั้งหมดด้วย

จากการศึกษาโดยใช้เทคนิค SWOT Analysis พบว่า EGD เป็นทั้งโอกาสและอุปสรรคต่อประเทศไทย โดยมาตรการและมาตรฐานที่สูงขึ้นของ EU จะทำให้สินค้าไทยมีราคาเพิ่มสูงขึ้นจากต้นทุนด้านต่าง ๆ ที่เพิ่มสูงขึ้นจากการยกระดับมาตรฐานกระบวนการผลิตให้มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และการใช้งบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อดำเนินการยกระดับมาตรฐานสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย

ขณะเดียวกัน ความท้าทายดังกล่าวก็เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย โดยในด้าน (1) การค้ากระบวนการผลิตสินค้าของประเทศไทยจะถูกกำหนดให้มีมาตรฐานที่ดีขึ้นและสินค้าไทยที่ผลิตได้จะมีคุณภาพสูงขึ้น ทำให้ประเทศไทยสามารถส่งสินค้าไปยัง EU โดย EU ไม่สามารถอ้างประเด็นสิ่งแวดล้อมในการกีดกันสินค้าไทย และยังจะสามารถทำให้สินค้าไทยมีโอกาสเข้าถึงตลาดในภูมิภาคอื่น ๆ ได้มากขึ้นด้วย และ (2) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การดำเนินการตามมาตรฐานที่สูงขึ้นของ EU จะทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยจะดีขึ้น และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ประเทศไทยยังสามารถใช้ EGD ในการเพิ่มพูนความร่วมมือและรับการสนับสนุนจาก EU สำหรับการดำเนินการเพื่อยกระดับมาตรฐานด้านการค้าและสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านงบประมาณ เทคโนโลยีและนวัตกรรม วิชาการ การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญ ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้ทั้ง EU และประเทศไทยมุ่งแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดฯ และการอนุรักษ์เศรษฐกิจอย่างเร่งด่วนลำดับแรก ส่วนประเด็นสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกลายเป็นเรื่องไม่เร่งด่วน แต่สถานการณ์ดังกล่าวก็เป็นโอกาสให้ EU ได้ทบทวน EGD และนโยบายอื่น ๆ และสอดแทรกประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้เข้มข้นยิ่งขึ้นในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของ EU ขณะเดียวกันประเทศไทยก็มีโอกาสที่จะได้ทบทวนนโยบายการพัฒนาประเทศ และเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงเศรษฐกิจฐานราก ชุมชน และท้องถิ่น ให้มีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 12 ประจำปี 2563 โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาหัวข้อเกี่ยวกับยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรป (European Green Deal-EGD) ของสหภาพยุโรป ด้วยความสนใจส่วนตัวเกี่ยวกับประเด็นสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กอปรกับ EGD เป็นเรื่องใหม่ที่จะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสหภาพยุโรปต่อไปในอนาคต อย่างไรก็ตาม EGD เกี่ยวข้องกับประเด็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และทั้งระดับประเทศและระหว่างประเทศ แต่ด้วยข้อจำกัดด้านเวลา ผู้ศึกษาจึงกำหนดกรอบการศึกษาเพียงเฉพาะประเด็นการค้าและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในกรณีนี้ ผู้ศึกษาหวังว่า รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นส่วนหนึ่งของจุดเริ่มต้นในการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของ EGD ต่อประเทศไทยในเชิงลึกและครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ มากยิ่งขึ้นต่อไป

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณะอาจารย์ที่ปรึกษา ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครเดช ไชยเพิ่ม อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก เอกอัครราชทูต ดร. จริย์วัฒน์ สันตะบุตร และศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู ที่ได้กรุณาให้ความรู้และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำรายงานการศึกษานี้จนสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ ตลอดจนขอขอบคุณผู้อำนวยการสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ และเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ดูแลเอาใจใส่และอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาของการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูตฯ

ผู้ศึกษาขอขอบคุณนายศศิวัฒน์ ว่องสินสวัสดิ์ อธิบดีกรมยุโรป ที่สนับสนุนให้ผู้ศึกษาเข้ารับการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูตฯ และกรุณาให้สัมภาษณ์เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคล รวมทั้งขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์อีกสี่ท่าน ได้แก่ ดร. อัมภาพร ไกรพานนท์ รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐนันท์ คุณมาศ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จาริต ดิงศภักดิ์ อดีตอาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคุณจิรภัฏ อิศรางกูร ณ อยุธยา ผู้อำนวยการส่วน สำนักยุโรป กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

ในโอกาสนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ครอบครัว และคู่ชีวิต ซึ่งเป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุน รวมทั้งผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูตฯ สำหรับมิตรภาพ อภัยาศัยไมตรี และกำลังใจซึ่งกันและกันตลอดระยะเวลาการอบรมที่เข้มข้น ซึ่งเป็นความทรงจำ และความภาคภูมิใจ รวมทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตร นักบริหารการทูตฯ ทุกคนต่อไปในอนาคต

จ๊กก์ แสงชัย

กันยายน 2563

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	2
1.4 คำถามการศึกษา	3
1.5 สมมติฐานการศึกษา	4
1.6 ประโยชน์ของการศึกษา	4
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดทฤษฎี	5
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
2.3 สรุปกรอบแนวคิด	26
บทที่ 3 ผลการศึกษา	27
3.1 ภาพรวมของการศึกษา	28
3.2 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างประเทศไทยกับสหภาพยุโรป	28
3.3 ความแตกต่างระหว่างยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรปของสหภาพยุโรปกับนโยบายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย	31
3.4 สภาพแวดล้อมร่วมของประเทศไทยกับสหภาพยุโรป: สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19)	32
3.5 SWOT ของยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรป	33
3.6 SWOT ของนโยบายของประเทศไทย	41
3.7 SWOT ของนโยบายของประเทศไทยกับยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรป	43

บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	46
4.1 ผลการศึกษา	46
4.2 สรุปผลการศึกษา	49
4.3 การอภิปรายผลการศึกษา	50
4.4 ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก	62
ประวัติผู้เขียน	90

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	SWOT ของยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรป	40
ตารางที่ 2	SWOT ของนโยบายของประเทศไทย	42
ตารางที่ 3	SWOT ของนโยบายของประเทศไทยกับยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรป	45
ตารางที่ 4	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ	52

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	SWOT Analysis	9
ภาพที่ 2	The European Green Deal	11
ภาพที่ 3	ภาพรวมของการศึกษา	27

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา

เมื่อเดือนธันวาคม 2562 คณะกรรมาธิการยุโรป (European Commission–EC) ชุดใหม่ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใช้อำนาจบริหารและนิติบัญญัติของสหภาพยุโรป¹ (European Union–EU) ได้เข้ารับหน้าที่ โดยมีวาระห้าปี (ปี 2562–2567) และมีนาง Ursula von der Leyen ชาวเยอรมัน เป็นประธานคณะกรรมาธิการยุโรป (President of the European Commission)

เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2562 นาง von der Leyen ได้ประกาศนโยบายสำคัญในการบริหาร EU ในช่วงห้าปีข้างหน้า ได้แก่ ยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรป (European Green Deal–EGD)² เพื่อการเจริญเติบโตของ EU โดยมีการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นแกนหลักของยุทธศาสตร์ในการกำหนดและดำเนินนโยบายต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายหลักคือ การมุ่งให้ EU เป็นภูมิภาคที่มีการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิ (net emissions) เป็นศูนย์ภายในปี 2593 (ค.ศ. 2050)

EGD ไม่เป็นเพียงเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่จะส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและวิธีดำเนินการในภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของ EU ด้วย เช่น ภาคพลังงานจะมีการให้ความสำคัญกับพลังงานทดแทน ประสิทธิภาพพลังงาน พลังงานสะอาด และระบบการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Emission Trading Scheme–ETS) ภาคอุตสาหกรรมจะมีการให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (circular economy) เช่น การลดการใช้วัสดุและทรัพยากร และการนำกลับมาใช้ใหม่ ภาคการเกษตรและที่ดินจะมีการจัดระเบียบที่ดิน การใช้ที่ดิน และป่าไม้ และการพัฒนาระบบเกษตรกรรมสีเขียวเพื่อสุขภาพของผู้บริโภค ภาคการคมนาคมและการขนส่งจะมี

¹ จีเรตซ์ มทวารธกิจ, “สถาบันหลักและกระบวนการตัดสินใจของสหภาพยุโรป,” ใน บูรณาการสหภาพยุโรป, วิมลวรรณ ภัทโรตม, บรรณาธิการ, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562), หน้า 97.

² European Commission, The European Green Deal, Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Brussels, 2019.

การส่งเสริมการใช้พลังงานทางเลือกและพลังงานไฟฟ้า และภาคสิ่งแวดล้อมจะมีการกำหนดมาตรการ เพื่อพัฒนามาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เป็นต้น

EGD ยังได้ตั้งเป้าหมายให้ EU มีบทบาทเป็นผู้นำโลกในด้านการแก้ไขการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างครอบคลุม และไม่เพียงจะมีผลกระทบภายใน EU และประเทศสมาชิกเท่านั้น แต่จะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่าง EU กับประเทศคู่ค้า/หุ้นส่วน โดย EU จะผลักดันมาตรการและมาตรฐานที่เข้มข้นมากขึ้นตาม EGD กับประเทศคู่ค้า/หุ้นส่วน รวมถึงประเทศไทย ทั้งนี้ ในปี 2562 EU เป็นคู่ค้าลำดับที่สี่ของประเทศไทย (มูลค่าการค้า 44,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ)³ และผู้ลงทุนในประเทศไทยลำดับที่ห้า (มูลค่าการลงทุน 21,000 ล้านบาท)⁴ และมีความร่วมมือระหว่างกันหลายด้านอย่างครอบคลุม รวมทั้งประเทศไทยมีความสัมพันธ์ที่ยาวนานกับประเทศสมาชิก EU หลายประเทศมากกว่าร้อยละ 50 และมีการเดินทางไปมาหาสู่กันในทุกระดับอย่างสม่ำเสมอตลอดมา

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อประมวลข้อมูลและแนวทางการดำเนินการของ EU ตาม EGD

1.2.2 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความท้าทายและโอกาสของประเทศไทยต่อ EGD ทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของประเทศไทย

1.2.3 เพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ EU ในบริบทของ EGD

1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีศึกษา

1.3.1 ขอบเขตการศึกษา

ด้วยข้อจำกัดด้านเวลา ข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูล การศึกษาในครั้งนี้กำหนดให้ช่วงเวลาการศึกษาตั้งแต่การประกาศ EGD ของ EU เมื่อเดือนธันวาคม 2562 จนถึงปัจจุบัน (เดือนกันยายน 2563) และมีขอบเขตการศึกษาที่มุ่งศึกษาและทำความเข้าใจกับ EGD ควบคู่ไปกับศึกษาท่าทีของฝ่ายไทยที่มีต่อ EGD โดยเฉพาะประเด็นด้านการค้า และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

³ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, การค้าระหว่างประเทศของไทย กับสหภาพยุโรป (28), [ออนไลน์], 2563, แหล่งที่มา: <http://tradereport.moc.go.th/Report/Default.aspx?Report=TradeThSummary> [6 พฤษภาคม 2563].

⁴ กองความร่วมมือการลงทุนต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, สถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ รายเดือนสะสมปี 2562 (มกราคม-ธันวาคม), [ออนไลน์], 2563, แหล่งที่มา: https://www.boi.go.th/upload/content/Q4%202562_5e3b87320a255.pdf [5 พฤษภาคม 2563].

ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐบาล (ฝ่ายบริหาร) ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ยังมีประเด็นสำคัญในด้านอื่น ๆ และมีฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายตุลาการของไทยที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดท่าทีของประเทศไทยที่มีต่อ EGD ด้วย แต่ไม่รวมอยู่ในการศึกษาครั้งนี้

1.3.2 วิธีการดำเนินการศึกษา

1) รายงานการศึกษานี้จะศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาของเอกสารทางการค้า EU รวมทั้งบทความทางวิชาการ และบทวิเคราะห์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ EGD และเอกสารทางการค้าไทย รวมทั้งบทความวิชาการ และบทวิเคราะห์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580) และยุทธศาสตร์/แผนแม่บทของกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการสัมภาษณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย และการดำเนินความสัมพันธ์ค้าไทยกับ EU เช่น กรมนยุโรป กระทรวงการต่างประเทศ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งข้อคิดเห็นและข้อวิเคราะห์ของนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้าน EU ทั้งนี้ โดยที่ EGD เป็นเรื่องใหม่ที่ยังไม่เคยใช้เมื่อเดือนธันวาคม 2562 จึงอาจไม่เป็นที่รับรู้โดยกว้างขวางในประเทศไทย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับ EGD เพื่อมอบให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ศึกษาก่อนการสัมภาษณ์ และคำตอบที่ได้รับจากการสัมภาษณ์จึงเป็นการตอบสนอง/การคาดการณ์ของผู้ถูกสัมภาษณ์เท่านั้น

2) รายงานการศึกษานี้จะนำข้อมูลที่ได้จากข้อ (1) มาวิเคราะห์ และเสนอแนะแนวทางในการดำเนินความสัมพันธ์ของประเทศไทยกับ EU ในบริบทของ EGD

1.3.3 ระเบียบวิธีศึกษา

รายงานการศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์ความท้าทายและโอกาสของประเทศไทยในบริบทของ EGD ในด้านการค้า และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยศึกษานโยบายรัฐบาล นโยบาย แผนแม่บท และยุทธศาสตร์ของหน่วยงานไทยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นสภาพแวดล้อมภายใน เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน และศึกษา EGD และ EU เป็นสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคสำหรับประเทศไทย ทั้งนี้ EGD อาจมีผลกระทบต่อประเทศไทยในด้านอื่น ๆ ด้วย แต่ไม่ได้ศึกษาในรายงานการศึกษานี้

1.4 คำถามการศึกษา

EGD เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยอย่างไร

1.5 สมมติฐานการศึกษา

EGD เป็นโอกาสให้ประเทศไทยมีความร่วมมือกับ EU มากขึ้น

1.6 ประโยชน์ของการศึกษา

รายงานการศึกษานี้จะช่วยเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ EGD และผลกระทบของ EGD ต่อประเทศไทย รวมถึงทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ EU โดยมุ่งแสดงให้เห็นถึงโอกาสและความท้าทายของประเทศไทยในการดำเนินความสัมพันธ์กับ EU ในบริบทของ EGD รวมทั้งมีส่วนช่วยเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์สำหรับการปรับท่าทีและแนวทางของประเทศไทยเพื่อตอบสนองต่อ EGD และการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ EU ต่อไป

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎี

2.1.1 เศรษฐกิจสีเขียว

แนวความคิดเศรษฐกิจสีเขียว (green economy) เริ่มมีการกล่าวถึงเป็นครั้งแรกในปี 2532 โดยกลุ่มนักเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจัดทำรายงานเสนอรัฐบาลอังกฤษ และได้มีการตีพิมพ์รายงานดังกล่าวเป็นหนังสือ โดยเสนอแนวความคิดว่า เศรษฐศาสตร์สามารถช่วยสนับสนุนนโยบายสิ่งแวดล้อมได้ โดยปัญหาหลักมีมูลค่าและรัฐสามารถสร้างระบบภาษีที่ช่วยลดปัญหาหลักและสร้างรายได้จากการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้⁵ หลังจากนั้น กลุ่มนักเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมยังได้จัดทำรายงานอีกหลายฉบับต่อเนื่องในชุดเดียวกัน โดยได้เพิ่มประเภทของเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์อื่น ๆ เช่น มาตรการจูงใจ กลไกตลาด และขยายขอบเขตการศึกษา รวมถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาโลกร้อน ฯลฯ และต่อมา แนวความคิดเศรษฐกิจสีเขียวเริ่มได้รับความสนใจมากขึ้นในช่วงวิกฤตการเงินโลกในปี 2551 และการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Conference on Sustainable Development) ในปี 2555 ที่นครริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล โดยเป็นแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนานโยบายของประเทศ ความร่วมมือระหว่างประเทศ และการสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนไปพร้อมกัน⁶

แนวความคิดเศรษฐกิจสีเขียวยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนเกี่ยวกับคำนิยาม ซึ่งรัฐบาลองค์กรระหว่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการต่าง ๆ ต่างก็ได้เสนอคำนิยามที่หลากหลายสำหรับแนวความคิดเศรษฐกิจสีเขียว⁷ อย่างไรก็ตาม โครงการสิ่งแวดล้อมแห่ง

⁵ Pearce, D. W., Markandya, A. and Barbier, E. B., Blueprint for a Green Economy, London: Routledge, 1989.

⁶ Division for Sustainable Development, United Nations Department of Economic and Social Affairs [UNDESA], A guidebook to the Green Economy Issue 1: Green Economy, Green Growth, and Low-Carbon Development—history, definitions and a guide to recent publications, New York: United Nations, 2012.

⁷ อัญญาพร ไกรพานนท์, “การเจรจาความร่วมมือระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย กรณี Rio+20,” (รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2554), หน้า 8.

สหประชาชาติ (United Nations Environment Programme–UNEP) ได้ให้นิยามเศรษฐกิจสีเขียวว่าเป็นเศรษฐกิจที่ส่งผลให้ความเป็นอยู่ของมนุษย์และความเท่าเทียมกันทางสังคมดีขึ้น และลดความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและความสูญเสียเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญ⁸ รวมทั้งมีลักษณะคาร์บอนต่ำ (ปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกน้อย) มีประสิทธิภาพทรัพยากร และมีส่วนร่วมของสังคม และการจ้างงานและรายได้เติบโตได้ โดยการลงทุนของภาครัฐและเอกชนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐานและทรัพย์สิน ซึ่งมีการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษ เพิ่มพูนประสิทธิภาพพลังงานและทรัพยากร และป้องกันการสูญเสียความหลากหลาย ทางชีวภาพและระบบนิเวศ⁹ ซึ่งนิยามของ UNEP นี้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่า เป็นนิยามที่ครอบคลุมมากที่สุด และมักใช้ในการประชุมระหว่างประเทศ¹⁰

สถาบันทรัพยากรโลก (World Resources Institute–WRI) ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ ได้อธิบายแนวความคิดเศรษฐกิจสีเขียวว่า เป็นวิสัยทัศน์ทางเลือกสำหรับการเจริญเติบโตและการพัฒนา ซึ่งสามารถสร้างการเจริญเติบโตและปรับปรุงชีวิตของผู้คนในแนวทางที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยยึดจำกัดต่ำที่สุด (triple bottom lines) คือ การรักษา และพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยจะพยายามแก้ไขปัญหาล้างสิ่งแวดล้อมผ่านวิธีการต่าง ๆ เช่น การปฏิรูปเชิงสถาบันและกฎระเบียบ ภาษี นโยบายและเครื่องมือทางเศรษฐกิจ¹¹

⁸ United Nations Environment Programme [UNEP], [Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication-A Synthesis for Policymakers](https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/126GER_synthesis_en.pdf), [Online], Available from: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/126GER_synthesis_en.pdf [2020, July 24].

⁹ UNEP, [Green Economy](https://www.unenvironment.org/regions/asia-and-pacific/regional-initiatives/supporting-resource-efficiency/green-economy), [Online], Available from: <https://www.unenvironment.org/regions/asia-and-pacific/regional-initiatives/supporting-resource-efficiency/green-economy> [2020, July 24].

¹⁰ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, [เศรษฐกิจสีเขียว Green Economy](#), (ปทุมธานี: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562), 9.

¹¹ Bapna, M. and Talberth, J., [Q&A: What is a “Green Economy”](#), World Resources Institute, [Online], 2011, Available from: <https://www.wri.org/blog/2011/04/qa-what-green-economy> [2020, July 24].

ทั้งนี้ แนวความคิดเศรษฐกิจสีเขียวไม่ได้มาแทนที่แนวความคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development)¹² แต่เป็นการมุ่งเป้าไปที่เศรษฐกิจ การลงทุน ทนและโครงสร้างพื้นฐาน การจ้างงาน ทักษะ และผลลัพธ์ในเชิงบวกด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม¹³

สำหรับประเทศไทย ได้มีการนำเอาแนวความคิดเศรษฐกิจสีเขียวมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559)¹⁴ โดย ก่อศักดิ์ โต้วรรถกฤษณ์ เห็นว่า ประเทศไทยสามารถพัฒนาระบบเศรษฐกิจสีเขียวได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนด้วยสามแนวทางคือ การพัฒนาระบบเศรษฐกิจบนฐานองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยมีนโยบายแต่ละสาขาอย่างชัดเจนและเป็นระบบ การเปลี่ยนวิถีการทำงานจากการทำงานแยกส่วนเป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วม และการมุ่งสู่สังคมอย่างมีระบบ โดยเฉพาะระดับนโยบาย โดยมีหน่วยงานระดับประเทศที่มีพันธกิจโดยตรงในการเชื่อมโยงทุกภาคส่วนให้มาทำงานร่วมกัน¹⁵ อย่างไรก็ตาม อัษฎพร ไกรพานนท์ ให้ความเห็นที่แตกต่างไว้ว่า ประเทศไทยยังเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่ยังไม่มีความสามารถทางเทคโนโลยีเทียบเท่าประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศตะวันตก โดยเฉพาะเทคโนโลยีสะอาด (clean technology) ซึ่งถือเป็นเทคโนโลยีที่จะนำไปสู่ระบบเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ และยังคงพึ่งพาเทคโนโลยีจากประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศตะวันตกที่มีราคาสูง นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีขีดจำกัดด้านขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกที่มีคู่แข่งจำนวนมาก จึงอาจทำให้ประเทศไทยติดกับดักทางเทคโนโลยีได้ แต่ประเทศไทยยังสามารถใช้ประโยชน์จากแนวความคิดเศรษฐกิจสีเขียวด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและด้านเกษตรอินทรีย์ ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบในการที่กระแสโลกจะรับเอาแนวความคิดเศรษฐกิจสีเขียวมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจโลก เพื่อจะได้ไม่ตกเป็นเหยื่อในการกีดกันทางการค้าในรูปแบบใหม่¹⁶

¹² การพัฒนาที่ยั่งยืนคือ การพัฒนาที่รักษาสมดุลระหว่างความต้องการต่าง ๆ โดยตระหนักถึงข้อจำกัดด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม โดยรายงานของ World Commission on Environment and Development หรือ Brundtland Report ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของคนในปัจจุบัน โดยไม่ประนีประนอมความสามารถของคนในอนาคตที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง (World Commission on Environment and Development, *Our Common Future*, Oxford: Oxford University Press, 1987).

¹³ UNEP, *Green Economy*, Ibid.

¹⁴ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, *ทิศทางแผนพัฒนา ฉบับที่ 11*, (กรุงเทพมหานคร, 2553) ใน อัษฎพร ไกรพานนท์, *อ้างแล้ว*, หน้า 10.

¹⁵ ก่อศักดิ์ โต้วรรถกฤษณ์, “ความอยู่รอดและอนาคตของไทย จากเศรษฐกิจสีน้ำตาลสู่เศรษฐกิจสีเขียว,” รายงานพิเศษ, *Horizon* 16 (5 กันยายน 2558): 9.

¹⁶ อัษฎพร ไกรพานนท์, *อ้างแล้ว*, หน้า 11.

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวความคิดเศรษฐกิจสีเขียวไม่ได้มีองค์ประกอบแตกต่างไปจากแนวความคิดด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนมากนัก กล่าวคือ ทั้งสองแนวความคิดตั้งอยู่บนพื้นฐานของสามเสาหลักคือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แต่ในขณะที่การพัฒนาที่ยั่งยืนกล่าวถึงความสมดุลระหว่างสามเสาดังกล่าว เศรษฐกิจสีเขียวให้ความสำคัญกับเสาด้านเศรษฐกิจมากกว่า โดยมีการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อดำเนินการและเป็นมาตรการในการรักษาสิ่งแวดล้อมและการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของประชาชนไปด้วยพร้อมกัน

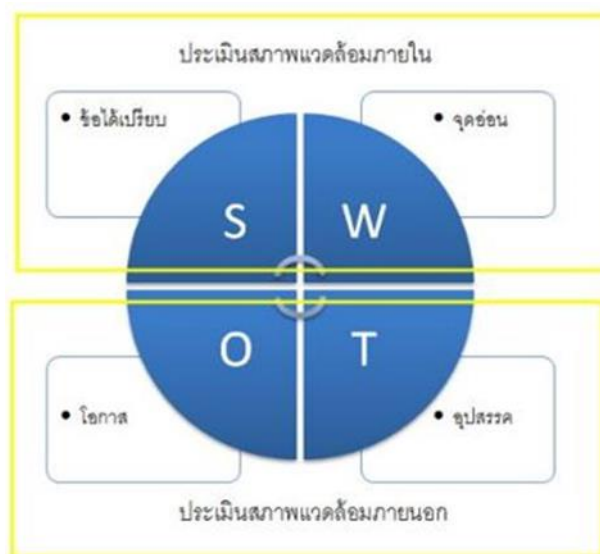
2.1.2 เทคนิค SWOT Analysis

เทคนิค SWOT Analysis คิดค้นโดยนาย Albert Humphrey สถาบันวิจัยของมหาวิทยาลัย Stanford สหรัฐอเมริกา ในช่วงทศวรรษที่ 1960 โดยเป็นกระบวนการวางแผนเพื่อช่วยให้องค์กรสามารถเอาชนะความท้าทายและพิจารณาแนวทางใหม่ในการดำเนินการ มีวัตถุประสงค์หลักคือ การพัฒนาองค์กรให้มีความตระหนักถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจ เพื่อจะได้ทราบว่าองค์กรมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลและการดำเนินงานใดจำเป็นต้องมีการปรับปรุง¹⁷

หลักการสำคัญของเทคนิค SWOT Analysis คือ การวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพแวดล้อมสองด้านคือ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก จึงอาจเรียกได้ว่า SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ (Situation Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็ง (รู้เรา) เพื่อให้รู้ตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) และวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรค รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารองค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้ว และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่มีต่อองค์กร และทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถด้านต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และการดำเนินการตามกลยุทธ์ขององค์กรที่เหมาะสมต่อไป¹⁸ ดังปรากฏตามภาพที่ 1

¹⁷ Schooley, Skye, et al, SWOT Analysis: What It is and When to Use it, Business News Daily [Online], 2019, Available from: <https://www.businessnewsdaily.com/4245-swot-analysis.html> [2020, March 7].

¹⁸ งานประสาณศูนย์วิทย์พัฒนา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis), [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.stou.ac.th/offices/rdec/headquater/upload/การวิเคราะห์ SWOT.pdf> [25 กรกฎาคม 2563].



ภาพที่ 1 SWOT Analysis

ที่มา: สถาบันเอกอัครราชทูต ณ กรุงเฮลซิงกิ (2559: ออนไลน์)

SWOT มีที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษสี่ตัว¹⁹ ดังนี้

1) S มาจาก Strengths หมายถึงจุดเด่น จุดแข็ง หรือข้อได้เปรียบ ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน ความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวก โดยองค์กรนำมาใช้ประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น การมีเงินทุน การมีผู้นำองค์กรที่เข้มแข็ง และมีความสามารถ ข้อได้เปรียบด้านการผลิต หรือการมีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และจำนวนเพียงพอ เป็นต้น

2) W มาจาก Weaknesses หมายถึงจุดอ่อน จุดด้อย หรือข้อเสียเปรียบ ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน สถานการณ์ในองค์กรที่เป็นลบและด้อยความสามารถ โดยองค์กรไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น การขาดเงินทุน การขาดความต่อเนื่องของนโยบายและการไม่มีทิศทาง การมีผู้นำที่ไม่กล้าตัดสินใจ หรือการมีบุคลากรที่ไม่มีคุณภาพ เป็นต้น

3) O มาจาก Opportunities หมายถึงโอกาส ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายนอกที่เอื้ออำนวยหรือส่งเสริมให้การทำงานขององค์กร และองค์กรที่ดีจะต้องแสวงหาโอกาสอยู่เสมอ และใช้ประโยชน์จากโอกาสนั้น โดยจะต้องมีการติดตามและวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลง

¹⁹ กลุ่มยุทธศาสตร์และแผน สำนักงานศึกษาธิการภาค 4, การจัดทำ SWOT เพื่อการวางแผน, [ออนไลน์], 2558, แหล่งที่มา: <http://www.reo2.moe.go.th/web/images/download/2558-reo4-km-swot.pdf> [25 กรกฎาคม 2563].

อยู่เสมอ เช่น สถานการณ์การเมือง เศรษฐกิจในประเทศและเศรษฐกิจโลก สภาพสังคม หรือการพัฒนาของเทคโนโลยีและนวัตกรรม เป็นต้น

4) T มาจาก Threats หรืออุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยหรือปัญหาภายนอกองค์กรที่คุกคามการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งมาจากปัจจัยภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กร ไม่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ความขัดแย้งและสงคราม วิกฤตเศรษฐกิจ โรคระบาด การแข่งขันในตลาด อัตราดอกเบี้ย หรือราคาน้ำมันที่สูงขึ้น เป็นต้น

ทั้งนี้ การจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยากในบางโอกาส เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็ว และในประเด็นเดียวกันก็อาจเปลี่ยนจากโอกาสเป็นอุปสรรค หรือจากอุปสรรคเป็นโอกาสได้เมื่อสถานการณ์และเวลาผ่านไปได้เช่นกัน ดังนั้น องค์กรจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้สอดคล้องและทันต่อสถานการณ์แวดล้อม และพยายามขจัดอุปสรรค ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 จากการสำรวจรายงานการศึกษาส่วนบุคคลต่าง ๆ

ยังไม่พบรายงานฯ ที่ตรงกับหัวข้อการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสหภาพยุโรป (European Union–EU) ในบริบทของยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรป (European Green Deal–EGD) แต่พบว่ามีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ EU ในหัวข้อเกี่ยวกับการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และขาดการควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing–IUU Fishing) ซึ่งเป็นประเด็นขัดแย้งด้านแรงงาน สิทธิมนุษยชน สิ่งแวดล้อม และการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างสิ้นเปลืองระหว่างประเทศไทยกับ EU ในช่วงห้าปีที่ผ่านมานี้ นอกจากนี้ ยังพบรายงานข่าวและบทความในหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการประกาศใช้ EGD ของ EU บ้าง แต่เป็นจำนวนไม่มากนัก

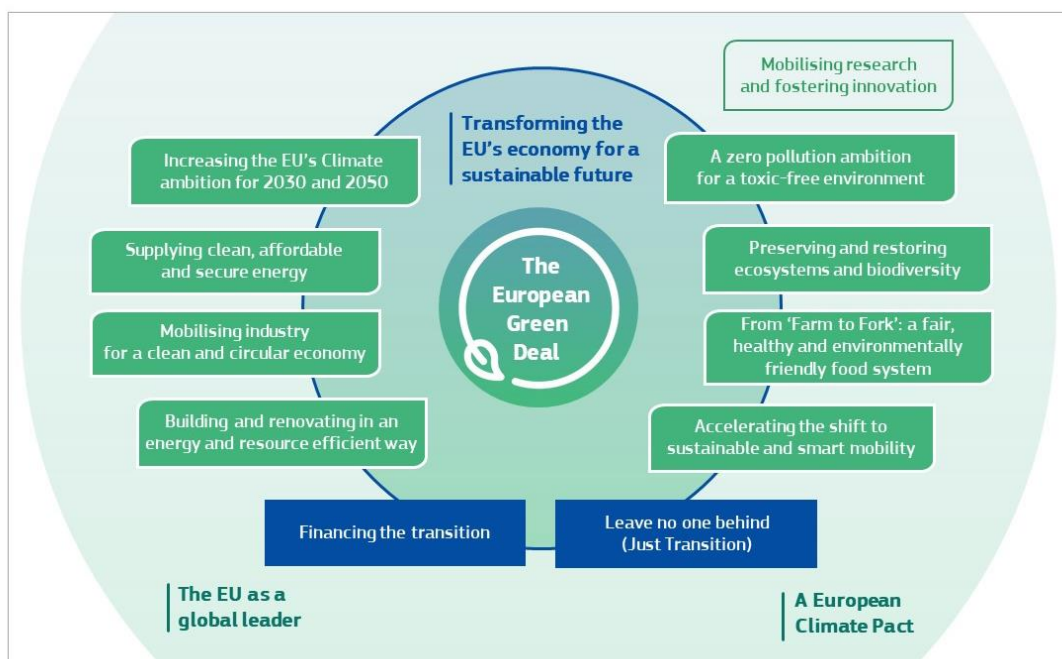
2.2.2 ยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรป²⁰

EGD คือ ยุทธศาสตร์ด้านการเจริญเติบโตของคณะกรรมการยุโรป (European Commission) ชุดใหม่ที่เข้ามาบริหาร EU ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2562 จนถึงปี 2567 โดยกำหนดเป้าหมายหลักเพื่อแก้ไขความท้าทายด้านสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเปลี่ยนแปลงให้ EU เป็นสังคมที่เท่าเทียมและเจริญรุ่งเรือง (a fair and prosperous society) ด้วยระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสามารถในการแข่งขัน (a modern, resource–efficient and competitive economy) โดยจะไม่มี การปลดปล่อยปริมาณก๊าซเรือนกระจกสุทธิในปี 2593 (ค.ศ. 2050) และแยกการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจออกจากการใช้ทรัพยากร (economic growth is decoupled from resource use) นอกจากนี้ EGD ยังมุ่งที่จะคุ้มครอง

²⁰ European Commission, *The European Green Deal*, Ibid.

อนุรักษ์ และเพิ่มพูนทุนทางธรรมชาติ (natural capital) และคุ้มครองสุขภาพและความเป็นอยู่ของประชากร EU จากความเสี่ยงและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมด้วย ทั้งนี้ การเปลี่ยนผ่านดังกล่าวจะเป็นไปอย่างเป็นธรรมและมีส่วนร่วมของประชากร

โดยที่ EU เห็นว่า ความท้าทายด้านสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมมีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกัน การตอบสนองเชิงนโยบายจึงต้องสร้างความเปลี่ยนแปลง ครอบคลุม และสร้างประโยชน์ให้มากที่สุดสำหรับสุขภาพ คุณภาพชีวิต ความสามารถในการฟื้นตัว (resilience) และขีดความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้น ทุคนโยบายและการดำเนินการของ EU จะต้องมี การประสานงาน และทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดในทุกภาคส่วน ขณะเดียวกัน EU ก็ตระหนักดีว่า เป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมดังกล่าวจะไม่สามารถบรรลุได้โดยการดำเนินการของ EU เท่านั้น แต่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ โดย EU จะใช้อิทธิพล ความเชี่ยวชาญ และทรัพยากรทางการเงิน ในการขับเคลื่อนให้เพื่อนบ้านและหุ้นส่วนให้เข้าร่วมกับ EU และ EU จะแสดงบทบาทนำในเวทีระหว่างประเทศและสร้างพันธมิตรกับประเทศที่มีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกัน



ภาพที่ 2 The European Green Deal

ที่มา: European Commission. (2019)

ในการจะทำให้ EGD ประสบผลสำเร็จ นั้น EU จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายใหม่ สำหรับการมีพลังงานสะอาดสำหรับเศรษฐกิจทั้งระบบ อุตสาหกรรม การผลิตและการบริโภค โครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ การคมนาคม อาหารและการเกษตร การก่อสร้าง ระบบภาษี และสวัสดิการสังคม โดยจะให้ความสำคัญกับการคุ้มครองและฟื้นฟูระบบนิเวศทางธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรที่ยั่งยืน และการส่งเสริมสุขภาพของคน รวมทั้งการส่งเสริมและลงทุนในการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลและเครื่องมือสำหรับสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายใหม่ของ EU ทั้งนี้ จะตั้ง รมัดระวางในกรณีที่มี trade-offs ระหว่างเป้าหมายด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม และ EU จะใช้เครื่องมือทางนโยบายต่าง ๆ เช่น กฎระเบียบและการกำหนดมาตรฐาน การลงทุน นวัตกรรม การปฏิรูประดับชาติ การเสวนากับผู้เกี่ยวข้องในสังคม และความร่วมมือระหว่างประเทศ

2.2.2.1 องค์ประกอบของ EGD มี ดังนี้ (ดังปรากฏตามภาพที่ 2)

1) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

คณะกรรมการการยุโรปกำหนดวิสัยทัศน์ให้ EU เป็นภูมิภาคที่มีการปลดปล่อยปริมาณก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ในปี 2593 โดยจะมีการเสนอกฎหมายสภาพภูมิอากาศ (Climate Law) ของยุโรปในปี 2563 รวมทั้งจะมีการเสนอแผนกำหนดเป้าหมายการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของ EU ในปี 2573 (ค.ศ. 2030) ให้ลดลงมากกว่าร้อยละ 50 ซึ่งจะรวมถึงการปรับปรุงระบบ Emissions Trading System ของ EU (EU ETS)²¹ และกฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน และป่าไม้ การกำหนดราคาคาร์บอน และระบบภาษีพลังงาน นอกจากนี้ EU ยังมีแผนที่จะจัดตั้งกลไกปรับปรุงคาร์บอนที่ชายแดน (a carbon border adjustment mechanism) ซึ่งอาจเป็นการเก็บอากรขาเข้าของสินค้ารูปแบบหนึ่ง เพื่อแก้ไขปัญหาการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศอื่นที่อยู่นอก EU และราคาของสินค้านำเข้าของ EU จะได้สะท้อนปริมาณคาร์บอนของสินค้านั้น ๆ

2) การมีพลังงานที่เพียงพอ ในราคาที่จ่ายได้ และสะอาด

คณะกรรมการการยุโรปมุ่งลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงาน ซึ่งเป็นภาคอุตสาหกรรมที่ปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของ EU มากกว่าร้อยละ 75 โดยมีการพัฒนาประสิทธิภาพพลังงานและพลังงานทดแทน การลดการใช้ถ่านหินและก๊าซ (decarbonising

²¹ ระบบ Emissions Trading System ของ EU (EU ETS) จัดตั้งขึ้นในปี 2548 เป็นระบบแรกของโลก โดยเป็นระบบการซื้อขายโควตาปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยมีการกำหนดเพดาน (cap) ของปริมาณฯ ของบริษัท/โรงงาน/หน่วยทางเศรษฐกิจที่เข้าร่วมในระบบฯ ซึ่งสามารถขายโควตาเมื่อปริมาณฯ ต่ำกว่าเพดานหรือเก็บสะสมไว้ใช้ในอนาคต และซื้อโควตาเพิ่มจากผู้อื่นในระบบเมื่อปริมาณฯ สูงกว่าเพดาน (trade) ทั้งนี้ สามารถศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับระบบ EU ETS ได้จากเว็บไซต์ของคณะกรรมการการยุโรปที่ https://ec.europa.eu/clima/policies/ets_en

gas) และการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีพลังงาน ขณะเดียวกัน ก็จะต้องทำให้ประชาชน และภาคธุรกิจมั่นใจว่าจะมีพลังงานใช้อย่างต่อเนื่องในราคาจ่ายได้

3) การขับเคลื่อนภาคอุตสาหกรรมให้เป็นเศรษฐกิจหมุนเวียนและสะอาด
 คณะกรรมาธิการยุโรปมุ่งปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตในอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นภาคอุตสาหกรรมที่ปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของ EU ร้อยละ 20 และมีวัตถุดิบเพียงร้อยละ 12 ที่มาจากการนำกลับมาใช้ใหม่ (recycling) โดยการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตดังกล่าวจะเป็นโอกาสในการขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สร้างงานและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืน ไม่มีการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสามารถนำมาหมุนเวียนได้สำหรับ EU และภูมิภาคอื่น ๆ ซึ่ง EU จะส่งเสริมรูปแบบธุรกิจใหม่และกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำเพื่อป้องกันไม่ให้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมเข้าสู่ตลาด EU โดยในปี 2563 คณะกรรมาธิการยุโรปจะกำหนด (ก) ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมเพื่อการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัล ส่งเสริมสิ่งแวดล้อม และพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยและสะอาด (ข) แผนปฏิบัติการเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อปรับปรุงภาคอุตสาหกรรม EU ให้ทันสมัย และ (ค) นโยบายส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืน โดยปรับปรุงอุตสาหกรรมเหล็ก เคมี และซีเมนต์ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมสำคัญของยุโรปที่สนับสนุนห่วงโซ่คุณค่า (value chains) ให้ทันสมัยและลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก และอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรในการผลิตมาก ได้แก่ สิ่งทอ การก่อสร้าง อิเล็กทรอนิกส์ และพลาสติก รวมทั้งมีมาตรการส่งเสริมให้ผู้บริโภคใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้และสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับที่มา องค์กรประกอบ การซ่อมแซมและการทำลาย และการดูแลผลิตภัณฑ์เมื่อสิ้นอายุ นอกจากนี้ แผนต่าง ๆ ข้างต้นจะช่วยลดปริมาณขยะได้มากขึ้นอีกด้วย ซึ่ง EU จะยกเลิกการส่งออกขยะ และส่งเสริมตลาดสำหรับวัตถุดิบขั้นทุติยภูมิ (secondary raw materials) และผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้ (by-products)

4) การก่อสร้างและปรับปรุงอาคารให้มีประสิทธิภาพด้านพลังงานและทรัพยากร

การก่อสร้าง ใช้งาน และปรับปรุงอาคารมีการใช้พลังงานและทรัพยากรธรณี และอาคารอุปโภคพลังงานถึงร้อยละ 40 ของการใช้พลังงานทั้งหมด ซึ่งคณะกรรมาธิการยุโรปจะส่งเสริมให้ประเทศสมาชิก EU มีการปรับปรุงอาคารต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพพลังงานและลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก พร้อมกับสร้างความอบอุ่นแก่ผู้อยู่อาศัยในราคาที่จ่ายได้ไปพร้อมกัน ทั้งนี้ การปรับปรุงอาคารจะช่วยส่งเสริมค่าการใช้จ่ายพลังงาน (energy bills) ที่ลดลง ลดปัญหาความยากจนทางพลังงาน (energy poverty) ส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมก่อสร้าง สร้างงาน และสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้วย

5) การคมนาคมอัจฉริยะและยั่งยืน

ภาคการคมนาคมปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกร้อยละ 25 ของทั้งหมดของ EU ซึ่งเพื่อบรรลุเป้าหมายของ EGD จะต้องมีการลดการปลดปล่อยก๊าซในภาคการคมนาคมถึงร้อยละ 90 ในปี 2593 โดยคณะกรรมการธิการยุโรปจะกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับการคมนาคมอัจฉริยะและยั่งยืนในปี 2563 เพื่อให้ประชาชนมีทางเลือกใหม่ในการคมนาคมทางถนน ราง น้ำ และอากาศที่จ่ายได้ เข้าถึงได้ มีสุขภาพ และสะอาด นำระบบการจัดการจราจรแบบดิจิทัลมาใช้เพื่อลดการติดขัดทางจราจรและลดมลพิษ ปรับระบบการขนส่งสินค้าภายใน EU และส่งเสริมเชื้อเพลิงทางเลือกสำหรับการขนส่ง รวมทั้งจะเสนอกฎหมายมาตรฐานการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในพาหนะที่เข้มข้นขึ้น ทั้งนี้ คาดว่า ในปี 2568 จะมีพาหนะที่มีการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำหรือเป็นศูนย์ 13 ล้านคัน จึงจำเป็นต้องมีสถานีเติมเชื้อพลังงาน/เชื้อเพลิงมากกว่าหนึ่งล้านแห่งทั่ว EU

6) จากฟาร์มถึงส้อม (“Farm to Fork”): การมีระบบอาหารที่เป็นธรรมชาติ มีสุขภาพ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

อาหารยุโรปมีชื่อเสียงด้านคุณภาพ มีสารอาหาร และปลอดภัย ซึ่งควรเป็นมาตรฐานความยั่งยืนในระดับโลก โดยคณะกรรมการธิการยุโรปจะส่งเสริมเทคโนโลยีการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ และนวัตกรรม เพื่อการผลิตอาหารที่ยั่งยืน โดยจะนำเสนอยุทธศาสตร์ “จากฟาร์มถึงส้อม” ในปี 2563 โดยเสนอให้มีการจัดสรรส่วนหนึ่งของงบประมาณสำหรับนโยบาย Common Agricultural Policy และนโยบาย Common Fisheries Policy สำหรับการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลักดันให้แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการเกษตรของประเทศสมาชิกมีเกณฑ์ด้านสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมที่สะท้อนเป้าหมายของ EGD และยุทธศาสตร์จากฟาร์มถึงส้อม โดยมีการทำการเกษตรที่ยั่งยืน เช่น precision agriculture การทำฟาร์มออร์แกนิก นิเวศวิทยาเชิงเกษตร การทำป่าไม้เชิงเกษตร และมาตรฐานสวัสดิภาพของสัตว์ที่เข้มข้นขึ้น และลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปุ๋ย และยาปฏิชีวนะ นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์จากฟาร์มถึงส้อมยังให้ความสำคัญกับการบริโภคอาหารที่ยั่งยืนและอาหารที่มีคุณภาพในราคาที่จ่ายได้ ซึ่งอาหารนำเข้าที่ไม่ถึงมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม EU จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าสู่ตลาด EU

7) การอนุรักษ์และการฟื้นฟูระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ

คณะกรรมการธิการยุโรปจะเสนอยุทธศาสตร์ความหลากหลายทางชีวภาพ ในปี 2563 สำหรับท่าทีของ EU ในกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ และกำหนดมาตรการแก้ไขและป้องกันการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การทำเมืองให้เป็นสีเขียว การเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เมือง ปัญหาการประมงและการคุ้มครองสัตว์น้ำ การฟื้นฟูคุณภาพและการเพิ่มพื้นที่ป่า การส่งเสริมเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (blue economy) หรือเศรษฐกิจทางทะเล และการปรับปรุงการใช้พื้นที่และทรัพยากรทางทะเล และการใช้ทรัพยากรสัตว์น้ำ

8) การมีระดับมลพิษเป็นศูนย์และสิ่งแวดล้อมที่ปราศจากสารพิษ

ในปี 2564 คณะกรรมาธิการยุโรปจะกำหนดแผนปฏิบัติการการมีระดับมลพิษทางอากาศ น้ำ และดินเป็นศูนย์ เพื่อติดตาม รายงาน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาทุกด้าน รวมทั้งมลพิษจากภาคอุตสาหกรรมและสารเคมีอันตราย โดยมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.2.2.2 คณะกรรมาธิการยุโรปได้กำหนดแนวทางการบูรณาการความยั่งยืนในนโยบายต่าง ๆ ของ EU ดังนี้

1) การบริหารจัดการงบประมาณ แผนการลงทุนเพื่อยุโรปที่ยั่งยืน และการใช้ประโยชน์จากกองทุนต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว โดยกำหนดให้มีเกณฑ์หรือเป้าหมายด้านความยั่งยืน สำหรับโครงการและข้อเสนอโครงการต่าง ๆ กลไก Just Transition Mechanism และกองทุน Just Transition Fund เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านของพื้นที่และภาคอุตสาหกรรมไปสู่กิจกรรมที่มีคาร์บอนต่ำและการฟื้นตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสนับสนุนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการต่าง ๆ ในช่วงการเปลี่ยนผ่าน และยุทธศาสตร์การเงินการคลังที่ยั่งยืนเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อมของภาคเอกชนและเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงในการลงทุนของภาคเอกชนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

2) การกำหนดเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อมในงบประมาณของประเทศสมาชิก EU และการปฏิรูประบบภาษีเพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการฟื้นตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งช่วยสร้างสังคมและการเปลี่ยนผ่านที่เป็นธรรม

3) การส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการคิดค้นเทคโนโลยีที่สะอาดใหม่ โดย EU มี (ก) โครงการ Horizon Europe สำหรับสนับสนุนการค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มหาสมุทร เมือง และดิน (ข) ความร่วมมือระหว่าง EU กับภาคเอกชนและประเทศสมาชิก สำหรับการวิจัยและนวัตกรรมด้านการคมนาคม ซึ่งรวมถึงแบตเตอรี่ พลังงานไฮโดรเจน และเหล็กคาร์บอนต่ำ เป็นต้น (ค) ความร่วมมือระหว่างสถาบันวิจัย สถาบันวิชาการ สถาบันการศึกษาและมหาวิทยาลัย และภาคเอกชน โดยเฉพาะด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พลังงานยั่งยืน อาหารเพื่ออนาคต และการคมนาคมเมืองอัจฉริยะ เป็นต้น (ง) การให้เงินทุนสนับสนุนการค้นคว้านวัตกรรมของวิสาหกิจเริ่มต้น ขนาดย่อม และขนาดกลาง และ (จ) การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และการเข้าถึงข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ และคาดการณ์และจัดการกับภัยพิบัติ

4) การส่งเสริมการศึกษาและการฝึกอบรม โดยโรงเรียน สถาบันฝึกอบรม และมหาวิทยาลัย สามารถเข้าถึงนักเรียนและนักศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้ความรู้

ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติเกี่ยวกับประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาที่ยั่งยืน

5) คณะกรรมาธิการยุโรปได้ยึดถือนโยบายคำสัตย์ A green oath: ‘do no harm’ เพื่อสร้างความมั่นใจว่า ข้อริเริ่มต่าง ๆ ใน EGD จะบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดและเป็นภาระน้อยที่สุด และมาตรการอื่นต่าง ๆ ของ EU จะต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของ EGD

2.2.2.3 คณะกรรมาธิการยุโรปกำหนดบทบาทการเป็นผู้นำในเวทีโลกของ EU ดังนี้

1) EU จะยังคงส่งเสริมและดำเนินการตามนโยบายสิ่งแวดล้อมสภาพภูมิอากาศ และพลังงาน ในทุกภูมิภาคของโลก โดยใช้การทูตแบบ green deal diplomacy ในการชักจูง และสนับสนุนประเทศอื่นในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการทำตัวเป็นตัวอย่าง การใช้การทูต นโยบายการค้า การสนับสนุนการพัฒนา และนโยบายอื่น ๆ

2) EU จะยังคงผลักดันให้ความตกลงปารีส (Paris Agreement) เป็นกรอบพหุภาคีในด้านการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อไป โดยส่งเสริมให้หุ้นส่วนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และให้ความช่วยเหลือหุ้นส่วนในการจัดทำยุทธศาสตร์ระยะยาว และปรับปรุงและดำเนินการตามแผนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสำหรับแต่ละประเทศ

3) EU จะเพิ่มการติดต่อกับประเทศหุ้นส่วนในระดับทวิภาคี และร่วมกับหุ้นส่วน ในการพัฒนาตลาดคาร์บอนระหว่างประเทศ เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจสำหรับการดำเนินการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4) EU จะให้การสนับสนุนประเทศและภูมิภาคเพื่อนบ้าน เพื่อให้การดำเนินการในภูมิภาคยุโรปมีประสิทธิภาพ และ EU จะให้การสนับสนุนภูมิภาคแอฟริกา และส่งเสริมเศรษฐกิจสีเขียวและหมุนเวียนในแอฟริกา รวมทั้งประเด็นพลังงานยั่งยืน พลังงานสะอาด พลังงานทดแทน ประสิทธิภาพพลังงาน ระบบอาหาร เมืองอัจฉริยะ และความหลากหลายทางชีวภาพ

5) EU จะใช้เครื่องมือทางการทูตและการเงินในการส่งเสริมความสัมพันธ์ “สีเขียว” กับประเทศและภูมิภาคแอฟริกา ลาตินอเมริกา แคริบเบียน เอเชีย และแปซิฟิก รวมทั้งประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจรวมถึงการยกเลิก การสนับสนุนพลังงานฟอสซิล การสร้างโรงงานไฟฟ้าพลังถ่านหิน และการลดการปลดปล่อยก๊าซมีเทน

6) EU ตระหนักว่า ความท้าทายด้านสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมโลกสามารถช่วยส่งเสริมภัยคุกคามและเป็นสาเหตุของความไร้เสถียรภาพ และการเปลี่ยนผ่านด้านนิเวศวิทยา (ecological transition) จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การค้า และความมั่นคง ดังนั้น EU จึงจะทำงานร่วมกับหุ้นส่วนในการเสริมสร้างความสามารถในการฟื้นตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและปัญหาสิ่งแวดล้อม

7) นโยบายการค้าสามารถสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านด้านนิเวศวิทยาของ EU และเป็นเวทีในการติดต่อกับคู่ค้าสำหรับการดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม โดยการจัดทำความตกลงด้านการค้าของ EU จะระบุถึงข้อตกลง (commitments) ด้านความยั่งยืน และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งที่ผ่านมา ความตกลงการค้าของ EU ทั้งหมดจะระบุถึงข้อตกลงกับประเทศภาคีของความตกลง ปารีสในการให้สัตยาบันและดำเนินการตามความตกลงดังกล่าว และ EU จะผลักดันให้มีข้อตกลง ดังกล่าวในทุกความตกลงการค้าอย่างครอบคลุมในอนาคตต่อไป นอกจากนี้ นโยบายการค้าจะช่วย สนับสนุนการค้าและการลงทุนในสินค้าและบริการ “สีเขียว” และการค้าและการลงทุนวัตถุดิบที่เป็น ธรรมชาติและไม่ปิดเบียน ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาการผลิตวัตถุดิบที่เป็นอันตราย เช่น การลักลอบตัดไม้ และส่งเสริมความร่วมมือในการส่งเสริมมาตรฐานของ EU โดยสินค้าที่เข้ามาในตลาด EU จะต้อง เป็นไปตามกฎระเบียบและมาตรฐานของ EU ดังนั้น EU จึงควรพยายามส่งเสริมให้ประเทศหุ้นส่วน มีการกำหนดกฎที่เทียบเท่ากฎของ EU ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการค้าระหว่างกัน รวมทั้งส่งเสริม การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและการบรรเทาปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในประเทศของ ตนเองไปพร้อม ๆ กัน

8) ในฐานะหนึ่งในตลาดที่ใหญ่ที่สุดในโลก EU สามารถกำหนดมาตรฐาน ที่ใช้กับห่วงโซ่คุณค่าของโลกได้ และใช้น้ำหนักทางเศรษฐกิจ (economic weight) ในการกำหนด มาตรฐานระหว่างประเทศที่สอดคล้องกับเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศของ EU

9) EU จะยังคงช่วยนำทางให้กองทุนสาธารณะและเอกชนในการบรรลุ การเปลี่ยนผ่านที่ให้ความสำคัญกับสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ขณะที่ EU และประเทศ สมาชิกยังคงเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนารายใหญ่ที่ให้การสนับสนุนทางการเงินสาธารณะ ด้านสภาพภูมิอากาศมากกว่าร้อยละ 40 ของโลก แต่ไม่เพียงพอและต้องได้รับการสนับสนุนจาก ภาคเอกชน และในการสนับสนุนนักลงทุนระหว่างประเทศ EU จะยังคงบทบาทนำในการจัดตั้งระบบ การเงินเพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตที่ยั่งยืนของโลก

2.2.2.4 คณะกรรมาธิการยุโรปส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนใน EGD โดย การจัดทำ European Climate Pact ในปี 2563 เพื่อ (ก) ส่งเสริมการแบ่งปันข้อมูล ความรู้ และ ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและการแก้ไขการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม (ข) สนับสนุนให้มีพื้นที่สำหรับการแสดงความคิดเห็นและความคิดสร้างสรรค์ และร่วมกันดำเนิน กิจกรรมอย่างมีเป้าหมาย และ (ค) คณะกรรมาธิการยุโรปจะเสริมสร้างสมรรถนะเพื่ออำนวยความสะดวก ให้กับข้อริเริ่มในระดับรากหญ้า เช่น การให้ข้อมูล คำแนะนำ และการเรียนการสอนทางวิชาการ นอกจากนี้ จะยังให้การสนับสนุนภูมิภาค เมือง และชุมชนท้องถิ่น ในการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนา ที่ยั่งยืนในพื้นที่ตนเอง

2.2.3 ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580²²

ยุทธศาสตร์ชาติจัดทำขึ้นตามที่มาตรา 65 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนด และมีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2561 โดยเป็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ฉบับแรกของประเทศไทย และมีวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ประกอบด้วยยุทธศาสตร์หกด้าน ได้แก่ ความมั่นคง การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การสร้าง การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

การค้าและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งเป็นประเด็นหลักในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ EU ของรายงานการศึกษาฉบับนี้มีความเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 ดังนี้

1) การแก้ไขและป้องกันปัญหาความมั่นคง กล่าวถึงการขยายอำนาจหรือแข่งขันกันทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง เทคโนโลยียุคใหม่ ปัญหาภัยพิบัติ การแผ่อิทธิพลทางเศรษฐกิจของมหาอำนาจ การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมถึงการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์ การสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม

2) การสร้างความสามารถในการแข่งขัน กล่าวถึงการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ กระบวนการผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัย มีมาตรฐาน และสะอาด เทคโนโลยีทางการเกษตร อุตสาหกรรมชีวภาพ พลังงานชีวภาพ/ชีวมวล การพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการขนส่งและโลจิสติกส์ และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงยานยนต์ไฟฟ้าและระบบเก็บกักพลังงาน อุตสาหกรรมพลังงาน พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านคมนาคม การพัฒนาเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ การพัฒนาอุตสาหกรรมอัจฉริยะ และการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเข้าถึงตลาดทั้งในและต่างประเทศ

3) การเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ กล่าวถึงการส่งเสริมค่านิยมที่ดีต่อสังคม เช่น เศรษฐกิจพอเพียง ความรับผิดชอบ จิตสาธารณะ และจิตสำนึกต่อส่วนรวม การส่งเสริมการศึกษา การเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพของตนเองสำหรับศตวรรษที่ 21

²² สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา), (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561).

4) โอกาสและความเสมอภาคทางสังคม กล่าวถึงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม บนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ การเข้าถึงทรัพยากรอย่างเป็นธรรม การกระจายอำนาจ และความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีไปยังภูมิภาค จังหวัด และเมืองต่าง ๆ

5) คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กล่าวถึงการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ สีเขียว การยกระดับคุณภาพชีวิต เพิ่มความเป็นธรรมทางสังคม ลดความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม และลด ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร การอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ การรักษาและเพิ่ม พื้นที่สีเขียว ป่าไม้ และระบบนิเวศ การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมของ ประชาชน การส่งเสริมการบริโภคและการผลิตสีเขียวที่ยั่งยืนตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ การพัฒนาเศรษฐกิจทางทะเล ซึ่งรวมถึงขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การอนุรักษ์ ธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่ง การเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการกับก๊าซเรือนกระจก และการรับมือกับผลจากสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงที่ต่อทะเลและชายฝั่ง การใช้ประโยชน์จากทะเล และชายฝั่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การดูแลป่าชายเลนที่เป็นพื้นที่ดูดซับก๊าซเรือนกระจก การพัฒนา พื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล การให้ ความรู้ ประชาชน และบูรณาการทุกภาคส่วนในการพัฒนาและส่งเสริมกลไกคาร์บอนเครดิต และกลไก ค่าตอบแทนการให้บริการของระบบนิเวศ การพัฒนาความมั่นคงของน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาความมั่นคงด้านการเกษตรและอาหาร โดยบริหารจัดการทรัพยากร ทางการเกษตรและเพิ่มผลิตภาพการเกษตรแบบบูรณาการ มีการใช้มาตรการการตรวจสอบย้อนกลับ ถึงแหล่งที่มาของวัตถุดิบเพื่อลดการบุกรุกและทำลายพื้นที่ป่า

ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้าง การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้กล่าวถึงไว้ ดังนี้

“๔.๓ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ มุ่งเน้นลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ ปรับปรุง การบริหารจัดการภัยพิบัติ ทั้งระบบ และการสร้างขีดความสามารถของประชาชนในการรับมือและปรับตัวเพื่อลดความสูญเสีย และเสียหายจากภัยธรรมชาติ และผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พร้อมทั้ง สนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

๔.๓.๑ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยพัฒนารูปแบบ และแนวทางการจัด การเมืองเพื่อมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำและพื้นที่สีเขียวในทุกรูปแบบ รวมทั้งสนับสนุนการจัดการด้าน การเกษตรที่มีผลประโยชน์ร่วม ในการลดก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งเร่งฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ส่งเสริม การเพิ่มพื้นที่ป่าเพื่อเป็นแหล่งกักเก็บก๊าซเรือนกระจก

๔.๓.๒ มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูล การคาดการณ์สภาพภูมิอากาศและระบบเตือนภัยล่วงหน้าที่รวดเร็ว แม่นยำและมีประสิทธิภาพ และมีการเพิ่มประสิทธิภาพ การป้องกันและลดผลกระทบทั้งในเชิงโครงสร้างและไม่ใช่โครงสร้างเพื่อเตรียมรับมือกับภัยพิบัติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่เหมาะสมกับแต่ละภูมิภาคของประเทศ พร้อมทั้งพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ โดยคำนึงถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว รวมถึงการเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชน ชุมชน และเมืองในการรับมือ และปรับตัวต่อผลกระทบจากภัยพิบัติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๔.๓.๓ มุ่งเป้าสู่การลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและภาคเอกชน โดยบูรณาการนโยบาย และแผนพัฒนาประเทศในทุกสาขา โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีการส่งเสริมสินค้าและบริการคาร์บอนต่ำเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างเป็นระบบ และพัฒนาเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนการลงทุนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งพัฒนารูปแบบทางธุรกิจด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พร้อมทั้งมีการพัฒนากฎหมายเพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๓.๔ พัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ โดยพัฒนาโครงสร้างระบบสาธารณสุข เครือข่ายเตือนภัยและเฝ้าระวังโรคให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมประชากรกลุ่มเสี่ยงที่มีความอ่อนไหวต่อปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศต่อโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ การพัฒนาระบบสาธารณสุขสิ่งแวดล้อมและเวชศาสตร์ป้องกันทั้งระบบ”²³

6) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ กล่าวถึงหน้าที่ของภาครัฐในการเชื่อมโยงทุกภาคส่วน ทุกระดับ และทุกพื้นที่ ให้การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ชาติเป็นไปอย่างมีระบบ มีเป้าหมายร่วมกัน และเป็นเอกภาพ โดยให้ระบบการเงินการคลังของประเทศสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และระบบติดตามประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ²⁴

²³ อ้างแล้ว, หน้า 49-50,

²⁴ เป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติทั้งหกด้านได้ถูกจัดทำเป็นแผนแม่บทเพื่อถ่ายทอดลงสู่แผนระดับต่าง ๆ ต่อไป จำนวน 23 ฉบับ ได้แก่ (1) ความมั่นคง (2) การต่างประเทศ (3) การเกษตร (4) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต (5) การท่องเที่ยว (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ (7) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล (8) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ (9) เขตเศรษฐกิจพิเศษ (10) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (11) ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (12) การพัฒนาการเรียนรู้ (13) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี (14) ศักยภาพการกีฬา (15) พลังทางสังคม (16) เศรษฐกิจฐานราก (17) ความเสมอภาค

2.2.4 แผนแม่บทด้านการต่างประเทศ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580)²⁵

แผนแม่บทด้านการต่างประเทศเป็นกรอบแนวทางสำหรับการดำเนินงานด้านการต่างประเทศอย่างมีเอกภาพและบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) โดยมีวิสัยทัศน์คือ “การต่างประเทศไทยมีพลวัตและเอกภาพ ช่วยขับเคลื่อนให้ไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” เพื่อให้ประเทศไทยและประชาชนได้รับประโยชน์ในห้าด้าน ได้แก่ มีความมั่นคง มีความมั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล มีสถานะและเกียรติภูมิ และมีพลัง (“5 มี”) โดยมีเป้าหมาย ดังนี้

1) มีความมั่นคง: ประเทศไทยมีความมั่นคงและสามารถรับมือกับความท้าทายจากภายนอกได้ทุกรูปแบบ มีบทบาทในการกำหนดทิศทางและส่งเสริมเสถียรภาพของภูมิภาคเอเชีย รวมทั้งเป็นประเทศแนวหน้าในภูมิภาคอาเซียน

2) มีความมั่งคั่ง ยั่งยืน: ประเทศไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการค้า การลงทุน การบริการ และความเชื่อมโยงที่สำคัญในภูมิภาคเอเชีย โดยมีระบบเศรษฐกิจที่เน้นนวัตกรรม (ประเทศไทย 4.0) เป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนกับต่างประเทศ เพื่อร่วมกันบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก ค.ศ. 2030 (Sustainable Development Goals–SDGs) ทั้งนี้ ในหัวข้อนี้ได้กล่าวถึงการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การเพิ่มโอกาสและลดอุปสรรคทางเศรษฐกิจ ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth) และความร่วมมือเพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางพลังงาน ทรัพยากรน้ำ และอาหาร

3) มีมาตรฐานสากล: ประเทศไทยมีการพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลในทุกมิติ และสามารถมีบทบาทเชิงรุกในการร่วมกำหนดมาตรฐานสากล ทั้งนี้ ในหัวข้อนี้ได้กล่าวถึงการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลที่เป็นปัจจัยของการพัฒนาที่ยั่งยืน

4) มีสถานะและเกียรติภูมิ: ประเทศไทยมีเกียรติภูมิ มีอำนาจต่อรอง และได้รับการยอมรับในสากล เพื่อปกป้อง รักษา และเพิ่มพูนผลประโยชน์แห่งชาติในทุกมิติ

และหลักประกันทางสังคม (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน (19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ (20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ (21) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (22) กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และ (23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สรุปสาระสำคัญ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐), [ออนไลน์], 2562, แหล่งที่มา: <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/12/สรุปแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ.pdf> [20 กรกฎาคม 2563])

²⁵ กระทรวงการต่างประเทศ, แผนแม่บทด้านการต่างประเทศ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580), (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการต่างประเทศ),

5) มีพลัง: ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมขับเคลื่อนการต่างประเทศอย่างมีเอกภาพ และประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือกับต่างประเทศในทุกมิติ

2.2.5 แผนยุทธศาสตร์รายภูมิภาค (พ.ศ. 2561–2565)²⁶

แผนยุทธศาสตร์รายภูมิภาคเป็นส่วนหนึ่งของแผนแม่บทด้านการต่างประเทศ โดยแบ่งออกเป็นเก้าภูมิภาค ซึ่งในส่วนของภูมิภาคยุโรป เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ในภาพรวมของแผนยุทธศาสตร์ภูมิภาคยุโรปคือ “การใช้ประโยชน์จากยุโรปในการพัฒนาประเทศไทยให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” และได้กำหนดประเด็นขับเคลื่อนที่สำคัญ (priorities) ไว้สามประการคือ (ก) พัฒนาให้ประเทศไทยเป็น logistics hub และ trade and investment partner ที่สำคัญ (ข) ดึงดูดการลงทุนมายังประเทศไทย และ (ค) ส่งเสริมการศึกษาและวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมของประเทศไทย ซึ่งรวมถึงความร่วมมือด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน สิ่งแวดล้อม และพลังงาน

จากแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า กระทรวงการต่างประเทศตระหนักถึงอิทธิพลของประเทศในยุโรปหลายประเทศ ซึ่งมีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศ มีระดับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ จึงมีสถานะเป็นผู้นำโลกในหลายด้าน นอกจากนี้ โดยที่ EU เป็นตลาดสำคัญของโลก จึงทำให้ EU สามารถออกกฎระเบียบและกำหนดมาตรฐานด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ประเทศของ EU ต้องปฏิบัติตาม แม้ว่าปัจจุบัน ภูมิภาคยุโรปจะเผชิญกับความท้าทายในหลายด้านทั้งการเมือง เศรษฐกิจ ปัญหาผู้อพยพ การก่อการร้ายและกลุ่มขบวนการหัวรุนแรง/ชาตินิยม และโรคระบาด แต่คาดว่ายุโรปจะยังคงเป็นภูมิภาคที่มีอิทธิพล มีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศ และเป็นตลาดสำคัญของโลกต่อไป

กระทรวงการต่างประเทศมียุทธศาสตร์ที่มองยุโรปแยกออกเป็นสองส่วนที่ต้องดำเนินการไปพร้อมกัน (dual track) คือ (ก) รายประเทศ โดยใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์ทวิภาคีที่ดีกับประเทศสมาชิก EU หลายประเทศในการผลักดันผลประโยชน์ของไทยใน EU และ (ข) EU ซึ่งอาจเป็น “คู่ความ” มากกว่าหุ้นส่วนของประเทศไทยในหลายโอกาส เนื่องจากมีค่านิยมทางการเมือง ประชาธิปไตย เสรีนิยม สิทธิมนุษยชน และสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ที่ไม่สอดคล้องกับประเทศไทยในหลายโอกาส แต่โดยที่ EU มีอิทธิพลต่อประเทศสมาชิก EU และส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับประเทศไทย ฝ่ายไทยจึงจำเป็นต้องมีการชี้แจง ให้ข้อมูล และทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นที่ EU มีปัญหา ขณะเดียวกัน EU ก็เป็นโอกาสและช่องทางในการส่งเสริมความร่วมมือสำหรับประเทศไทยได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม พลังงาน การศึกษา และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น ซึ่งยุโรปมีความก้าวหน้า และประเทศไทยประสงค์ที่จะเรียนรู้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ

²⁶ สำนักนโยบายและแผน กระทรวงการต่างประเทศ, แผนยุทธศาสตร์รายภูมิภาค (พ.ศ. 2561-2565),

(กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการต่างประเทศ),

2.2.6 ยุทธศาสตร์แผนแม่บทกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2555–2564²⁷

ยุทธศาสตร์แผนแม่บทของกระทรวงพาณิชย์มีวิสัยทัศน์ “เศรษฐกิจการค้าของประเทศมีความก้าวหน้าอย่างมั่นคง เป็นธรรม ยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนทั้งประเทศ” โดยในด้านการค้า กระทรวงพาณิชย์เห็นความสำคัญของการเข้าร่วมการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งหลายประเทศและภูมิภาคมีการรวมตัวกัน เพื่อไม่ให้ผู้ประกอบการไทยเสียเปรียบประเทศคู่แข่ง และขณะที่ประเทศไทยพยายามเข้าถึงตลาดใหม่ เช่น ภูมิภาคแอฟริกา และลาตินอเมริกา ก็จะต้องพยายามรักษาความสัมพันธ์ทางการค้า และการลงทุนอันดีกับกลุ่มประเทศตลาดเดิมที่สำคัญของไทย เช่น EU เป็นต้น นอกจากนี้ กระทรวงพาณิชย์ยังมุ่งที่จะติดตามตรวจสอบ และเพิ่มบทบาทด้านการเตือนภัยล่วงหน้า (early warning) และแนวทางการปรับตัวที่เป็นรูปธรรมถึงการใช้มาตรการทางการค้าใหม่ ๆ ของประเทศต่าง ๆ ทั้งในมิติสิ่งแวดล้อม เกษตร อุตสาหกรรม แรงงาน สิทธิมนุษยชน การประมง เป็นต้น

นอกจากนี้ กระทรวงพาณิชย์ยังเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นบริบทสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อทุกประเทศ ทำให้ประชาคมโลกมีความตระหนักเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม และตื่นตัวกับสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้ผลิตต้องมีการปรับตัวและปรับกระบวนการผลิตในห่วงโซ่คุณค่า และภาครัฐของหลายประเทศมีการกำหนดมาตรฐานสินค้า ทั้งแบบบังคับและสมัครใจให้สินค้าและบริการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น หรือแม้แต่ภาคเอกชนในหลายประเทศ เช่น EU ก็มีการกำหนดมาตรฐานสินค้าของตนเองเพื่อบังคับผู้ผลิตและผู้ขายวัตถุดิบ (supplier) ให้ปรับตัว หรือเปลี่ยนผู้ผลิตและผู้ขายวัตถุดิบที่ปรับตัวไม่ได้ ออก นอกจากนี้ ยังมีกระแสการค้าอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย ทำให้การกำหนดมาตรฐานสินค้าและบริการ มีการรวมประเด็นทางสังคมเข้าด้วย เช่น แรงงาน สิทธิมนุษยชน และความเป็นธรรม กระทรวงพาณิชย์ จึงเห็นว่า แนวโน้มเรื่องการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและแนวโน้มการค้าที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อสังคมจะเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดบริบทของการค้าโลกในทศวรรษหน้า ดังนั้น สินค้าประเภทเกษตรอินทรีย์ การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สินค้าประเภทที่มีโอกาสน้อยที่จะกลายเป็นของเสีย สินค้าที่มีกระบวนการผลิตแบบคาร์บอนต่ำ ยานยนต์ที่ใช้เชื้อเพลิงสะอาด สินค้าที่รับผิดชอบต่อสังคมและแรงงาน เป็นต้น จะกลายเป็นสินค้าที่จะได้รับความนิยมมากขึ้นในอนาคต

ดังนั้น หนึ่งในยุทธศาสตร์ของกระทรวงพาณิชย์คือ การยกระดับประเทศเข้าสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่า (value creation economy) โดยใช้นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการสร้างคุณค่าร่วมกับสังคม เพื่อสร้างมูลค่าสินค้าและบริการ

²⁷ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงพาณิชย์, ยุทธศาสตร์แผนแม่บทกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2555-2564, [ออนไลน์], 2558, แหล่งที่มา: <https://www.moc.go.th/index.php/moc-about/2015-10-19-03-39-24/2015-10-19-04-06-49/item/mtp016.html> [20 กรกฎาคม 2563].

และผลักดันมาตรฐานให้สูงขึ้น ทั้งด้านต้นทุน เช่น การออกแบบ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม และการใช้ความคิดสร้างสรรค์ และด้านปลายน้ำ เช่น การตลาดและช่องทางการจัดจำหน่าย และทั้งการยกระดับผลผลิตการผลิต (productivity) เช่น เทคโนโลยีสมัยใหม่ เครื่องจักรสมัยใหม่ และการพัฒนาทักษะของแรงงาน เป็นต้น ดังนั้น เศรษฐกิจสีเขียว (green economy) จึงเป็นหนึ่งใน เศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าตามยุทธศาสตร์แผนแม่บทที่กระทรวงพาณิชย์พยายามผลักดัน โดยผนวก แนวคิดเรื่องสิ่งแวดล้อมประยุกต์ใช้ในห่วงโซ่มูลค่าอย่างครบวงจร และปรับโครงสร้างการผลิตของ ประเทศสู่การค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (green trade) ซึ่งจะเป็นการยกระดับคุณภาพ และมาตรฐานสินค้าและบริการให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากขึ้น เป็นตลาดใหม่ ตลอดจนตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับประเด็นสิ่งแวดล้อมมากขึ้นในปัจจุบัน

2.2.7 ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579)²⁸ ผังความเชื่อมโยง road map ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 20 ปี²⁹ แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560–2564³⁰ และแผนที่นำทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2564–2573³¹

ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี กำหนด วิสัยทัศน์ “กำหนดอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นรากฐาน การพัฒนาอย่างสมดุล” โดยมีทั้งหมดหกยุทธศาสตร์ ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ห้าคือ การลดผลกระทบจาก การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ มุ่งที่จะเพิ่มประสิทธิภาพ พัฒนากลไก ขีดความสามารถในการลดก๊าซเรือนกระจก และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของ ประเทศไทย โดยให้มีผลการลดปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก จำนวน 111 ล้านตัน

²⁸ กองแผนงานและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ยุทธศาสตร์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579), [ออนไลน์], 2561, แหล่งที่มา: <http://oops.mnre.go.th/th/news/detail/9272> [27 กรกฎาคม 2563].

²⁹ กองแผนงานและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ผังความ เชื่อมโยง road map ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 20 ปี, [ออนไลน์], 2561, แหล่งที่มา: <http://oops.mnre.go.th/th/information/list/247/page/2>.

³⁰ กองแผนงานและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, แผน ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564, [ออนไลน์], 2561, แหล่งที่มา: <http://www.mnre.go.th/oops/th/news/detail/12477> [20 กรกฎาคม 2563].

³¹ สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, แผนที่นำทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2564-2573, [ออนไลน์], 2560, แหล่งที่มา: <https://climate.onep.go.th/wp-content/uploads/2019/07/NDC-Roadmap-for-Printing.pdf> [27 กรกฎาคม 2563].

คาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า³² ภายในปี 2573 (ค.ศ. 2030) หรือร้อยละ 20 จากปริมาณในปี 2548 (ค.ศ. 2005) ซึ่งเป็นปีฐานการคำนวณของประเทศไทย³³ โดยมีโครงการเพื่อลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน จังหวัด และภูมิภาค และความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ โครงการพัฒนาเมืองคาร์บอนต่ำ โครงการเพื่อส่งเสริมการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โครงการเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โครงการความร่วมมือระหว่างประเทศสำหรับการรองรับการสนับสนุนด้านการเงิน เทคโนโลยี และการพัฒนาศักยภาพจากต่างประเทศ และโครงการพัฒนาธุรกิจคาร์บอน และการซื้อขายตลาดคาร์บอนเครดิต นอกจากนี้ คณะทำงานจัดทำแผนการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย ซึ่งมีสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นฝ่ายเลขานุการ ได้ประชุมหารือและมีข้อสรุปว่า สาขาพลังงานและขนส่ง สาขากระบวนการทางอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์ และสาขาการจัดการของเสีย เป็นสาขาที่หน่วยงานไทยที่เกี่ยวข้องมีความพร้อม และมีศักยภาพในการดำเนินงานที่สนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจกได้ โดยภาคพลังงานและการขนส่งจะมีการดำเนินมาตรการส่งเสริมประสิทธิภาพพลังงานและพลังงานทดแทน ภาคการจัดการของเสียจะมีการดำเนินมาตรการลดปริมาณขยะ การจัดการน้ำเสีย และการผลิตก๊าซชีวภาพจากน้ำเสียอุตสาหกรรม และภาคอุตสาหกรรมจะมีการดำเนินมาตรการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต ซึ่งทั้งสามภาคมีศักยภาพที่จะลดปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปี 2573 (ค.ศ. 2030) รวมกันได้ จำนวน 115.6 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของประเทศไทยในการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก จำนวน 111 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า หรือร้อยละ 20 ในปี 2573

³² หน่วยวัดปริมาณก๊าซเรือนกระจก (Metric Tons Carbon Equivalent-Mt-CO₂e)

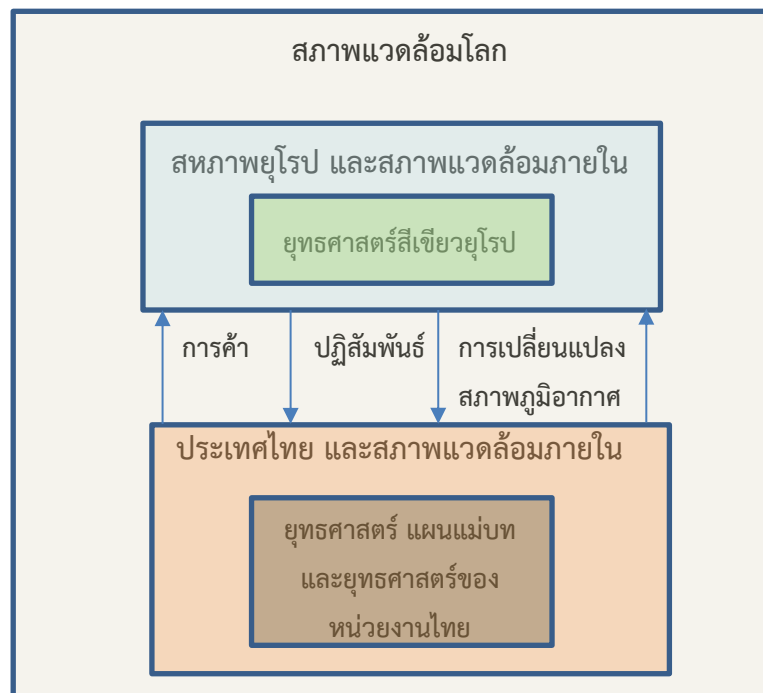
³³ ตามข้อเสนอการมีส่วนร่วมของประเทศในการลดก๊าซเรือนกระจกและการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intended Nationally Determined Contributions-INDC) ของประเทศไทยที่เสนอต่อสำนักงานเลขาธิการอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change-UNFCCC) เมื่อปี 2558 ทั้งนี้ ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา UNFCCC ตั้งแต่วันที่ 2537

2.3 สรุปกรอบแนวคิด

สำหรับรายงานการศึกษาฉบับนี้จะใช้เทคนิค SWOT Analysis ซึ่งเป็นกรอบแนวความคิดในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ EU ในด้านการค้า และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในบริบทของ EGD โดยประเทศไทยเปรียบเสมือน “องค์กร” และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของ “องค์กร” จากการศึกษานโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนแม่บทของหน่วยงานไทยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของ “องค์กร” จากการศึกษา EGD และการดำเนินการที่เกี่ยวข้องของ EU เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ EU และการจัดการกับโอกาสและความท้าทายสำหรับประเทศไทย ในบริบทของ EGD ในอนาคตต่อไป

บทที่ 3 ผลการศึกษา

ในการจัดทำรายงานการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ (1) วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารของฝ่ายสหภาพยุโรป (European Union–EU) ได้แก่ ยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรป (European Green Deal–EGD) และเอกสารของฝ่ายไทย ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 แผนแม่บทและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานไทยที่เกี่ยวข้องคือ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งบทความทางวิชาการ ความเห็นของบุคคลต่าง ๆ รายงานข่าว และข้อมูลเผยแพร่ของหน่วยงานไทยและ EU ที่เกี่ยวข้อง (2) สัมภาษณ์ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของกระทรวงทั้งสามแห่งข้างต้น และนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิด้าน EU ของประเทศไทย และ (3) นำข้อมูลและข้อคิดเห็นมาประมวลและวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis ผลกระทบของยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรปที่มีต่อประเทศไทยและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ EU ในด้านการค้าและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ



ภาพที่ 3 ภาพรวมของการศึกษา

3.1 ภาพรวมของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้พบว่า การทำความเข้าใจเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของนโยบายของทั้งฝ่ายไทยและฝ่าย EU จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยภายในของแต่ละฝ่ายประกอบ ก่อนที่จะนำเทคนิค SWOT มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ EU โดยแต่ละฝ่ายมีปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลถึงการดำเนินนโยบายด้วย เช่น ในกรณีของ EU นั้น พบว่า EU ไม่ได้มีความเป็นเอกภาพระหว่างประเทศสมาชิกเสมอไป ความสำเร็จของ EGD ซึ่งคณะกรรมการการยุโรปเป็นผู้กำหนด ยังต้องพึ่งพาความร่วมมือจากประเทศสมาชิก ซึ่งไม่ได้มีท่าทีเห็นพ้องไปในแนวทางเดียวกันทั้งหมด หรืออย่างในกรณีของประเทศไทย การดำเนินนโยบายมีเงื่อนไขและตัวแสดงด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมภายในประเทศที่สามารถทำให้การดำเนินนโยบายหยุดชะงักหรือเปลี่ยนทิศทางได้ เช่น การดำเนินมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอาจได้รับแรงต่อต้านจากประชาชนที่ไม่ประสงค์จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมที่คุ้นชินหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงให้รักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เป็นต้น

ขณะเดียวกัน ประเทศไทยและ EU มีปัจจัยร่วมกันที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายของแต่ละฝ่ายคือ สภาพแวดล้อมโลก เช่น สถานการณ์เศรษฐกิจโลก สถานการณ์สิ่งแวดล้อมโลก สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และความขัดแย้งระหว่างประเทศ เช่น สงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น ดังปรากฏตามภาพที่ 3

ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้จึงจำเป็นต้องพิจารณาในสองระดับคือ ระดับภายในของประเทศไทย และระดับภายในของ EU หรือพิจารณาที่ปัจจัยภายในที่มีผลต่อนโยบายของประเทศไทย และนโยบายของ EU ก่อนที่จะพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ EU เป็นระดับต่อไป

3.2 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างประเทศไทยกับสหภาพยุโรป

ณัฐนันท์ คุณมาศ ได้ศึกษาและวิเคราะห์ไว้ว่า สภาวะอำนาจของ EU เกิดขึ้นจากภารกิจในระดับโลกที่ได้รับการยอมรับและเกิดขึ้นตามมติในวงกว้าง โดย EU ได้เข้าไปแสดงบทบาทนำหรือมีส่วนร่วมในประเด็นปัญหาระหว่างประเทศทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งได้ถ่ายทอดคุณค่าแบบมนุษยนิยม (humanism) ของยุโรป เช่น สิทธิและเสรีภาพ ประชาธิปไตย หลักนิติรัฐ ความเป็นธรรม และสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ไปยังประเทศกำลังพัฒนา EU จึงมีบทบาทเป็นมหาอำนาจที่แตกต่างจากมหาอำนาจดั้งเดิมที่มีแสนยานุภาพทางทหาร แต่สามารถสร้างเงื่อนไขเชิงกดดันโดยใช้ปทัสถาน (norm) ให้ประเทศต่าง ๆ มีปฏิสัมพันธ์กับ EU และมีการแสดงอำนาจทั้งการจูงใจ การให้รางวัล และการลงโทษต่อประเทศที่มี

ปฏิสัมพันธ์กับ EU ด้วย โดยไม่ใช้กำลังทางทหาร แต่เป็นการดำรงตนเป็นผู้นำทางค่านิยมและปทัสถานระหว่างประเทศ (international value and norm leader) ที่สร้างค่านิยมและปทัสถานที่ได้รับการยอมรับร่วมกันที่ทำให้ทั่วโลกหันมาปฏิบัติตามวิถีแนวคิดนั้น ๆ³⁴

นอกจากนี้ โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (gross domestic products–GDP) แล้ว EU เป็นเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่อันดับที่สองของโลก (20.3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ) รองจากสหรัฐอเมริกา³⁵ จึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่า EU เป็นหนึ่งในมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลกและมีบทบาทและอำนาจต่อรองในเวทีการค้าโลกและองค์การระหว่างประเทศด้านเศรษฐกิจอยู่มาก แม้ว่า EU จะเผชิญหน้ากับวิกฤตทางเศรษฐกิจและการเงินหลายครั้งก็ตาม

ในส่วนของประเทศไทย EU มีความสัมพันธ์กับประเทศไทยมายาวนานตั้งแต่คริสต์ทศวรรษที่ 80 ครอบคลุมหลากหลายมิติทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ การค้า วิชาการ ประชาสังคม และมนุษยธรรม รวมทั้งความร่วมมือกันในระดับภูมิภาคกับอาเซียนด้วย ซึ่งในด้านการเมืองความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ EU ไม่เป็นไปในลักษณะที่เท่าเทียมกันในทางพหุคูณ แต่ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา อย่างน้อยในทางนิตินัย EU ก็มองประเทศไทยในฐานะที่หุ้นส่วนที่เท่าเทียมกันมากขึ้น และคาดหวังว่า ประเทศไทยจะมีมาตรฐานในด้านต่าง ๆ ในระดับเดียวกับ EU³⁶ และทั้งสองฝ่ายเคยมีการเจรจาครอบคลุมถึงความตกลงว่าด้วยความเป็นหุ้นส่วนและความร่วมมือระหว่างกัน (Framework Agreement on Comprehensive Partnership and Cooperation–PCA) และความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement–FTA) แต่การเจรจาทั้งสองเรื่องได้หยุดชะงักไปเมื่อประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่ง EU ไม่เห็นด้วยกับการทำรัฐประหารหรือการเข้าบริหารประเทศของกองทัพไทย เพราะขัดกับค่านิยมหลักของ EU ด้านประชาธิปไตย รวมทั้งได้ระงับปฏิสัมพันธ์ระดับสูงกับประเทศไทยระหว่างปี 2557–2561 และวิพากษ์วิจารณ์และออกแถลงการณ์กดดันประเทศไทยเป็นระยะ ๆ ในช่วงเวลาดังกล่าว อย่างไรก็ตาม EU ยังคงมีความสัมพันธ์กับประเทศไทยในด้านอื่น เช่น ความร่วมมือด้านการพัฒนา การให้ความช่วยเหลือองค์กรประชาสังคม ความร่วมมือด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม การพัฒนาชนบท ธรรมชาติ การโยกย้ายถิ่นฐาน

³⁴ ฐิตินันท์ คุณมาศ, “สถานะอำนาจของสหภาพยุโรปกับบทบาทต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทย (European Union's power position and its influences in Southeast Asia and Thailand),” ใน โลกาภิวัตน์ ภูมิภาคอภิวัดน์ ท้องถิ่นอภิวัดน์: นัยต่อสังคมไทย, (กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2558), หน้า 391-409.

³⁵ Budiman, A. and Manevich, D., Few see EU as world's top economic power despite its relative might, Pew Research Center, [Online], 2017, Available from: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/08/09/few-see-eu-as-worlds-top-economic-power-despite-its-relative-might> [2020, August 12].

³⁶ สัมภาษณ์ ฐิตินันท์ คุณมาศ, อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 13 สิงหาคม 2563.

และสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ ปัจจุบัน ประเทศไทยพยายามส่งเสริมความร่วมมือกับ EU ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ซึ่ง EU มีความก้าวหน้า และจะเป็นประโยชน์กับประเทศไทย โดยเฉพาะการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ³⁷

ในด้านเศรษฐกิจ EU มีบทบาทกดดันประเทศไทยค่อนข้างมาก โดยที่ผ่านมา EU เป็นคู่ค้าและผู้ลงทุนในประเทศไทยลำดับต้น และประเทศไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้าประมาณปีละ 3,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเฉพาะในช่วงที่ EU ให้สิทธิพิเศษทางการค้าภายใต้ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized Scheme of Preferences–GSP) ระหว่างปี 2514–2558³⁸ อย่างไรก็ตาม EU มีมาตรการทางการค้า สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวด โดย EU ให้เหตุผลของการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ว่าเป็นไปเพื่อให้การคุ้มครองและความปลอดภัยของประชาชนชาว EU และทำให้ประเทศไทยทำการค้ากับ EU ยากขึ้น เช่น การตรวจเข้มสินค้าอาหารจากประเทศไทย กฎระเบียบเกี่ยวกับการต่อต้านการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing–IUU) และกฎระเบียบเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น ประเทศไทยจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของ EU เพื่อรักษาตลาดสินค้าส่งออกจากประเทศไทยไป EU

นอกจากนี้ EU ยังมีการขยายระบบการค้าคาร์บอนเครดิต (EU Emission Trading Scheme–EU ETS) ต่อประเทศภายนอก สำหรับการขนส่งทางอากาศและกระทบต่อการเพิ่มต้นทุนของธุรกิจการบิน ทำให้เที่ยวบินตรงจากประเทศไทยไปยัง EU มีต้นทุนและราคาสูงขึ้นจากการคำนวณค่าการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของแต่ละเที่ยวบิน³⁹

ดังนั้น EU จึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อประเทศไทย เพราะความผูกพันระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิก EU ในเชิงประวัติศาสตร์ การเป็นตลาดใหญ่สำหรับประเทศ และจากการที่ EU มีบทบาทนำในประเด็นระหว่างประเทศที่สำคัญ และเป็นผู้นำในการกำหนดค่านิยมและมาตรฐานสากลที่ได้รับการยอมรับ การกำหนดนโยบายของ EU แม้ว่าจะเป็นนโยบายภายในของ EU เองก็สามารถมีผลกระทบต่อประเทศอื่น ๆ นอก EU รวมทั้งประเทศไทย⁴⁰

³⁷ สัมภาษณ์ ศศิวัฒน์ ว่องสินสวัสดิ์, อธิบดีกรมยุโรป กระทรวงการต่างประเทศ, 13 สิงหาคม 2563.

³⁸ กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, การตัดสิทธิ GSP สหภาพยุโรป, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.dft.go.th/th-> [12 สิงหาคม 2563].

³⁹ ณัฐนันท์ คุณมาศ, อ้างแล้ว.

⁴⁰ Kunnamas, N., Normative power Europe, ASEAN and Thailand, *International Economics and Economic Policy*, 17 (2020): 765-781.

3.3 ความแตกต่างระหว่างยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรปของสหภาพยุโรปกับนโยบายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย

EGD กำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนคือ การทำให้ปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิของ EU ให้เป็นศูนย์ภายในปี 2593 (ค.ศ. 2050) โดยบูรณาการมาตรการต่าง ๆ ของ EU ที่มีอยู่เดิมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้ที่เดียวกัน⁴¹ และกำหนดมาตรการใหม่เพื่อบรรลุเป้าหมายของ EGD เช่น การออกกฎหมาย European Climate Law การกำหนดยุทธศาสตร์และการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบในด้านพลังงาน ที่ดิน ป่าไม้ อุตสาหกรรม การคมนาคม การเกษตร และอาหาร และการค้าคาร์บอนเครดิต ฯลฯ รวมถึงมาตรการต่าง ๆ ที่จะสนับสนุน และคุ้มครองผลกระทบจากการดำเนินการเพื่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว เช่น การจัดตั้งกองทุน Just Transition Fund และกลไก Just Transition Mechanism และการสนับสนุนโครงการวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี และระบบดิจิทัล เป็นต้น

นโยบายของไทยมีความแตกต่างจากของ EU คือ มีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งเป็นนามธรรมที่มีความหมายกว้างและครอบคลุมหลายมิติอย่างมาก ทำให้ขาดความชัดเจนและรูปธรรม⁴² และเมื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบถอดนโยบายดังกล่าวออกมาเป็นแผนงาน และโครงการในระดับต่าง ๆ แล้ว จึงกลายเป็นความแตกต่าง ไม่เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงาน ตามภารกิจรับผิดชอบและความเข้าใจที่แตกต่างกันไป เช่น หน่วยงาน ด้านเศรษฐกิจยังคงส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การเพิ่มมูลค่าของสินค้า และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลก ดังนั้น สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจึงยังเป็นเพียงสินค้าใหม่และเป็นตลาดใหม่อีกประเภทหนึ่งที่จะช่วยให้การส่งออกของไทยมีปริมาณมากขึ้น ขณะที่หน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมมุ่งเป้าไปที่การรักษาและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และตระหนักดีว่าการเปลี่ยนแปลงเพื่อสิ่งแวดล้อมจะมีผลกระทบด้านเศรษฐกิจและมีต้นทุน ซึ่งอาจไม่คุ้มทุนในระยะสั้น แต่อาจเป็นความจำเป็นในระยะยาวในมุมมองด้านสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันการกำหนดมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ อาจได้รับการต่อต้านจากภาคธุรกิจและประชาชนที่ยังไม่มีความตระหนักรู้ถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจและวิถีชีวิตประจำวัน

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า ทั้งประเทศไทยและ EU มีกรอบความคิดเดียวกันในการกำหนดนโยบาย กล่าวคือ นโยบายของทั้งสองฝ่ายสะท้อนแนวความคิดเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยมีปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นตัวนำ และใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการกำหนดหรือบังคับให้นำปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมาประกอบการพิจารณาและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า

⁴¹ สัมภาษณ์ จาริต ดิงศภัทย์, อ่างแล้ว.

⁴² สัมภาษณ์ อัชฎาพร ไกรพานนท์, รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 11 สิงหาคม 2563.

เป็นการรักษาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เศรษฐกิจเจริญเติบโต⁴³ ซึ่ง จาริต ดิงศภัทย์ มีความเห็นว่า แนวความคิดเศรษฐกิจสีเขียวไม่ได้แตกต่างไปจากแนวความคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เพียงแต่เปลี่ยนชื่อไปตามยุคสมัยเท่านั้น⁴⁴

3.4 สภาพแวดล้อมร่วมของประเทศไทยกับสหภาพยุโรป: สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19)

ปัจจุบัน (สถานะ ณ วันที่ 18 สิงหาคม 2563) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทั่วโลกทำให้มีผู้ติดเชื้อมากกว่า 22 ล้านคน และเสียชีวิตมากกว่า 750,000 คน⁴⁵ โดยในภูมิภาคยุโรปมีผู้ติดเชื้อประมาณ 2 ล้านคน และมีผู้เสียชีวิตประมาณ 180,000 คน⁴⁶ ขณะที่ประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อมากกว่า 3,000 คน และมีผู้เสียชีวิต 58 คน โดยไม่มีผู้ติดเชื้อในประเทศมานานกว่า 80 วัน⁴⁷ สถานการณ์การแพร่ระบาดดังกล่าวส่งผลให้ตั้งแต่ต้นปี 2563 เป็นต้นมา ประเทศต่าง ๆ ได้ดำเนินมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดทั้งมาตรการด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ และสังคม โดยมีการจำกัดการเคลื่อนย้ายของประชาชน การเว้นระยะห่างทางสังคม การจำกัดในการเดินทางเข้าออกประเทศ รวมไปถึงมีการปิดประเทศ (lockdown) ในหลายกรณี ซึ่งสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ และมาตรการป้องกันต่าง ๆ ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจและสังคมโลก เกิดการหดตัวทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงครั้งประวัติศาสตร์ ซึ่งธนาคารโลกได้คาดการณ์ว่า เศรษฐกิจโลกจะหดตัวลงอย่างน้อยร้อยละ 5.2-8 ในปี 2563 และแต่ละประเทศและภูมิภาคจะต้องใช้เวลาอีกหลายปีในการฟื้นตัว⁴⁸ โดยประเทศสมาชิก EU ซึ่งเกือบทั้งหมดอยู่ในยูโรโซน (ประเทศที่ใช้เงินสกุลยูโร) เศรษฐกิจ

⁴³ สัมภาษณ์ อัญญาพร ไกรพานนท์, อ่างแล้ว.

⁴⁴ สัมภาษณ์ จาริต ดิงศภัทย์, อ่างแล้ว.

⁴⁵ World Health Organization [WHO], Coronavirus disease (COVID-19) pandemic, [Online] 2020, Available from: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> [2020, August 18].

⁴⁶ European Centre for Disease Prevention and Control, COVID-19 situation update for the EU/EEA and the UK, as of 12 August 2020, [Online] 2020, Available from: <https://www.ecdc.europa.eu/en/cases-2019-ncov-eueea> [2020, August 18].

⁴⁷ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, รายงานสถานการณ์ โควิด-19, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://covid19.ddc.moph.go.th> [18 สิงหาคม 2563].

⁴⁸ World Bank, The Global Economic Outlook During the COVID-19 Pandemic: A Changed World, [Online] 2020, Available from: <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2020/06/08/the-global-economic-outlook-during-the-covid-19-pandemic-a-changed-world> [2020, August 12].

จะหดตัวร้อยละ 8.7 ในปี 2563 และคาดว่าจะฟื้นตัวร้อยละ 6.1 ในปี 2564⁴⁹ ขณะที่ประเทศไทยซึ่งมีระบบเศรษฐกิจแบบเปิดและมีรายได้จากการท่องเที่ยวเท่ากับร้อยละ 15 ของ GDP เศรษฐกิจ จะหดตัวร้อยละ 5 ในปี 2563 และคาดว่าจะฟื้นตัวร้อยละ 4.1 ในปี 2564⁵⁰

นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดฯ ยังได้ส่งผลให้แผนงาน โครงการ และกิจกรรมภายในประเทศ และระหว่างประเทศทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว และความร่วมมือต่าง ๆ ต้องหยุดชะงักไปด้วย โดยรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ได้ทุ่มเทให้ความสำคัญและทรัพยากรไปในการป้องกันการแพร่ระบาดฯ และมาตรการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบ ทั้งนี้ ประเทศต่าง ๆ ได้เริ่มผ่อนคลายมาตรการด้านสาธารณสุขและการจำกัดการเดินทางของประชาชนบ้างแล้ว เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศมีการฟื้นตัว แต่ก็ยังทำไม่ได้เต็มที่และต้องทำอย่างระมัดระวัง เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดการระบาดซ้ำของโรคโควิด 19 อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดฯ จะดีขึ้นและการฟื้นตัวของแต่ละประเทศจะเกิดขึ้นได้เมื่อการพัฒนาวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 เป็นผลสำเร็จ และมีการผลิตในเชิงพาณิชย์ออกมาอย่างแพร่หลาย ซึ่งคาดว่าจะเป็นไปได้ในช่วงกลางปี 2564 เป็นอย่างเร็ว⁵¹

ดังนั้น สถานการณ์การแพร่ระบาดฯ จึงเป็นความท้าทายปัจจุบัน (immediate threat) สำหรับทั้งประเทศไทยและ EU ในการดำเนินนโยบายของตนเอง

3.5 SWOT ของยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรป

ในปี 2562 หน่วยงานสิ่งแวดล้อมยุโรป (European Environment Agency-EEA) ได้รายงานไว้ว่า ภายใต้แผนงานในขณะนั้น EU จะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ร้อยละ 40 ภายในปี 2573 (ค.ศ. 2030) ได้⁵² ซึ่งการที่ EGD ตั้งเป้าหมายใหม่ของปี

⁴⁹ Eurozone economy to plunge 8.7% this year after hit from Covid-19, France 24 (7 July 2020) [Online], Available from: <https://www.france24.com/en/20200707-french-economy-to-shrink-10-as-eu-forecasts-deeper-hit-from-covid-19> [2020, August 12].

⁵⁰ World Bank, Thailand Economic Monitor June 2020: Thailand in the Time of COVID-19, [Online], 2020, Available from: <https://www.worldbank.org/en/country/thailand/publication/thailand-economic-monitor-june-2020-thailand-in-the-time-of-covid-19> [2020, August 12].

⁵¹ Gallagher, J., Coronavirus vaccine: When will we have one?, BBC (21 July 2020) [Online], Available from: <https://www.bbc.com/news/health-51665497> [2020, August 12].

⁵² European Environment Agency [EEA], Trends and projections in Europe 2019: Tracking progress towards Europe's climate and energy targets, EEA Report 15/2019, [Online], 2019, Available from: <https://www.eea.europa.eu/publications/trends-and-projections-in-europe-1> [2020, August 15].

2573 เป็นร้อยละ 50–55 และให้การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิ (net emission) เป็นศูนย์ภายในปี 2593 (ค.ศ. 2050) ยิ่งเป็นไปได้ยากขึ้นไปอีก

EU ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมมาหลายทศวรรษ โดยเฉพาะประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และมีการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย กฎหมาย และแนวทางดำเนินการในการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นระยะ ดังนั้น EGD จึงไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นการ re-package และ consolidate ความพยายามที่ผ่านมาของ EU เพื่อให้มีความชัดเจนและเป็นเอกภาพ พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายที่สูงขึ้นไปอีก (more ambitious) ซึ่งหากทำสำเร็จก็จะทำให้ภูมิภาคยุโรปเป็นเขตเศรษฐกิจแรกของโลกที่มีการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ โดย EGD จะทำให้ EU แสดงท่าทีอย่างเป็นทางการอันหนึ่งอันเดียวของประเทศสมาชิก EU ในเวทีระหว่างประเทศได้มากยิ่งขึ้น แม้ว่าภายในจะยังมีความขัดแย้งภายในระหว่างประเทศสมาชิก EU ก็ตาม⁵³ ซึ่งจะทำให้ EU สามารถแสดงบทบาทนำและอิทธิพลในเวทีระหว่างประเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้มากขึ้นต่อไป

ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินการของ EGD มีสี่ประการ⁵⁴ ดังนี้

3.5.1 ลำดับความสำคัญของนโยบาย (policy priority)

ความฉุกเฉินของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ได้ส่งผลให้การดำเนินการ EGD ล่าช้าออกไป แต่คณะกรรมการการยุโรปได้ยืนยันว่า การดำเนินการในบางส่วนอาจต้องล่าช้าออกไปบ้าง แต่ไม่ใช่ทั้งหมด เช่น การประเมินเป้าหมายการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกสำหรับปี 2573 และการเสนอร่างกฎหมายสภาพภูมิอากาศยุโรป (European Climate Law) ซึ่งจะทำให้เป้าหมายการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ในปี 2593 มีผลผูกพันทางกฎหมายจะยังคงเดินหน้าต่อไป⁵⁵ ขณะเดียวกัน สถานการณ์การแพร่ระบาดฯ และความล่าช้าที่เกิดขึ้นกับ

⁵³ สัมภาษณ์ อัญญาพร ไกรพานนท์, อ่างแล้ว.

⁵⁴ Siddi, M., The European Green Deal: Assessing Its Current State and Future Implementation, FIIA [Finnish Institute of International Affairs] Working Paper 114 (May 2020).

⁵⁵ Abnett, K., EU sees 'Green Deal' delays but keeps climate target plan: draft document, Reuters (17 April 2020) [Online], Available from: <https://www.bbc.com/news/health-51665497> [2020, August 15].

EGD ก็ได้สะท้อนภาพของความไม่เป็นเอกภาพภายใน EU เอง โดยมีผู้นำและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของบางประเทศสมาชิกได้ออกมาเรียกร้องให้ยกเลิก EGD⁵⁶ หรือระบบการค้าคาร์บอนเครดิต (EU ETS)⁵⁷

ดังนั้น ความสำคัญของ EGD จึงอยู่ที่ว่า เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ ผ่านพ้นไปได้แล้ว การดำเนินการในบางประเด็นของ EGD ที่ถูกเลื่อนออกไปจะกลับมา on track เช่นเดิมหรือไม่ นอกจากนี้ มาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจของ EU หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ (Recovery Package) ยังอาจถือเป็นโอกาสสำหรับการปรับปรุงมาตรการต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยและเพิ่มเติมองค์ประกอบตามเป้าหมายของ EGD เข้าไป โดยกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้นได้^{58, 59}

3.5.2 งบประมาณ (financial endowment)

เอกสาร EGD ระบุว่า งบประมาณของ EU จะมีบทบาทสำคัญร่วมกับภาคเอกชนและเสนอให้โครงการของ EU ทั้งหมดมีการผนวกรวมเป้าหมายสภาพภูมิอากาศ (mainstreaming climate targets) ซึ่งเป็นงบประมาณจากเดิมร้อยละ 20 เป็นร้อยละ 25 ของโครงการทั้งหมด หรือจำนวนรวม 500 พันล้านยูโร และเมื่อต้นปี 2563 คณะกรรมาธิการยุโรปได้ประกาศแผนการลงทุน EGD Investment Plan ที่จะขับเคลื่อนทุนอย่างน้อย 1 ล้านล้านยูโร สำหรับการลงทุนที่ยั่งยืนในช่วง 10 ปีข้างหน้า ซึ่งรวมถึงกลไก Just Transition Mechanism ที่จัดตั้งขึ้นตาม EGD เพื่อบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในช่วงเปลี่ยนผ่านสำหรับภูมิภาคที่พึ่งพาห่วงโซ่อุปทานของ

⁵⁶ Czech PM urges EU to ditch Green Deal amid virus, Euractiv (17 March 2020) [Online], Available from: <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/czech-pm-urges-eu-to-ditch-green-deal-amid-virus> [2020, August 15]

⁵⁷ EU should scrap emissions trading scheme, Polish official says, Euractiv (17 March 2020) [Online], Available from: <https://www.euractiv.com/section/emissions-trading-scheme/news/eu-should-scrap-emissions-trading-scheme-polish-official-says> [2020, August 15].

⁵⁸ European Parliament, EU COVID-19 recovery plan must be green and ambitious, say MEPs, Press Release, [Online], 21 April 2020, Available from: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200419IPR77407/eu-covid-19-recovery-plan-must-be-green-and-ambitious-say-meps> [2020, August 15].

⁵⁹ Davison, B. and Hughes, C., COVID-19 and The European Green Deal: A path forward, but how?, RMIT University News, [Online], 13 May 2020, Available from: <https://www.rmit.edu.au/news/eu-centre-news/covid19-eu-green-deal> [2020, August 15].

พลังงานฟอสซิล⁶⁰ โดยแผนการลงทุนฯ จะมีแหล่งที่มาจากงบประมาณของ EU และการลงทุนของภาคเอกชน

อย่างไรก็ตาม งบประมาณสำหรับ EGD จะถูกกดดันมากขึ้นจากสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ และการชะลอตัวทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น รวมทั้งราคาน้ำมันที่ลดลงจากเศรษฐกิจหยุดชะงักก็อาจทำให้การลงทุนในภาคพลังงานทดแทนลดลง เพราะภาคเอกชนอาจเห็นประโยชน์จากการลงทุนในภาคพลังงานฟอสซิลที่จะได้กำไรในระยะสั้นมากกว่าการลงทุนในภาคพลังงานทดแทน ซึ่งเป็นผลประโยชน์ระยะยาวทางสิ่งแวดล้อม และในส่วนของงบประมาณของ EU ก็ถูกมองว่าเป็นการโยกย้ายเงินของ EU ที่มีอยู่แล้ว โดยเฉพาะที่มีจากกองทุนระดับชาติและภาคเอกชน เช่น งบประมาณโครงการของ EU ที่จะผนวกรวมเป้าหมายสภาพภูมิอากาศร้อยละ 25 นั้น ญกันั้นบรวมทั้งหมดรวมถึงเป้าหมายเดิมร้อยละ 20 ว่าเป็นการดำเนินการตาม EGD แทนที่จะนับแค่ที่เพิ่มเติมร้อยละ 5 โดยให้ทั้งหมดนั้นเป็นส่วนหนึ่งของแผนการลงทุน 1 ล้านล้านยูโร

นอกจากนี้ คณะกรรมาธิการยุโรปได้เคยประมาณการไว้ก่อนหน้านี้ว่า ในการที่จะบรรลุเป้าหมายร้อยละ 40 สำหรับปี 2573 (ซึ่งเป็นเป้าหมายเดิม) EU ต้องการเงินลงทุนเพิ่มเติมจำนวน 260 พันล้านยูโรต่อปี อย่างไรก็ตาม หาก EGD ปรับเปลี่ยนเป้าหมายเป็นร้อยละ 50-55 (เป้าหมายใหม่) จะต้องใช้เงินลงทุนเพิ่มเติม จำนวน 300 พันล้านยูโรต่อปี ในช่วง 10 ปีข้างหน้า หรือรวมทั้งหมด 3 ล้านล้านยูโร ในขณะที่ EU มีแผนการลงทุนเพียง 1 ล้านล้านยูโร หรือเพียงหนึ่งในสามของประมาณการค่าใช้จ่าย⁶¹

ดังนั้น ในภาพรวมแล้ว งบประมาณของ EGD ยังขาดความชัดเจนและยังมีคำถามอีกมากเกี่ยวกับที่มา การจัดสรรงบประมาณ และจำนวนงบประมาณดังกล่าวจะเพียงพอหรือไม่ โดยเฉพาะการลงทุนมาจากภาคเอกชน ซึ่งทั้งหมดจะมีผลต่อผลสำเร็จของการดำเนินการของ EGD และจะต้องมีการติดตามตรวจสอบกันต่อไป

3.5.3 อำนาจทางกฎหมายของสถาบันต่าง ๆ ของ EU (legal competence of EU institutions)

อำนาจทางกฎหมายที่คณะกรรมาธิการยุโรปได้รับมอบหมายตามกฎหมายของ EU จะเป็นสิ่งที่ตัดสินความสำเร็จของการดำเนินการตามนโยบาย ซึ่งหากคณะกรรมาธิการยุโรปได้รับ mandate แล้วก็จะสามารถดำเนินการตามนโยบายได้โดยง่าย อย่างไรก็ตาม ในกรณีของ EGD

⁶⁰ European Commission, Financing the green transition: The European Green Deal Investment Plan and Just Transition Mechanism, Press Release, [Online], 14 January 2020, Available from: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_17 [2020, August 15].

⁶¹ Siddi, M., Op. cit.

คณะกรรมการการยุโรปได้เสนอร่างกฎหมายสภาพภูมิอากาศ (European Climate Law)⁶² ต่อรัฐสภายุโรปเมื่อต้นเดือนมีนาคม 2563 ซึ่งมีประเด็นสำคัญคือ การกำหนดเป้าหมายการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งในปี 2573 (ค.ศ. 2030) และ 2593 (ค.ศ. 2050) แต่มีอีกประเด็นสำคัญที่ได้สร้างกระแสต่อต้านมากพอสมควรคือ การกำหนดให้มีการมอบอำนาจ (delegated acts) ให้คณะกรรมการการยุโรปเป็นผู้พิจารณาทบทวนแนวโน้มของเป้าหมายการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของ EU ในภาพรวมได้เอง รวมทั้งการดำเนินการของประเทศสมาชิก EU ว่าสอดคล้องตามเป้าหมายของ EGD หรือไม่ โดยไม่ต้องมีการเจรจากับประเทศสมาชิกหรือรัฐสภายุโรปก่อน ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างอำนาจของคณะกรรมการการยุโรปให้สามารถทำงานตาม EGD ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ขณะที่อำนาจของประเทศสมาชิก EU รัฐสภายุโรป โดยอาจรวมถึงภาคอุตสาหกรรมที่ผลักดันทำที่ผ่านประเทศสมาชิก EU และรัฐสภายุโรป จะอ่อนแอลง ถึงแม้ว่าร่างกฎหมายฯ จะกำหนดข้อจำกัดในการที่คณะกรรมการการยุโรปจะใช้อำนาจที่ได้รับมอบนั้นไว้หลายขั้นตอนก็ตาม ทั้งนี้ ตามสนธิสัญญา Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU) ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิก EU กับ EU แบ่งปันอำนาจกันในด้านนโยบายพลังงานและนโยบายสภาพภูมิอากาศ ดังนั้น จึงเป็นไปได้มากกว่าประเทศสมาชิก EU หลายประเทศจะไม่ยินดีที่จะต้องสละอธิปไตยเพิ่มเติมที่จะกระทบอุปทานด้านพลังงานและการดำเนินการเพื่อการเปลี่ยนผ่านด้านพลังงานของประเทศตนเอง แต่ทั้งหมดนี้ไม่ได้หมายความว่าประเทศสมาชิก EU จะขัดขวางหรือไม่ดำเนินการตาม EGD แต่อาจดำเนินการมากขึ้นแตกต่างกันไปตามนโยบายและการจัดลำดับความสำคัญของประเทศตน⁶³

อนึ่ง เมื่อเดือนมีนาคม 2563 ฝ่ายกฎหมาย (Legal Services) ของรัฐสภายุโรปได้ให้ความเห็นเชิงกฎหมาย (legal opinion) ตามคำร้องขอของสมาชิกรัฐสภายุโรปจากสาธารณรัฐเช็กและสาธารณรัฐโปแลนด์ สังกัดกลุ่มอนุรักษนิยม (European Conservatives and Reformists Group–ECR) ของรัฐสภายุโรป ว่า การมอบอำนาจตามร่างกฎหมายสภาพภูมิอากาศยุโรปที่เสนอโดยคณะกรรมการการยุโรปไม่สอดคล้องกับสนธิสัญญา TFEU และสมาชิกรัฐสภายุโรปกลุ่ม ECR และจากกลุ่มอื่น ๆ ได้พยายามเรียกร้องให้คณะกรรมการการยุโรป คณะมนตรียุโรป และรัฐสภายุโรปให้ความสำคัญกับการแก้ไขสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ และสถานการณ์เศรษฐกิจ และให้เลื่อนการพิจารณาร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ EGD ออกไปก่อน⁶⁴

⁶² European Commission, Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the framework for achieving climate neutrality and amending Regulation (EU) 2018/1999 (European Climate Law), Brussels, 2020.

⁶³ Siddi, M., Op. cit.

⁶⁴ European Conservatives and Reformists Group, Legal opinion: Green Deal delegated acts are incompatible with EU Treaties, News, [Online], 2 April 2020, Available from:

ดังนั้น จึงเป็นที่คาดการณ์ได้ว่า ประเด็นการมอบอำนาจจะยังคงได้รับแรงดันจากหลายฝ่ายภายใน EU ทั้งจากสถาบันต่าง ๆ และประเทศสมาชิก EU ต่อไป การต่อสู้เพื่อรักษาอำนาจของตนเอง (turf war) ภายใน EU และ mandate ที่อ่อนลงของคณะกรรมการยุโรปจะมีผลต่อการดำเนินการของ EGD ด้วยเช่นกัน

3.5.4 ความร่วมมือระหว่างประเทศ (international cooperation)

EGD มีความมุ่งหมายที่จะให้ EU เป็นผู้นำโลกในด้านการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยในทางหนึ่ง ได้ให้ความสำคัญกับความร่วมมือกับประเทศ และภูมิภาคเพื่อนบ้าน รวมถึงภูมิภาคแอฟริกาและกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ทั้งในรูปแบบความช่วยเหลือทางการเงิน ความร่วมมือทางวิชาการ และการถ่ายโอนเทคโนโลยี และในอีกทางหนึ่ง EGD ระบุชัดเจนของการนำนโยบายการค้ามาใช้ในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งการกำหนดให้มีข้อบ่งชี้เกี่ยวกับความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อมในการจัดทำความตกลงการค้าระหว่าง EU กับต่างประเทศ ซึ่ง อัญญาพร ไกรพานนท์ เห็นว่า EGD เป็นเรื่องทางเศรษฐกิจมากกว่าสิ่งแวดล้อมหรือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ EU กำลังพยายามดำเนินการกีดกันทางการค้าด้วยมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมให้ประเทศกำลังพัฒนา (“double barrier”)⁶⁵ ขณะที่ จิรต์ อิศรางกูร ณ อยุธยา เห็นว่า EGD เป็นเรื่องทางการเมือง เพราะไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นเรื่องสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ EU ทำอยู่แล้ว นำมา re-package และเพิ่มความเข้มข้นให้มากขึ้น⁶⁶

ประเด็นสำคัญของ EGD ที่จะมีผลกระทบต่อด้านการค้าของประเทศไทย ได้แก่

1) มาตรการภาษีอากรคาร์บอนชายแดน (border carbon adjustment-BCA) จากสินค้านำเข้า EU โดยเฉพาะสินค้าที่มีการใช้พลังงานมากในกระบวนการผลิต (energy-intensive products) ซึ่ง EU ยังอยู่ในระหว่างการศึกษารูปแบบ โดยอาจเป็นในรูปแบบ ภาษี อากรนำเข้า หรือการกำหนดให้มีการซื้อคาร์บอนเครดิต โดย EU จะพิจารณาการใช้มาตรการดังกล่าวในปี 2564 การจัดเก็บภาษีอากรดังกล่าวจะทำให้สินค้าจากต่างประเทศที่จะส่งไป EU ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้นในทุกขั้นตอนตั้งแต่วัตถุดิบ กระบวนการผลิต การบรรจุหีบห่อ และการขนส่ง ประเทศคู่ค้าของ EU ที่ต้องการรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการค้ากับ EU

https://ecrgroup.eu/article/legal_opinion_green_deal_delegated_acts_are_incompatible_with_eu_treaties [2020, August 15].

⁶⁵ สัมภาษณ์ อัญญาพร ไกรพานนท์, อ้างแล้ว.

⁶⁶ สัมภาษณ์ จิรต์ อิศรางกูร ณ อยุธยา, ผู้อำนวยการส่วน สำนักยุโรป กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 14 สิงหาคม 2563.

จึงเสมือนถูกบังคับโดยตรงให้ต้องมีการปรับตัวให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไปโดยอัตโนมัติ ทั้งในเรื่องประสิทธิภาพการผลิตและการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก

มาตรการดังกล่าวอาจถูกมองได้ว่าเป็นการปกป้องสินค้าและตลาดภายในของ EU ไม่ให้เสียเปรียบในการแข่งขัน (“level the playing field”)⁶⁷ โดยใช้ประเด็นสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือ (green protectionism) แต่ก็มีผลทำให้เกิดความท้าทายที่จะต้องหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดสงครามภาษีอากร (tariff wars) และต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎระเบียบขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization–WTO) ซึ่งเป็นระบอบการค้าเสรีบนพื้นฐานของกฎเกณฑ์ (rules-based) ที่ EU ยึดมั่นในหลักการมาโดยตลอด⁶⁸ รวมทั้งต้องมีความเท่าเทียมกันระหว่างสินค้าภายในกับภายนอก EU นอกจากนี้ ยังต้องพยายามไม่ให้เกิดผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประเทศคู่ค้าของ EU และแสดงบทบาทนำเป็นตัวอย่างให้ประเทศอื่น ๆ ในเวลาเดียวกันด้วย อย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวยังเป็นเรื่องยากในทางปฏิบัติสำหรับการคำนวณและตรวจสอบปริมาณคาร์บอนของสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ

2) มาตรการการซื้อขายคาร์บอนเครดิต (EU Emissions Trading Scheme–EU ETS) ซึ่ง EU จะปรับปรุงขยายขอบเขตให้ครอบคลุมเพิ่มเติมทั้งการคมนาคมและขนส่งทางอากาศและทางน้ำ ทั้งนี้ ต้องทำความเข้าใจว่า การกำหนดเป้าหมายการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิให้เป็นศูนย์ในปี 2593 นั้น ไม่ได้หมายความว่า EU จะปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลง แต่อาจจะเพิ่มสูงขึ้นได้ เพียงแต่หมายถึงก๊าซเรือนกระจกที่ถูกปลดปล่อยกับที่มีการกักเก็บจะมีปริมาณเท่ากันเท่านั้น และ EU ETS จะช่วยให้ EU สามารถผลักดันให้ประเทศกำลังพัฒนา โดย EU ใช้การซื้อคาร์บอนเครดิตจากประเทศกำลังพัฒนา เพื่อทดแทนปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ปลดปล่อยออกมาเกินเพดานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ประเทศไทยไม่มีพันธกรณีให้ต้องมีการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก แต่ที่ผ่านมาก็ได้ดำเนินการลดเองและสร้างพื้นที่กักเก็บก๊าซเรือนกระจก (เช่น การปลูกป่า) โดยสมัครใจ ซึ่งสามารถสะสมเป็นคาร์บอนเครดิตไว้ใช้เองหรือขายก็ได้ หากต่อไปประเทศไทยจะถูกกำหนดให้มีพันธกรณีในการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในอนาคต⁶⁹

3) ประเด็นสำคัญสุดท้ายที่ควรจะต้องติดตามคือ การเจรจาเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับ EU ซึ่งจะได้รับการรื้อฟื้นอีกครั้ง หลังจากหยุดชะงักไปตั้งแต่ปี 2557 เนื่องจาก EGD ระบุชัดเจนว่า การจัดทำความตกลงการค้าของ EU กับต่างประเทศจะต้องมีประเด็นความยั่งยืนกับการค้าที่เข้มข้นขึ้น จึงคาดการณ์ได้ว่า EU จะผลักดันประเด็นสิ่งแวดล้อมกับประเทศไทยมากขึ้น ในกรอบการเจรจาการค้าเสรีที่ใช้เวลาในการเจรจาอย่างน้อย 2–3 ปี อย่างแน่นอน⁷⁰

⁶⁷ สัมภาษณ์ จิรต์ อิศรางกูร ณ อยุธยา, อ้างแล้ว.

⁶⁸ สัมภาษณ์ ศศิวัฒน์ ว่องสินสวัสดิ์, อ้างแล้ว.

⁶⁹ สัมภาษณ์ อัมภาพร ไกรพานนท์, อ้างแล้ว.

⁷⁰ สัมภาษณ์ จิรต์ อิศรางกูร ณ อยุธยา, อ้างแล้ว.

ตารางที่ 1 SWOT ของยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรป

สภาพแวดล้อมภายใน	
<p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดเป้าหมายและแผนงานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม 2. ความมุ่งมั่นในการดำเนินการให้ยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรปมีผลสำเร็จ 3. เอกภาพของสหภาพยุโรปในการมีปฏิสัมพันธ์กับต่างประเทศและในเวทีระหว่างประเทศ 	<p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การเมืองภายใน ความไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป และความขัดแย้งระหว่างสถาบันของสหภาพยุโรปที่เกี่ยวข้อง 2. ความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดหา ที่มา และการจัดสรรงบประมาณของยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรป 3. งบประมาณและทรัพยากรของยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรปถูกผันไปแก้ไขปัญหาอื่นที่มีความเร่งด่วนมากกว่า
<p>โอกาส</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การให้ความสำคัญกับประเด็นสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นของประเทศและประชาชนต่าง ๆ 2. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลต่อการดำรงชีวิตชัดเจนและรุนแรงมากขึ้น 3. สถานการณ์โลกที่มีความเร่งด่วนทำให้มีโอกาสหทวนนโยบายต่าง ๆ ของสหภาพยุโรป 	<p>อุปสรรค</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สถานการณ์โลกที่มีความเร่งด่วนสำคัญ จนทำให้การให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรปลดลง 2. ยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรปถูกมองว่า เป็นการกีดกันทางการค้า และการรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันของสหภาพยุโรป
สภาพแวดล้อมภายนอก	

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า EGD จะต้องเผชิญกับความท้าทายจากทั้งภายในและภายนอกของ EU ดังปรากฏตามตารางที่ 1 SWOT ของ EGD โดยเป็นความท้าทายจากตัว EGD เอง และความท้าทายจากภายในและภายนอก EU โดย EGD ยังอยู่ระหว่างการดำเนินการให้มีการนำ EGD มาขยายผลเพื่อการดำเนินการด้วยยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการในด้านต่าง ๆ จึงยังขาดรายละเอียดและความชัดเจน ตลอดจนยังต้องมีกระบวนการภายใน EU ในการดำเนินการ ซึ่งมีทั้งเสียงตอบรับและเสียงต่อต้านจากประเทศสมาชิก EU ขณะเดียวกัน EGD ยังต้องมีความชัดเจนในการบังคับใช้ที่ไม่เพียงแต่จะมีผลต่อประเทศสมาชิก EU แต่จะยังมีผลกระทบต่อประเทศคู่ค้าและหุ้นส่วนของ EU ที่จะต้องมีการปรับตัวเพื่อให้มีการดำเนินการที่สอดคล้องกับมาตรฐานและมาตรการของ EGD เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรฐานและมาตรการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเรื่องของการค้า และไม่ใช่อการค้าที่จะมีผล

ต่อการส่งออกสินค้าไป EU ด้วย เช่น มาตรการด้านภาษีชายแดนคาร์บอน (BCA) มาตรฐานความปลอดภัยของอาหาร และมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศและคาร์บอน นอกจากนี้ ยังมีประเด็นระบบ EU ETS ที่ EU จะปรับปรุง ซึ่งจะส่ง ผลให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางและการขนส่งสินค้าไปยัง EU เพิ่มขึ้นด้วย

3.6 SWOT ของนโยบายของประเทศไทย

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) จัดทำขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 โดยเป็นความพยายามที่จะตอบโจทย์ให้การพัฒนาประเทศมีความต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหรือเปลี่ยนรัฐบาลไปก็ตาม แต่ก็จะมียุทธศาสตร์ชาติกำกับทิศทางต่อไป ซึ่งหากพิจารณาในเชิงวิพากษ์แล้วก็จะทำให้เข้าใจได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นครการเมืองใดมีนโยบายใดก็ตามที่ได้มีโอกาสเข้ามาบริหารประเทศก็จะมีทางเลือกอื่นนอกจากจะต้องทำตามยุทธศาสตร์ชาติต่อไป⁷¹ อย่างไรก็ตาม ตามที่กล่าวถึงยุทธศาสตร์ชาติไปก่อนหน้านี้ รวมถึงนโยบาย แผนแม่บท และยุทธศาสตร์ของหน่วยงานไทยต่าง ๆ ที่เป็นการถอดยุทธศาสตร์ชาติมาเป็นแผนงานและโครงการในการปฏิบัติ ก็จะมีข้อสังเกตว่า เมื่อยุทธศาสตร์ชาติไม่ได้มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และมีกรอบเวลาในการดำเนินการ การจัดทำแผนงานและโครงการจึงไม่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติมากไปกว่าการจัดทำตามภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานนั้น ๆ ที่มีอยู่แล้ว และในบางโครงการก็จะเน้นหนักไปในด้านต่าง ๆ ตามนโยบายหรือความสนใจของผู้บริหารหน่วยงานในช่วงเวลานั้น รวมทั้งที่ผ่านมา หน่วยงานไทยมีทั้งที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่ตรงตามยุทธศาสตร์ชาติ และ/หรือมีการจัดทำค่าของงบประมาณในรูปแบบเดิมที่พยายามให้ยกร่างให้เชื่อมโยงและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง ๆ ที่วงจรที่ควรเป็นคือ ยุทธศาสตร์ชาติเป็นพื้นฐานในการยกร่างแผนงานมากกว่า⁷²

เมื่อเกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ยุทธศาสตร์ชาติกลับไม่สามารถสนองตอบต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ แม้ว่าจะมีการกล่าวถึงการเตรียมความพร้อมของระบบสาธารณสุขสำหรับโรคอุบัติใหม่หรือโรคอุบัติซ้ำไว้ก็ตาม แต่การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ฉกัทัศน์ของโลกและประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปหมด กอปรกับมีระยะเวลาการระบาดที่ยาวนาน และมีผลกระทบซับซ้อนด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ขณะที่ยุทธศาสตร์ชาติซึ่งถูกกำหนดเป็นกฎหมายทำให้ไม่มีความยืดหยุ่น ไม่สามารถที่จะปรับเปลี่ยนได้ทันสถานการณ์ และควรต้องมีการทบทวนใหม่

⁷¹ ‘มันคง มั่งคั่ง ยั่งยืน’ ทรานซันเทานานไปอีก 20 ปี สนช.โหวตผ่าน ‘ยุทธศาสตร์ชาติ’ คะแนนเอกฉันท์, *The Momentum*, [ออนไลน์], 6 กรกฎาคม 2561, แหล่งที่มา: <https://themomentum.co/thailand-20-year-national-strategy> [16 สิงหาคม 2563].

⁷² สัมภาษณ์ อัยกพร ไกรพานนท์, อ้างแล้ว.

เพราะเป็นยุทธศาสตร์ชาติที่จัดทำขึ้นก่อนเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ ไม่สามารถตอบสนองต่อความเป็นจริงใหม่ (new reality) และความปกติใหม่ (new normal)⁷³ ได้

สุรชาติ บำรุงสุข ได้กล่าวถึงการปรับปรุงยุทธศาสตร์ชาติภายใต้บริบทใหม่ของสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ ไว้ ดังนี้

“ยุทธศาสตร์ต้องการความยืดหยุ่น ต้องการการปรับตัวเพื่อรับกับสถานการณ์ใหม่ ยุทธศาสตร์ต้องการความเปลี่ยนแปลง เพราะโจทย์ของประเทศเปลี่ยน เมื่อไรที่ยุทธศาสตร์เป็นกฎหมายแล้วเปลี่ยนไม่ได้ ผมว่าสิ่งที่รออยู่ข้างหน้ามีอย่างเดียวคือหายนะ เพราะเท่ากับเรากำลังผูกประเทศไว้กับชุดความคิดที่เก่าที่สุด”⁷⁴

ตารางที่ 2 SWOT ของนโยบายของประเทศไทย

สภาพแวดล้อมภายใน	
จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกฎหมาย และสร้างความต่อเนื่องในการดำเนินการ 2. ยุทธศาสตร์ชาติและแผนย่อยประกอบ มีเนื้อหาอย่างครอบคลุม	1. ยุทธศาสตร์ชาติขาดเป้าหมายที่เป็นรูปธรรม 2. ยุทธศาสตร์ชาติขาดความยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนไม่ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น 3. งบประมาณและโครงการไม่สอดคล้องกับนโยบาย
โอกาส	อุปสรรค
1. การทบทวนยุทธศาสตร์ชาติจากการที่สถานการณ์ของประเทศเปลี่ยนแปลงไป 2. การเสริมสร้างเศรษฐกิจรากฐาน ความเข้มแข็งระดับชุมชนและท้องถิ่น และประโยชน์จากความหลากหลายทางทรัพยากรชีวภาพ 3. การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับสังคมในรูปแบบ New Normal	1. การชะลอตัวของเศรษฐกิจของประเทศ 2. มาตรการด้านสาธารณสุขที่ทำให้เกิดข้อจำกัดในการมีปฏิสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ และสังคม 3. สถานการณ์การเมืองไทย
สภาพแวดล้อมภายนอก (ภายในประเทศไทย)	

⁷³ 5 วิฤตของไทยหลังโควิด-19 ผ่านไป ไทยต้องยกเลิกยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี, The Standard, [ออนไลน์], 15 เมษายน 2563 แหล่งที่มา: <https://thestandard.co/5-crisis-in-thailand-after-covid-19> [16 สิงหาคม 2563].

⁷⁴ สุรชาติ บำรุงสุข, ยุทธศาสตร์หลังยุคโควิด! โลกเปลี่ยน ยุทธศาสตร์เปลี่ยน, มติชนสุดสัปดาห์ [ออนไลน์], 22-28 พฤษภาคม 2563, แหล่งที่มา: https://www.matichonweekly.com/column/article_309012 [16 สิงหาคม 2563].

ถึงแม้ว่าสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จะได้เตรียมที่จะ ทบทวนยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งเป็นไปตามวงรอบ 5 ปี ตามที่กฎหมายกำหนด โดย สศช. เห็นว่า สามารถ เปลี่ยนวิกฤตโควิด 19 ซึ่งทำให้เศรษฐกิจชะงักงัน ประชาชนมีรายได้น้อยลง ไม่สามารถพึ่งพาปัจจัยจาก ต่างประเทศเพื่อสร้างความเจริญเติบโต ให้เป็นโอกาสสำหรับการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในประเทศ สร้างรากฐานที่มั่นคง กระจายความเจริญสู่ภูมิภาค พัฒนาชุมชนและท้องถิ่น การเกษตรสมัยใหม่ การแปรรูปเพิ่มมูลค่า ฐานเศรษฐกิจชีวภาพ และการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ⁷⁵ อย่างไรก็ตาม ในเบื้องต้น สศช. เห็นควรให้มีการทบทวนแผนแม่บทที่จัดทำขึ้นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติให้ทันสมัย และได้แจ้งให้ หน่วยงานต่าง ๆ เตรียมเสนอโครงการสำหรับปีงบประมาณ 2565 (เริ่มต้นวันที่ 1 ตุลาคม 2564)⁷⁶ ซึ่งอาจถือได้ว่าล่าช้าเกินไปสำหรับการตอบสนองสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปมากแล้ว และโดยที่ สถานการณ์การแพร่ระบาดฯ ยังไม่สิ้นสุด ฉากทัศน์สำหรับโลกและประเทศไทยจึงยังสามารถ เปลี่ยนแปลงไปได้อีก⁷⁷

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า นโยบายของประเทศไทยจะต้องเผชิญกับความท้าทายจากทั้ง ภายในจากตัวนโยบายเอง และภายนอกจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปในประเทศไทย ดังปรากฏตาม ตารางที่ 2 SWOT ของนโยบายของประเทศไทย

3.7 SWOT ของนโยบายของประเทศไทยกับยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรป

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายของประเทศไทยกับ EGD แล้ว EGD จึงอาจ เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกของนโยบายของประเทศไทยอีกชั้นหนึ่ง ต่อจากสภาพแวดล้อมภายนอก (ภายในประเทศไทย) โดย EGD เป็นทั้งโอกาสและอุปสรรคในการดำเนินการสำหรับนโยบายของ ประเทศไทย ดังปรากฏตามตารางที่ 3 SWOT ของนโยบายของประเทศไทยกับยุทธศาสตร์สีเขียว ยุโรปของสหภาพยุโรป

ในด้านโอกาส ทั้งในด้านการค้าและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ EGD เป็นประโยชน์ กับประเทศไทย โดยเป็นช่องทางสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับ EU ทั้งด้าน วิชาการ กฎหมาย เทคโนโลยี เงินทุน การวิจัยและพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยกระดับมาตรฐาน

⁷⁵ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ยุทธศาสตร์ชาติ, เอกสารประกอบการบรรยาย, [ออนไลน์], สิงหาคม 2563, แหล่งที่มา: <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2020/08/aug-full-v1.pdf> [16 สิงหาคม 2563].

⁷⁶ ร้อยละยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีสังเวศโควิด, ไทยรัฐ [ออนไลน์], 11 สิงหาคม 2563, แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/news/business/1907940> [16 สิงหาคม 2563].

⁷⁷ โควิด'สะเทือนยุทธศาสตร์ชาติ สภาพัฒนฯปรับใหม่รับมืออนาคต, กรุงเทพธุรกิจ [ออนไลน์], 19 เมษายน 2563, แหล่งที่มา: <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/876628> [16 สิงหาคม 2563].

สินค้าไทยให้มีมาตรฐานระดับโลกและความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ การยกระดับมาตรฐานของคุณภาพสิ่งแวดล้อมไทยให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานของ EU ซึ่งเป็นมาตรฐานสากล⁷⁸ และการปรับปรุงกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น⁷⁹ ซึ่งก็เป็นประโยชน์กับประเทศไทยและประชาชนชาวไทย ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของคนไทย รวมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ EGD ที่ต้องการให้สิ่งแวดล้อมโลกดีขึ้น โดยมีมาตรฐานของ EU เป็นตัวกำหนด และ EU ได้แสดงบทบาทนำด้านสิ่งแวดล้อมในระดับระหว่างประเทศ จึงเป็นการสมประโยชน์กันทั้งสองฝ่าย

ในด้านอุปสรรค ทั้งในด้านการค้าและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มาตรการและมาตรฐานที่ EU กำหนดโดย EGD จะสร้างแรงกดดันต่อประเทศไทย โดยเฉพาะภาคเอกชน ทำให้ต้องมีการปรับตัวของกระบวนการอุตสาหกรรม ตั้งแต่วัตถุดิบ กระบวนการผลิต การจัดเก็บและบรรจุภัณฑ์ และการขนส่ง รวมถึงการมีกระบวนการรับรองปริมาณคาร์บอนในกระบวนการอุตสาหกรรมดังกล่าว (carbon footprint) เพื่อให้สินค้าไทยสามารถเข้าถึงและรักษาตลาด EU ไว้ต่อไปได้ ซึ่งจะทำให้ต้นทุนของสินค้าเพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างแน่นอน ขณะเดียวกันประเทศไทยก็อาจถูกบังคับให้มีการปรับมาตรฐานด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สูงขึ้น ซึ่งอาจเป็นประเด็นด้านความพร้อมและงบประมาณของประเทศไทยในการดำเนินการดังกล่าว โดยเฉพาะหาก EU นำประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมมาเป็นเกณฑ์ในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศไทย โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ

⁷⁸ สัมภาษณ์ ศศิวัฒน์ ว่องสินสวัสดิ์, อ่างแล้ว.

⁷⁹ สัมภาษณ์ อัยฎาพร ไกรพานนท์, อ่างแล้ว.

ตารางที่ 3 SWOT ของนโยบายของประเทศไทยกับยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรป

สภาพแวดล้อมภายใน	
จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ol style="list-style-type: none"> ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกฎหมาย และสร้างความต่อเนื่องในการดำเนินการ ยุทธศาสตร์ชาติและแผนย่อยประกอบมีเนื้อหาอย่างครอบคลุม 	<ol style="list-style-type: none"> ยุทธศาสตร์ชาติขาดเป้าหมายที่เป็นรูปธรรม ยุทธศาสตร์ชาติขาดความยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนไม่ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น งบประมาณและโครงการไม่สอดคล้องกับนโยบาย
สภาพแวดล้อมภายนอก (ภายในประเทศไทย)	
โอกาส	อุปสรรค
<ol style="list-style-type: none"> การทบทวนยุทธศาสตร์ชาติจากการที่สถานการณ์ของประเทศเปลี่ยนแปลงไป การเสริมสร้างเศรษฐกิจรากฐาน ความเข้มแข็งระดับชุมชนและท้องถิ่น และประโยชน์จากความหลากหลายทางทรัพยากรชีวภาพ การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับสังคมในรูปแบบ New Normal 	<ol style="list-style-type: none"> การชะลอตัวของเศรษฐกิจของประเทศ มาตรการด้านสาธารณสุขที่ทำให้เกิดข้อจำกัดในการมีปฏิสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจและสังคม สถานการณ์การเมืองไทย
สภาพแวดล้อมภายนอก (ภายนอกประเทศไทย/ยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรป)	
โอกาส	อุปสรรค
<ol style="list-style-type: none"> ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับสหภาพยุโรป โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม การยกระดับมาตรฐานสินค้าไทย การยกระดับมาตรฐานสิ่งแวดล้อมไทย 	<ol style="list-style-type: none"> การถูกบังคับให้ปรับเปลี่ยนกระบวนการอุตสาหกรรม และเพิ่มต้นทุน การถูกบังคับให้ยกระดับมาตรฐานสิ่งแวดล้อม

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 ผลการศึกษา

จากการศึกษาในครั้งนี้ สามารถตอบคำถามการศึกษาได้ว่า ยุทธศาสตร์สีเขียวยุโรป (European Green Deal–EGD) เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย และเป็นโอกาสให้ประเทศไทย มีความร่วมมือกับสหภาพยุโรป (European Union–EU) มากขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับ EU มีหลากหลายมิติ จึงทำให้ EGD มีทั้งผลกระทบทั้งในเชิงบวก และเชิงลบต่อประเทศไทย เป็นความท้าทายที่เป็นทั้งโอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) สำหรับประเทศไทย

EGD ครอบคลุมหลากหลายประเด็น และได้บูรณาการมาตรการของ EU ที่มีอยู่แล้ว เข้าด้วยกันและเพิ่มเติมมาตรการใหม่เพื่อให้มีความเข้มข้นมากขึ้น โดยมีปริมาณการปลดปล่อย ก๊าซเรือนกระจกสุทธิของ EU เป็นศูนย์ภายในปี 2593 (ค.ศ. 2050) เป็นเป้าหมายหลัก โดยการศึกษาว่า EGD จะมีผลต่อประเทศไทยอย่างไรในครั้งนี้พิจารณาในสองประเด็นคือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการค้า

EGD สะท้อนแนวความคิดเรื่องเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) อย่างชัดเจนจากการที่ EGD ถูกประกาศโดยคณะกรรมการยุโรป (European Commission) ว่าเป็นยุทธศาสตร์การเจริญเติบโตใหม่ของ EU และให้ความสำคัญกับประเด็นการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้เศรษฐกิจสามารถเติบโตได้ต่อไป รวมทั้งใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ และกลไกทางเศรษฐกิจ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมีเป้าหมายหลักดังกล่าวข้างต้นที่ชัดเจน ดังนั้น ในประการแรก การศึกษาว่า EGD จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยอย่างไร ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาว่า EGD กับนโยบายของประเทศไทยมีจุดที่เหมือนหรือจุดที่แตกต่างกันหรือไม่ และตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดเรื่องเศรษฐกิจสีเขียวเช่นเดียวกันหรือไม่ ซึ่งจากการศึกษาเอกสารของฝ่ายไทยและฝ่าย EU และการสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า โดยภาพรวม ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์และแผนแม่บทของกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่ได้มีเป้าหมายที่เป็นรูปธรรม เช่น เป็นตัวเลขปริมาณ หรือมีกรอบเวลาชัดเจน ยกเว้นเป้าหมายการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก จำนวน 115.6 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ภายในปี 2573 และเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่า เป็นร้อยละ 55 ของพื้นที่ประเทศ แต่นโยบายของประเทศไทยเน้นไปที่การพัฒนาประเทศและ

เศรษฐกิจโดยไม่มีข้อกำหนดทิศทางที่ชัดเจนและกล่าวถึงเศรษฐกิจสีเขียวพอสมควร เพียงแต่อาจจะไม่ใช่ประเด็นหลักที่ประเทศไทย ให้น้ำหนักเท่ากับการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ประการต่อมา ผู้ศึกษาเห็นความจำเป็นที่ควรจะศึกษาว่า เหตุผลใดประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับ EU และกฎระเบียบต่าง ๆ ของ EU ซึ่งจากการศึกษาเอกสารของฝ่ายไทยและฝ่าย EU และการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า (1) EU เป็นผู้มีบทบาทนำในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และมีส่วนสำคัญในการเป็นผู้กำหนดมาตรฐานของโลกในด้านทั้งสองดังกล่าว และ (2) EU เป็นหนึ่งในคู่ค้าสำคัญของประเทศไทย การกำหนดนโยบายของ EU จึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายที่มีผลต่อผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย ไม่ว่าจะ เป็นนโยบายการค้าโดยตรงหรือไม่ก็ตาม แต่หากเป็นนโยบายที่มีผลกระทบต่อสถานะความเป็นตลาดส่งออกสินค้าไทยย่อมมีความสำคัญที่ฝ่ายไทยจะพยายามรักษาสถานะไว้

4.1.1 ความท้าทายและโอกาสด้านการค้า

EGD จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมาตรการและมาตรฐานด้านการค้าของ EU ซึ่งจะส่งผลให้ฝ่ายไทยต้องมีการเปลี่ยนแปลงยกระดับคุณภาพของสินค้าได้ทั้งกระบวนการผลิต ตั้งแต่การคัดเลือกวัตถุดิบ วิธีการผลิต การบรรจุหีบห่อ และการขนส่ง รวมถึงมาตรการและมาตรฐานอื่นที่ไม่ใช่ด้านการค้า เช่น มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มาตรการด้านภาษีอากร และมาตรการด้านความปลอดภัยทางอาหาร ซึ่งอาจมองได้ว่า เป็นมาตรการปกป้องสินค้าและตลาดของ EU และทำให้สินค้าไทยมีต้นทุนสูงขึ้น ทั้งนี้ ในอีกทางหนึ่งก็อาจมองได้ว่า EU กำลังผลักดันการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของตนเองที่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามกรอบเวลาของตนเองให้กับประเทศอื่นและภาคธุรกิจ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา⁸⁰ นอกจากนี้ กระบวนการผลิตสินค้ายังต้องสามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งกำเนิดที่มาของสินค้าได้ (traceability) โดยเฉพาะปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในแต่ละขั้นตอน (carbon footprint) ซึ่งมีสินค้าเกษตรของประเทศไทยที่อาจเข้าข่ายขาดคุณสมบัติที่จะส่งออกไป EU ได้แก่ ไก่แช่แข็ง ซึ่งเป็นไก่ที่กินอาหารสัตว์ที่ผลิตจากข้าวโพดที่มาจากไร่ในพื้นที่ที่เคยเป็นพื้นที่ป่า⁸¹

ในทางกลับกัน การที่ประเทศไทยถูกบังคับให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิต และมีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพของสินค้าไทยให้ได้ตามมาตรฐานที่สูงขึ้นของ EU และ EGD ดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ให้คุณภาพของสินค้าไทยได้รับการยอมรับในตลาดระหว่างประเทศมากขึ้นและสามารถส่งออกไปได้เกือบทุกภูมิภาคในโลก⁸²

⁸⁰ สัมภาษณ์ อัมภาพร ไกรพานนท์, อ่างแล้ว.

⁸¹ สัมภาษณ์ จาริต ดิงศภัทย์, อ่างแล้ว.

⁸² สัมภาษณ์ ศศิวัฒน์ ว่องสินสวัสดิ์, อ่างแล้ว.

นอกจากนี้ ประเทศไทยสามารถได้ประโยชน์จากการมีความร่วมมือและการสนับสนุนทรัพยากร การถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี และนวัตกรรมจาก EU สำหรับการพัฒนาสินค้าไทยให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการปรับปรุงให้กระบวนการผลิตและการขนส่งสินค้าเป็น “สีเขียว” มากขึ้น ทั้งนี้ ที่ผ่านมา ภาคเอกชนรายใหญ่ไม่ค่อยมีปัญหาหรือมีท่าทีต่อต้านมาตรการของ EU และพร้อมที่จะปรับตัวและกระบวนการผลิตให้สอดคล้อง⁸³ แต่ผู้ที่จะได้รับผลกระทบจะเป็นวิสาหกิจเริ่มต้น วิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง เนื่องจากอาจไม่มีกำลังและทรัพยากรเพียงพอที่จะปรับตัวและกระบวนการผลิตให้สอดคล้องตามมาตรการและมาตรฐาน EU และ EGD⁸⁴

4.1.2 ความท้าทายและโอกาสด้านการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของประเทศไทย

ที่ผ่านมา ประเทศสมาชิก EU ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้ให้การสนับสนุนและความช่วยเหลือแก่ประเทศไทยในการดำเนินการเพื่อบรรเทาปัญหาและการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งการดำเนินการเพื่อลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก เช่น ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์กับปัญหาขยะทะเลและปัญหาระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้น บริษัท Shell กับ การปลูกป่า ราชอาณาจักรสวีเดนกับจักรยานยนต์ไฟฟ้า EU กับการจัดทำแผนการผลิตและบริโภคอย่างยั่งยืน (Sustainable Production and Consumption) ของประเทศไทย บริษัท Mercedes-Benz กับโรงงานผลิตแบตเตอรี่ไฟฟ้ารถยนต์ในประเทศไทย และองค์กร GIZ ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีกับการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคการเกษตรของประเทศไทย (การปลูกข้าว)⁸⁵

จากการที่ EU ได้กำหนดให้มี EGD จะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริม EU ให้มีความร่วมมือกับประเทศไทยด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์ด้านวิชาการ เศรษฐกิจ พลังงาน อุตสาหกรรม และเทคโนโลยี หรือเพื่อให้ EU หรือประเทศสมาชิก EU ได้รับคาร์บอนเครดิตเพิ่มขึ้นจากการดำเนินการในประเทศไทยไปใช้ในการปรับลดตัวเลขปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของตนเอง ฯลฯ หรือเป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรง ทั้งนี้ หากมองในมุมมองด้านสิ่งแวดล้อมแล้ว กิจกรรมใดก็ตามที่ช่วยให้ประเทศไทยและประชาชนชาวไทยได้ประโยชน์จากการมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นก็อาจถือได้ว่า EU และ EGD ได้ช่วยให้เกิดผลดีเป็นประโยชน์กับประเทศไทย⁸⁶

⁸³ สัมภาษณ์ จิรต์ถิ อิศรางกูร ณ อยุธยา, อ่างแล้ว.

⁸⁴ สัมภาษณ์ อัมภาพร ไกรพานนท์, อ่างแล้ว.

⁸⁵ สัมภาษณ์ อัมภาพร ไกรพานนท์, อ่างแล้ว.

⁸⁶ สัมภาษณ์ อัมภาพร ไกรพานนท์, อ่างแล้ว.

อย่างไรก็ตาม ยังมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสิ่งแวดล้อมอีกประเภทที่ประเทศไทยต้องดำเนินการเพื่อให้มีมาตรฐานตามที่ EU กำหนด เพื่อไม่ให้ถูก EU ลงโทษ เช่น กรณีการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated [IUU] Fishing) ตามกฎหมายการประมงของ EU ซึ่งนำไปสู่การปฏิรูปภาคการประมงของประเทศไทยครั้งใหญ่ทั้งในด้านกระบวนการทำประมง แรงงานต่างด้าว สิทธิมนุษยชน และสิทธิแรงงาน และกรณีน้ำมันปาล์มที่มีการทำลายพื้นที่ป่าเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันตามกฎหมายพลังงานทดแทนของ EU (แม้ว่าจะกระทบกับการส่งออกน้ำมันปาล์มของมาเลเซียและสาธารณรัฐอินโดนีเซียมากกว่าประเทศไทยที่ต้นทุนการผลิตสูงกว่าและมีการส่งออกจำนวนไม่มากนัก)⁸⁷

4.2 สรุปผลการศึกษา

4.2.1 EGD เป็นประโยชน์กับประเทศไทยมากกว่าเป็นอุปสรรค โดยความท้าทายจาก EGD คือ การที่ประเทศไทยต้องยกระดับมาตรฐานและมาตรการให้สูงขึ้นทั้งในด้านสินค้าและด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งทำให้หน่วยงานและภาคเอกชนไทยต้องมีการปรับปรุงกระบวนการผลิตสินค้าให้สอดคล้องตามมาตรฐานของ EU และ EGD และต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น และมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมหรือการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้น

4.2.2 EGD จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยในระยะยาว ดังนี้

1) ในด้านการค้า หน่วยงานไทยสามารถใช้ประโยชน์จากมาตรฐานของ EU และ EGD ที่สูงในการกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการผลิตสินค้าไทย ทำให้สินค้าไทยมีคุณภาพสูงขึ้น สามารถส่งออกสินค้าได้จำนวนมากขึ้นไปยัง EU โดย EU ไม่สามารถใช้ข้ออ้างด้านมาตรฐานสินค้าหรือมาตรฐานสิ่งแวดล้อมในการกีดกันสินค้าไทยในการเข้าสู่ตลาด EU ได้ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังสามารถส่งออกสินค้าไทยที่มีคุณภาพสูงขึ้นไปยังตลาดอื่น ๆ ได้เพิ่มขึ้นด้วย

2) ในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประเทศไทยสามารถใช้ประโยชน์จากมาตรฐานของ EU และ EGD ที่สูงในการกำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมที่สูงขึ้น ทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมไทยสูงขึ้นและคนไทยจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลหน่วยงานไทยด้านการต่างประเทศ สิ่งแวดล้อม และการค้า และนักวิชาการ ต่างมีความเห็นในทิศทางเดียวกันว่า EGD เป็นโอกาสที่จะทำให้สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทยดีขึ้น

4.2.3 ประเทศไทยสามารถใช้ประโยชน์จาก EGD ในการเป็นช่องทางการเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับ EU เพื่อการยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าไทย กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย รวมทั้งการสนับสนุนด้าน

⁸⁷ สัมภาษณ์ จาริต ดิงศภัทย์, อ่างแล้ว.

งบประมาณ การแลกเปลี่ยนความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ วิชาการ อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และสิ่งแวดล้อม

4.3 การอภิปรายผลการศึกษา

4.3.1 ประเทศไทยและ EU ต่างเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งส่งผลให้เศรษฐกิจโลกชะลอตัว การค้าและการลงทุนหยุดชะงัก มีการปิดกิจการ การว่างงานเพิ่มขึ้น และประชาชนมีรายได้ลดลง รวมทั้งการท่องเที่ยวและบริการได้รับผลกระทบจากการจำกัดการเดินทาง และการรักษาระยะห่างทางสังคม สถานการณ์ดังกล่าวทำให้สำหรับทั้งประเทศไทยและ EU แล้ว การดำเนินมาตรการด้านสาธารณสุขและการบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดกับประชาชนมีความสำคัญมากที่สุดในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และการฟื้นฟูเศรษฐกิจจะมีความสำคัญมากที่สุดเมื่อการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 สิ้นสุดลง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและเรื่องสิ่งแวดล้อมจึงไม่ใช่เรื่องเร่งด่วนสำหรับทั้งประเทศไทยและ EU ในขณะนี้ ดังจะเห็นได้จากกรณีของ EGD ที่ EU เลื่อนแผนการดำเนินการบางส่วนออกไป และกรณีประเทศไทยที่มีการขอให้หน่วยงานทบทวนงบประมาณและโครงการเพื่อนำงบประมาณไปใช้ในการดำเนินมาตรการที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

4.3.2 สถานการณ์ดังกล่าวสามารถเป็นโอกาสให้ EU ได้ทบทวน EGD และจัดลำดับความสำคัญของนโยบายด้านต่าง ๆ ของ EGD ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป และภายใต้สถานการณ์เดียวกัน ประเทศไทยก็มีโอกาสในการทบทวนนโยบายการพัฒนาประเทศและเศรษฐกิจและวางรากฐานของระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เข้มแข็งและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

4.3.3 ประเด็นสำคัญที่ประเทศไทยควรติดตาม ได้แก่

1) มาตรการภาษีอากรคาร์บอน (border carbon adjustment-BCA) ซึ่ง EU ยังอยู่ระหว่างการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในปี 2564 สำหรับจัดเก็บจากสินค้านำเข้าจากนอก EU ที่มีการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในกระบวนการ เช่น อกรสินค้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม และการกำหนดให้มีการซื้อคาร์บอนเครดิตเพื่อชดเชยปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ถูกปลดปล่อยออกมาในกระบวนการผลิตสินค้านั้น ๆ เป็นต้น และจะมีผลกระทบต่อการส่งสินค้าไทยไป EU อย่างแน่นอน

2) พัฒนาการของระบบ Emissions Trading Scheme (EU ETS) ที่อาจมีการขยายให้ครอบคลุมภาคส่วนเศรษฐกิจต่าง ๆ มากขึ้น เช่น การคมนาคมขนส่งทางอากาศ และทางน้ำ ซึ่งที่ผ่านมาประเทศไทยได้เคยถูก EU บังคับในเรื่องเที่ยวบินตรงระหว่างประเทศไทยกับเมืองใน EU มาก่อนแล้ว ซึ่งเป็นการเดินทางระยะไกล อากาศยานจึงต้องใช้น้ำมันเชื้อเพลิงมากขึ้น และมีการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกออกสู่อากาศมากกว่าเที่ยวบินที่มีระยะการเดินทางใกล้กว่า⁸⁸ และคาร์บอนเครดิตที่

⁸⁸ สัมภาษณ์ ญัฐนันท์ คุณมาศ, อ้างแล้ว.

ได้จากโครงการปลูกป่าเพื่อเป็นพื้นที่ดูดซับก๊าซเรือนกระจก (carbon sinks) ก็สามารถใช้เป็นเครดิตไว้สำหรับประเทศไทย ในกรณีที่หากในอนาคต ประเทศไทยอาจถูกกำหนดให้มีพันธกรณีระหว่างประเทศในการลดปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสามารถใช้จ่ายเครดิตที่สะสมไว้ในปริมาณสำหรับปริมาณก๊าซเรือนกระจกของประเทศ⁸⁹

3) ประเทศไทยกับ EU อยู่ระหว่างการรื้อฟื้นการเจรจาความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement–FTA) ระหว่างกัน ซึ่งคาดการณ์ได้ว่า EU จะผลักดันให้มีหัวข้อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อม และความยั่งยืน และอาจมีพันธกรณีมากขึ้นอย่างแน่นอนตามที่ประกาศไว้ใน EGD ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเห็นว่า ในการเจรจา FTA ฝ่ายไทยควรเก็บประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมไว้เป็น “bottom line” ในการเจรจา เพราะฝ่ายไทยทราบว่า ฝ่าย EU ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ และฝ่ายไทยจึงควรใช้โอกาสในการต่อรองให้ได้ประโยชน์ เช่น การให้ EU สนับสนุนความเชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยเป็นการแลกเปลี่ยน เป็นต้น⁹⁰

4) กฎหมายของ EU เกี่ยวกับเศษเหลือทิ้งของเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (Waste from Electrical and Electronic Equipment–WEEE) ซึ่งส่งเสริมให้มีการปรับปรุงการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้นำกลับมาใช้ใหม่ได้ และให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์มีส่วนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายโดยตรงในการกำจัด WEEE⁹¹ จะมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย ซึ่งสร้างรายได้การส่งออกเป็นอันดับที่หนึ่งของประเทศ หรือร้อยละ 40 ของการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทย ประเทศไทยจึงควรที่จะมีกฎระเบียบ เพื่อควบคุม WEEE ของประเทศไทยให้มีมาตรฐานการจัดเก็บและมาตรการทำลายที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน

⁸⁹ สัมภาษณ์ อัมภาพร ไกรพานนท์, อ่างแล้ว.

⁹⁰ สัมภาษณ์ อัมภาพร ไกรพานนท์, อ่างแล้ว.

⁹¹ สัมภาษณ์ จาริต ดิงศภัทย์, อ่างแล้ว.

4.4 ข้อเสนอแนะ

ตารางที่ 4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ

	ด้านการเตรียมการ	ด้านการดำเนินการ
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	<ol style="list-style-type: none"> กระตุ้นให้หน่วยงานไทยด้านเศรษฐกิจตระหนักถึง EGD เพื่อเตรียมพร้อมรับมาตรการต่าง ๆ ที่ EU จะดำเนินการ รวมทั้งใช้ประโยชน์จาก EGD ในการยกระดับมาตรฐานสินค้า มาตรฐานสิ่งแวดล้อม และแสวงหาความร่วมมือกับ EU หน่วยงานไทยด้านเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ต้องมีการหารือร่วมกัน เพื่อประสานความร่วมมือ แนวปฏิบัติ และการทำงาน ในการเตรียมความพร้อมรับมาตรการของ EGD⁹² รวมทั้งภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมควรมีส่วนร่วมในกระบวนการหารือดังกล่าว หน่วยงานไทยด้านเศรษฐกิจต้องเตรียมความพร้อมและให้การสนับสนุนภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิสาหกิจเริ่มต้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ให้พร้อมรับมาตรการของ EGD เตรียมความพร้อมสำหรับการเจรจา FTA ระหว่างประเทศไทยกับ EU โดยจัดให้มีการประชุมหารือและการระดมสมองระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด เพื่อกำหนดท่าทีของฝ่ายไทย และคาดการณ์ท่าทีของฝ่าย EU 	<ol style="list-style-type: none"> ทบทวนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนของหน่วยงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลกและประเทศไทยที่เปลี่ยนแปลงไปจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ให้มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น รวมทั้งต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการกำหนดและปรับปรุงนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผน ให้มีความยืดหยุ่นและมีการทบทวนได้เป็นระยะ ใช้ความร่วมมือกับ EU ในการเพิ่มบทบาทด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ โดยอาจเป็นสะพานเชื่อมโยงระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนา เร่งรัดการจัดทำพระราชบัญญัติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ⁹³ เพื่อขับเคลื่อนประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศอย่างเป็นรูปธรรม และบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ การลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก การปรับตัวของประเทศต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน⁹⁴ ผลักดันให้มีกฎหมายเกี่ยวกับเศษเหลือทิ้งของเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (WEEE) โดยใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle)

⁹² สัมภาษณ์ ศศิวัฒน์ ว่องสินสวัสดิ์, อ่างแล้ว.

⁹³ สัมภาษณ์ อัชฎาพร ไกรพานนท์, อ่างแล้ว.

⁹⁴ สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, การเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ, [ออนไลน์], 2562, แหล่งที่มา <http://www.onep.go.th/การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิ> [20 สิงหาคม 2563].

	ด้านการเตรียมการ	ด้านการดำเนินการ
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	5. นอกจากนี้ เพื่อให้การเจรจา FTA ดังกล่าว รวมทั้งกระบวนการภายในของประเทศไทย เป็นไปโดยราบรื่น จึงอาจส่งเสริมความสัมพันธ์ทางนิติบัญญัติระหว่างประเทศไทยกับ EU เพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างกัน และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ใน FTA ในทิศทางเดียวกัน	5. พิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม/ ภาษีคาร์บอน โดยจัดทำระบบติดตาม carbon footprint อย่างครบวงจร 6. ส่งเสริม สนับสนุน และจัดสรรงบประมาณการพัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรมสีเขียว 7. ส่งเสริม ผลักดัน และกำหนดมาตรการจูงใจให้ ภาคเอกชนปรับปรุงสินค้ากระบวนการผลิต วัตถุดิบ และแหล่งพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และลด การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก เช่น มาตรการส่วนลด ภาษี การอุดหนุนการใช้พลังงานทางเลือกในการผลิต และการให้รางวัลด้านสิ่งแวดล้อม
ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ	1. ติดตามพัฒนาการของ EGD อย่างใกล้ชิด และประเมินผลกระทบที่จะมีต่อประเทศไทย โดยเฉพาะมาตรการภาษีการคาร์บอน (border carbon adjustment) และระบบ Emissions Trading Scheme 2. พัฒนาลาดคาร์บอนและระบบการค้า คาร์บอน (carbon trading) ภายในประเทศ ให้เป็นรูปธรรม รวมทั้งพัฒนาระบบ การรับรองปริมาณการปลดปล่อย ก๊าซเรือน กระจกของประเทศที่มีอยู่แล้ว เพื่อรองรับ การค้าคาร์บอนเครดิต ทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ 3. รณรงค์ ให้ข้อมูล และสร้างการเรียนรู้ ความตระหนัก และจิตสำนึก เกี่ยวกับการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความ เชื่อมโยงกับประเด็นเศรษฐกิจ กับบุคลากร ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ที่มีอยู่ แล้วให้มากขึ้นและต่อเนื่อง	1. แสดงบทบาทเชิงรุกเข้าถึงฝ่าย EU และประเทศ สมาชิก EU เพื่อแสดงความตั้งใจจริงของฝ่ายไทยใน การมุ่งมั่นแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเสนอความ ร่วมมือ เพื่อสร้างเครือข่าย เข้าถึงองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมของฝ่าย EU 2. ทบทวนแผนงาน โครงการ และงบประมาณ ในปี งบประมาณ 2563–2565 ให้สะท้อนประเด็นเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่เป็นปัจจุบันจากผลกระทบ ของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 โดย คำนึงถึงการแก้ไขผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม 3. ส่งเสริมการสร้างพื้นที่สีเขียวและการปลูกป่าเพื่อเป็น แหล่งดูดซับก๊าซเรือนกระจก (carbon sinks) 4. เร่งรัดการพัฒนาโครงการสร้างระบบ การขนส่ง สาธารณะและการเชื่อมโยงระบบขนส่งสาธารณะอย่าง ครบวงจร

บรรณานุกรม

หนังสือ

กระทรวงการต่างประเทศ. แผนแม่บทด้านการต่างประเทศ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580).

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการต่างประเทศ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ทิศทางแผนพัฒนา ฉบับที่ 11.

กรุงเทพมหานคร, 2553.

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. เศรษฐกิจสีเขียว Green Economy. ปทุมธานี:

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562.

สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับ

ประกาศราชกิจจานุเบกษา). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561.

สำนักนโยบายและแผน. แผนยุทธศาสตร์รายภูมิภาค (พ.ศ. 2561-2565). กรุงเทพมหานคร:

กระทรวงการต่างประเทศ.

Division for Sustainable Development, United Nations Department of Economic and

Social Affairs. A guidebook to the Green Economy Issue 1: Green Economy,

Green Growth, and Low-Carbon Development- history, definitions and a guide to recent publications. New York: United Nations, 2012.

Pearce, D. W., Markandya, A. and Barbier, E. B. Blueprint for a Green Economy.

London: Routledge, 1989.

World Commission on Environment and Development. Our Common Future. Oxford:

Oxford University Press, 1987.

บทความในหนังสือ

จิระเดช มหาวรรณกิจ. สถาบันหลักและกระบวนการตัดสินใจของสหภาพยุโรป. ใน วิมลวรรณ ภัทโรดม

(บรรณาธิการ), บูรณาการสหภาพยุโรป, หน้า 70-129. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:

ศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562.

ณัฐนันท์ คุณมาศ. สภาวะอำนาจของสหภาพยุโรปกับบทบาทต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทย (European Union's power position and its influences in Southeast Asia and Thailand). ใน โลกาภิวัตน์ ภูมิภาคอภีวัตน์ ท้องถิ่นอภีวัตน์: นัยต่อสังคมไทย, หน้า 391-409. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2558.

บทความในวารสาร

ต่อศักดิ์ ไตรวรรทวนิชย์. ความอยู่รอดและอนาคตของไทย จากเศรษฐกิจสีน้ำตาลสู่เศรษฐกิจสีเขียว. รายงานพิเศษ. Horizon 16 (5 กันยายน 2558): 9.

Kunnamas, N. Normative power Europe, ASEAN and Thailand. International Economics and Economic Policy 17 (2020): 765-781.

Siddi, M. The European Green Deal: Assessing Its Current State and Future Implementation. FIIA [Finnish Institute of International Affairs] Working Paper 114 (May 2020).

เอกสารทางการ

European Commission. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the framework for achieving climate neutrality and amending Regulation (EU) 2018/1999 (European Climate Law). Brussels, 2020.

European Commission. The European Green Deal. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Brussels, 2019.

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล

อัชฎาพร ไกรพานนท์. การเจรจาความร่วมมือระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย กรณี Rio+20. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล, หลักสูตรนักบริหารการทูต สถาบันการต่างประเทศ เทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2554.

บทความในหนังสือพิมพ์

- กรุงเทพธุรกิจ. ‘โควิด’สะท้อนยุทธศาสตร์ชาติ สภาพัฒนาฯงปรับใหม่รับมืออนาคต. [ออนไลน์]. 19 เมษายน 2563. แหล่งที่มา: <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/876628> [16 สิงหาคม 2563].
- ไทยรัฐ. รัฐยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีสังเวทโควิด. [ออนไลน์]. 11 สิงหาคม 2563. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/news/business/1907940> [16 สิงหาคม 2563].
- สุรชาติ บำรุงสุข. ยุทธศาสตร์หลังยุคโควิด! โลกเปลี่ยน ยุทธศาสตร์เปลี่ยน. มติชนสุดสัปดาห์ [ออนไลน์]. 22-28 พฤษภาคม 2563. แหล่งที่มา: https://www.matichonweekly.com/column/article_309012 [16 สิงหาคม 2563].
- Abnett, K. EU sees 'Green Deal' delays but keeps climate target plan: draft document. [Online]. 17 April 2020. Available from: <https://www.bbc.com/news/health-51665497> [2020, August 15].
- Euractiv. Czech PM urges EU to ditch Green Deal amid virus. [Online]. 17 March 2020. Available from: <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/czech-pm-urges-eu-to-ditch-green-deal-amid-virus> [2020, August 15].
- Euractiv. EU should scrap emissions trading scheme, Polish official says. [Online]. 17 March 2020. Available from: <https://www.euractiv.com/section/emissions-trading-scheme/news/eu-should-scrap-emissions-trading-scheme-polish-official-says> [2020, August 15].
- France 24. Eurozone economy to plunge 8.7% this year after hit from Covid-19. [Online]. 7 July 2020. Available from: <https://www.france24.com/en/20200707-french-economy-to-shrink-10-as-eu-forecasts-deeper-hit-from-covid-19> [2020, August 12].
- Gallagher, J. Coronavirus vaccine: When will we have one?. [Online]. 21 July 2020. Available from: <https://www.bbc.com/news/health-51665497> [2020, August 12].
- The Momentum. ‘มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน’ トラบนานเท่านานไปอีก 20 ปี สนช.โหวตผ่าน ‘ยุทธศาสตร์ชาติ’ คณะเนนเอกฉันท์. [ออนไลน์]. 6 กรกฎาคม 2561. แหล่งที่มา: <https://themomentum.co/thailand-20-year-national-strategy> [16 สิงหาคม 2563].

The Standard. 5 วิภคตของไทยหลังคโวิด-19 ผ่านไป ไทยต้งยกเลิทยุทธศาสตรชาติ 20 ปี. [ออนไลน์]. 15 เมษายน 2563. แหล่งที่มา: <https://thestandard.co/5-crisis-in-thailand-after-covid-19> [16 สิงหาคม 2563].

การสัมภาษณ์

จาริต ติงศภักดิ์. อดีตอาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2563.

จิรต์ อิศรางกูร ณ อยุธยา. ผู้อำนวยการส่วน สำนักยุโรป กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2563.

ณัฐนันท์ คุณมาศ. อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2563.

ศศิวัฒน์ ว่องสินสวัสดิ์. อธิบดีกรมยุโรป กระทรวงการต่างประเทศ. สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2563.

อัษฎาพร ไกรพานนท์. รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. สัมภาษณ์, 11 สิงหาคม 2563.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. การตัดสิทธิ GSP สหภาพยุโรป. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.dft.go.th/th-th/บริการจากกรม/บริการข้อมูล-Information/สิทธิประโยชน์ทางการค้า/โครงการ-GSP-ที่ไทยถูกตัดสิทธิ/การตัดสิทธิ-GSP-สหภาพยุโรป> [12 สิงหาคม 2563].

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. รายงานสถานการณ์ โควิด-19. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://covid19.ddc.moph.go.th> [18 สิงหาคม 2563].

กลุ่มยุทธศาสตร์และแผน สำนักงานศึกษาธิการภาค 4. การจัดทำ SWOT เพื่อการวางแผน. [ออนไลน์]. 2558. แหล่งที่มา: <http://www.reo2.moe.go.th/web/images/download/2558-reo4-km-swot.pdf> [25 กรกฎาคม 2563].

กองความร่วมมือการลงทุนต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. สถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ รายเดือนสะสมปี 2562 (มกราคม-ธันวาคม). [ออนไลน์]. 2563. แหล่งที่มา: https://www.boi.go.th/upload/content/Q4%202562_5e3b87320a255.pdf [5 พฤษภาคม 2563].

กองแผนงานและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

ผังความเชื่อมโยง road map ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 20 ปี.

[ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <http://oops.mnre.go.th/th/information/list/247/page/2>.

กองแผนงานและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564.

[ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <http://www.mnre.go.th/oops/th/news/detail/12477>
[20 กรกฎาคม 2563].

กองแผนงานและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579).

[ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <http://oops.mnre.go.th/th/news/detail/9272> [27
กรกฎาคม 2563].

งานประสานศูนย์วิทย์พัฒนา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. การวิเคราะห์

SWOT (SWOT Analysis). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [https://www.stou.ac.th/offices/rdec/headquater/upload/การวิเคราะห์ SWOT.pdf](https://www.stou.ac.th/offices/rdec/headquater/upload/การวิเคราะห์%20SWOT.pdf) [25 กรกฎาคม 2563].

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. การค้าระหว่างประเทศ

ของไทย กับ สหภาพยุโรป (28). [ออนไลน์]. 2563. แหล่งที่มา:

<http://tradereport.moc.go.th/Report/Default.aspx?Report=TradeThSummary>
[6 พฤษภาคม 2563].

สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงพาณิชย์. ยุทธศาสตร์แผนแม่บทกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2555-

2564. [ออนไลน์]. 2558. แหล่งที่มา: <https://www.moc.go.th/index.php/moc-about/2015-10-19-03-39-24/2015-10-19-04-06-49/item/mtp016.html> [20

กรกฎาคม 2563].

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ. เอกสารประกอบการบรรยาย.

สิงหาคม 2563. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2020/08/aug-full-v1.pdf> [16 สิงหาคม 2563].

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สรุปสาระสำคัญ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

(พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐). [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/12/สรุปแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ.pdf> [20 กรกฎาคม

2563]).

- สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ. [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: <http://www.onep.go.th/การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิ> [20 สิงหาคม 2563].
- สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. แผนที่นำทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2564-2573. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: <https://climate.onep.go.th/wp-content/uploads/2019/07/NDC-Roadmap-for-Printing.pdf> [27 กรกฎาคม 2563].
- สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเฮลซิงกิ. การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis). [ออนไลน์]. 2559. แหล่งที่มา: [http://www.thaiembassy.org/helsinki/th/thai-people/5899/65202-การวิเคราะห์-SWOT-\(SWOT-Analysis\).html](http://www.thaiembassy.org/helsinki/th/thai-people/5899/65202-การวิเคราะห์-SWOT-(SWOT-Analysis).html) [7 มีนาคม 2563].
- Bapna, M. and Talberth, J. Q&A: What is a “Green Economy”. World Resources Institute. [Online]. 2011. Available from: <https://www.wri.org/blog/2011/04/qa-what-green-economy> [2020, July 24].
- Budiman, A. and Manevich, D. Few see EU as world’s top economic power despite its relative might. Pew Research Center. [Online]. 2017. Available from: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/08/09/few-see-eu-as-worlds-top-economic-power-despite-its-relative-might> [2020, August 12].
- Davison, B. and Hughes, C. COVID-19 and The European Green Deal: A path forward, but how?. RMIT University News, [Online]. 13 May 2020. Available from: <https://www.rmit.edu.au/news/eu-centre-news/covid19-eu-green-deal> [2020, August 15].
- Delegation of the European Union to Thailand. Thailand and the EU. [Online]. 2016. Available from: https://eeas.europa.eu/delegations/thailand/2020/node/2020_en [2020, August 12].
- European Centre for Disease Prevention and Control. COVID-19 situation update for the EU/EEA and the UK, as of 12 August 2020. [Online]. 2020. Available from: <https://www.ecdc.europa.eu/en/cases-2019-ncov-eueea> [2020, August 18].
- European Commission. Financing the green transition: The European Green Deal Investment Plan and Just Transition Mechanism. Press Release, [Online]. 14 January 2020. Available from: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_17 [2020, August 15].

- European Conservatives and Reformists Group. Legal opinion: Green Deal delegated acts are incompatible with EU Treaties. News, [Online]. 2 April 2020. Available from: https://ecrgroup.eu/article/legal_opinion_green_deal_delegated_acts_are_incompatible_with_eu_treaties [2020, August 15].
- European Environment Agency. Trends and projections in Europe 2019: Tracking progress towards Europe's climate and energy targets. EEA Report 15/2019. [Online]. 2019. Available from: <https://www.eea.europa.eu/publications/trends-and-projections-in-europe-1> [2020, August 15].
- European Parliament. EU COVID-19 recovery plan must be green and ambitious, say MEPs. Press Release, [Online]. 21 April 2020. Available from: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200419IPR77407/eu-covid-19-recovery-plan-must-be-green-and-ambitious-say-meps> [2020, August 15].
- Schooley, Skye. et al. SWOT Analysis: What It is and When to Use it. Business News Daily [Online]. 2019. Available from: <https://www.businessnewsdaily.com/4245-swot-analysis.html> [2020, March 7].
- United Nations Environment Programme. Green Economy. [Online]. Available from: <https://www.unenvironment.org/regions/asia-and-pacific/regional-initiatives/supporting-resource-efficiency/green-economy> [2020, July 24].
- United Nations Environment Programme. Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication-A Synthesis for Policymakers. [Online]. Available from: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/126GER_synthesis_en.pdf [2020, July 24].
- World Bank. Thailand Economic Monitor June 2020: Thailand in the Time of COVID-19. [Online]. 2020. Available from: <https://www.worldbank.org/en/country/thailand/publication/thailand-economic-monitor-june-2020-thailand-in-the-time-of-covid-19> [2020, August 12].
- World Bank. The Global Economic Outlook During the COVID-19 Pandemic: A Changed World. [Online]. 2020. Available from: <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2020/06/08/the-global-economic-outlook-during-the-covid-19-pandemic-a-changed-world> [2020, August 12].

World Health Organization. Coronavirus disease (COVID-19) pandemic. [Online]. 2020.
Available from: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> [2020, August 18].

ภาคผนวก

The European Green Deal



Brussels, 11.12.2019
COM(2019) 640 final

**COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN
PARLIAMENT, THE EUROPEAN COUNCIL, THE COUNCIL, THE EUROPEAN
ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE
REGIONS**

The European Green Deal

1. Introduction—turning an urgent challenge into a unique opportunity

This Communication sets out a **European Green Deal for the European Union (EU) and its citizens**. It resets the Commission's commitment to tackling climate and environmental-related challenges that is this generation's defining task. The atmosphere is warming and the climate is changing with each passing year. One million of the eight million species on the planet are at risk of being lost. Forests and oceans are being polluted and destroyed¹.

The European Green Deal is a response to these challenges. It is a new growth strategy that aims to **transform the EU into a fair and prosperous society, with a modern, resource-efficient and competitive economy** where there are **no net emissions of greenhouse gases in 2050 and where economic growth is decoupled from resource use**.

It also aims to **protect, conserve and enhance the EU's natural capital, and protect the health and well-being of citizens from environment-related risks** and impacts. At the same time, this transition must be **just and inclusive**. It must put people first, and pay attention to the regions, industries and workers who will face the greatest challenges. Since it will bring substantial change, active public participation and confidence in the transition is paramount if policies are to work and be accepted. A new pact is needed to bring together citizens in all their diversity, with national, regional, local authorities, civil society and industry working closely with the EU's institutions and consultative bodies.

The EU has the collective ability to transform its economy and society to put it on a more sustainable path. It can build on its strengths as a global leader on climate and environmental measures, consumer protection, and workers' rights. Delivering additional reductions in emissions is a challenge. It will require massive public investment and increased efforts to direct private capital towards climate and environmental action, while avoiding lock-in into unsustainable practices. The EU must be at the forefront of coordinating international efforts towards building a coherent financial system that supports sustainable solutions. This upfront investment is also **an opportunity to put Europe firmly on a new path of sustainable and inclusive growth**. The European Green Deal will accelerate and underpin the transition needed in all sectors.

The environmental ambition of the Green Deal will not be achieved by Europe acting alone. The drivers of climate change and biodiversity loss are global and are not limited by national borders. The EU can use its influence, expertise and financial resources to mobilise its neighbours and partners to join it on a sustainable path. The EU will continue to lead international efforts and wants to build alliances with the like-minded. It also recognises the need to maintain its security of supply and competitiveness even when others are unwilling to act.

This Communication presents an **initial roadmap of the key policies and measures needed to achieve the European Green Deal**. It will be updated as needs evolve and the policy responses are formulated. All EU actions and policies will have to contribute to the European Green Deal objectives. The challenges are complex

¹ Sources: (i) Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC): Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C; (ii) Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services: 2019 Global assessment report on biodiversity and ecosystem services; (iii) The International Resource Panel: Global Resources Outlook 2019: Natural Resources for the Future We Want; (iv) European Environment Agency: the European environment — state and outlook 2020: knowledge for transition to a sustainable Europe

and interlinked. The policy response must be bold and comprehensive and seek to maximise benefits for health, quality of life, resilience and competitiveness. It will require intense coordination to exploit the available synergies across all policy areas².

The Green Deal is an integral part of this Commission's strategy to implement the United Nation's 2030 Agenda and the sustainable development goals³, and the other priorities announced in President von der Leyen's political guidelines⁴. As part of the Green Deal, the Commission will refocus the European Semester process of macroeconomic coordination to integrate the United Nations' sustainable development goals, to put sustainability and the well-being of citizens at the centre of economic policy, and the sustainable development goals at the heart of the EU's policymaking and action.

The figure below illustrates the various elements of the Green Deal.

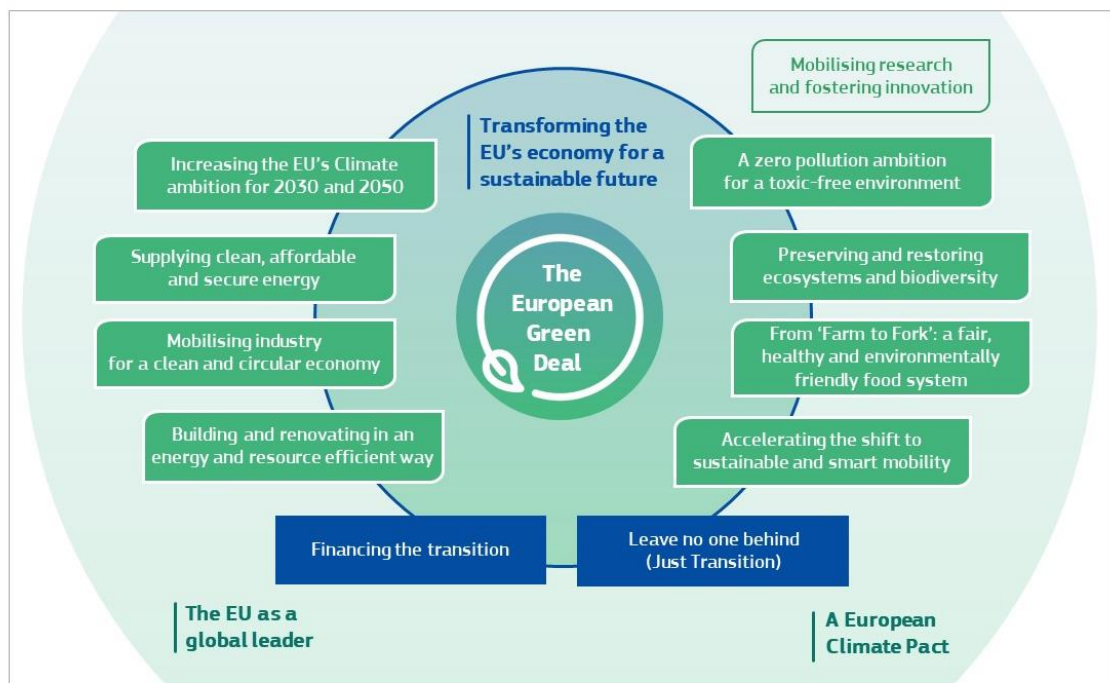


Figure 1: The European Green Deal

² In line with the findings of the 2020 European environment — state and outlook 2020: knowledge for transition to a sustainable Europe (European Environment Agency)

³ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

⁴ See Political Guidelines of President elect Ursula von der Leyen: *Political guidelines for the next Commission (2019-2024)-'A Union that strives for more: My agenda for Europe'*:

2. Transforming the EU's economy for a sustainable future

2.1. Designing a set of deeply transformative policies

To deliver the European Green Deal, there is a need to rethink policies for clean energy supply across the economy, industry, production and consumption, large-scale infrastructure, transport, food and agriculture, construction, taxation and social benefits. To achieve these aims, it is essential to increase the value given to protecting and restoring natural ecosystems, to the sustainable use of resources and to improving human health. This is where transformational change is most needed and potentially most beneficial for the EU economy, society and natural environment. The EU should also promote and invest in the necessary digital transformation and tools as these are essential enablers of the changes.

While all of these areas for action are strongly interlinked and mutually reinforcing, careful attention will have to be paid when there are potential trade-offs between economic, environmental and social objectives. The Green Deal will make consistent use of all policy levers: regulation and standardisation, investment and innovation, national reforms, dialogue with social partners and international cooperation. The European Pillar of Social Rights will guide action in ensuring that no one is left behind.

New measures on their own will not be enough to achieve the European Green Deal's objectives. In addition to launching new initiatives, the Commission will work with the Member States to step up the EU's efforts to ensure that current legislation and policies relevant to the Green Deal are enforced and effectively implemented.

2.1.1. Increasing the EU's climate ambition for 2030 and 2050

The Commission has already set out a clear vision of how to achieve climate neutrality by 2050⁵. This vision should form the basis for the long-term strategy that the EU will submit to the United Nations Framework Convention on Climate Change in early 2020. To set out clearly the conditions for an effective and fair transition, to provide predictability for investors, and to ensure that the transition is irreversible, **the Commission will propose the first European 'Climate Law' by March 2020.** This will enshrine the 2050 climate neutrality objective in legislation. The Climate Law will also ensure that all EU policies contribute to the climate neutrality objective and that all sectors play their part.

The EU has already started to modernise and **transform the economy with the aim of climate neutrality.** Between 1990 and 2018, it reduced greenhouse gas emissions by 23%, while the economy grew by 61%. However, current policies will only reduce greenhouse gas emissions by 60% by 2050. Much remains to be done, starting with more ambitious climate action in the coming decade.

By summer 2020, the Commission will present an impact assessed plan **to increase the EU's greenhouse gas emission reductions target for 2030 to at least 50% and towards 55% compared with 1990 levels in a responsible way.** To deliver these additional greenhouse gas emissions reductions, the Commission will, by June 2021, review and propose to revise where necessary, all relevant climate-related policy instruments. This will

⁵ A Clean Planet for all-A European strategic long-term vision for a prosperous, modern, competitive and climate neutral economy COM (2018) 773.

comprise the Emissions Trading System⁶, including a possible extension of European emissions trading to new sectors, Member State targets to reduce emissions in sectors outside the Emissions Trading System⁷, and the regulation on land use, land use change and forestry⁸. The Commission will propose to amend the Climate Law to update it accordingly.

These policy reforms will help to ensure effective carbon pricing throughout the economy. This will encourage changes in consumer and business behaviour, and facilitate an increase in sustainable public and private investment. The different pricing instruments must complement each other and jointly provide a coherent policy framework. Ensuring that taxation is aligned with climate objectives is also essential. The Commission will propose to revise the Energy Taxation Directive⁹, focusing on environmental issues, and proposing to use the provisions in the Treaties that allow the European Parliament and the Council to adopt proposals in this area through the ordinary legislative procedure by qualified majority voting rather than by unanimity.

As long as many international partners do not share the same ambition as the EU, there is a risk of carbon leakage, either because production is transferred from the EU to other countries with lower ambition for emission reduction, or because EU products are replaced by more carbon-intensive imports. If this risk materialises, there will be no reduction in global emissions, and this will frustrate the efforts of the EU and its industries to meet the global climate objectives of the Paris Agreement.

Should differences in levels of ambition worldwide persist, as the EU increases its climate ambition, **the Commission will propose a carbon border adjustment mechanism, for selected sectors, to reduce the risk of carbon leakage.** This would ensure that the price of imports reflect more accurately their carbon content. This measure will be designed to comply with World Trade Organization rules and other international obligations of the EU. It would be an alternative to the measures¹⁰ that address the risk of carbon leakage in the EU's Emissions Trading System.

The Commission will adopt a new, more ambitious EU strategy on adaptation to climate change. This is essential, as climate change will continue to create significant stress in Europe in spite of the mitigation efforts. Strengthening the efforts on climate-proofing, resilience building, prevention and preparedness is crucial. Work on climate adaptation should continue to influence public and private investments, including on nature-based

⁶ Consolidated version of Directive 2003/87/EC of the European Parliament and of the Council establishing a scheme for greenhouse gas emission allowance trading within the Community and amending Council Directive 96/61/EC

⁷ Regulation (EU) 2018/842 on binding annual greenhouse gas emission reductions by Member States from 2021 to 2030 contributing to climate action to meet commitments under the Paris Agreement and amending Regulation (EU) No 525/2013

⁸ Regulation (EU) 2018/841 on the inclusion of greenhouse gas emissions and removals from land use, land use change and forestry in the 2030 climate and energy framework, and amending Regulation (EU) No 525/2013 and Decision No 529/2013/EU

⁹ Council Directive 2003/96/EC restructuring the Community framework for the taxation of energy products and electricity

¹⁰ Such as the free allocation of emission allowances or compensation for the increase in electricity costs

solutions. It will be important to ensure that across the EU, investors, insurers, businesses, cities and citizens are able to access data and to develop instruments to integrate climate change into their risk management practices.

2.1.2. Supplying clean, affordable and secure energy

Further decarbonising the energy system is critical to reach climate objectives in 2030 and 2050. The production and use of energy across economic sectors account for more than 75% of the EU's greenhouse gas emissions. Energy efficiency must be prioritised. A power sector must be developed that is based largely on renewable sources, complemented by the rapid phasing out of coal and decarbonising gas. At the same time, the EU's energy supply needs to be secure and affordable for consumers and businesses. For this to happen, it is essential to ensure that the European energy market is fully integrated, interconnected and digitalised, while respecting technological neutrality.

Member States will present their revised energy and climate plans by the end of 2019. In line with the Regulation on the Governance of the Energy Union and Climate Action¹¹, these plans should set out ambitious national contributions to EU-wide targets. The Commission will assess the ambition of the plans, and the need for additional measures if the level of ambition is not sufficient. This will feed into the process of increasing climate ambition for 2030, for which the Commission will review and propose to revise, where necessary, the relevant energy legislation by June 2021. When Member States begin updating their national energy and climate plans in 2023, they should reflect the new climate ambition. The Commission will continue to ensure that all relevant legislation is rigorously enforced.

The clean energy transition should involve and benefit consumers. Renewable energy sources will have an essential role. Increasing offshore wind production will be essential, building on regional cooperation between Member States. The smart integration of renewables, energy efficiency and other sustainable solutions across sectors will help to achieve decarbonisation at the lowest possible cost. The rapid decrease in the cost of renewables, combined with improved design of support policies, has already reduced the impact on households' energy bills of renewables deployment. The Commission will present by mid-2020 measures to help achieve smart integration. In parallel, the decarbonisation of the gas sector will be facilitated, including via enhancing support for the development of decarbonised gases, via a forward-looking design for a competitive decarbonised gas market, and by addressing the issue of energy-related methane emissions.

The risk of energy poverty must be addressed for households that cannot afford key energy services to ensure a basic standard of living. Effective programmes, such as financing schemes for households to renovate their houses, can reduce energy bills and help the environment. In 2020, the Commission will produce guidance to assist Member States in addressing the issue of energy poverty.

The transition to climate neutrality also requires smart infrastructure. Increased cross-border and regional cooperation will help achieve the benefits of the clean energy transition at affordable prices. The regulatory framework for energy infrastructure, including the TEN-E Regulation¹², will need to be reviewed to ensure consistency with the climate neutrality objective. This framework should foster the deployment of innovative technologies and infrastructure, such as smart grids, hydrogen networks or carbon capture, storage and utilisation,

¹¹ Regulation (EU) 2018/1999 on the Governance of the Energy Union and Climate Action

¹² Trans-European Networks-Energy (TEN-E) Regulation

energy storage, also enabling sector integration. Some existing infrastructure and assets will require upgrading to remain fit for purpose and climate resilient.

2.1.3. Mobilising industry for a clean and circular economy

Achieving a climate neutral and circular economy requires the full mobilisation of industry. It takes 25 years – a generation – to transform an industrial sector and all the value chains. To be ready in 2050, decisions and actions need to be taken in the next five years.

From 1970 to 2017, the annual global extraction of materials tripled and it continues to grow¹³, posing a major global risk. About half of total greenhouse gas emissions and more than 90% of biodiversity loss and water stress come from resource extraction and processing of materials, fuels and food. The EU's industry has started the shift but still accounts for 20% of the EU's greenhouse gas emissions. It remains too 'linear', and dependent on a throughput of new materials extracted, traded and processed into goods, and finally disposed of as waste or emissions. Only 12% of the materials it uses come from recycling¹⁴.

The transition is an opportunity to expand sustainable and job-intensive economic activity. There is significant potential in global markets for low-emission technologies, sustainable products and services. Likewise, the circular economy offers great potential for new activities and jobs. However, the transformation is taking place at a too slow pace with progress neither widespread nor uniform. The European Green Deal will support and accelerate the EU's industry transition to a sustainable model of inclusive growth.

In March 2020, the Commission will adopt an EU industrial strategy to address the twin challenge of the green and the digital transformation. Europe must leverage the potential of the digital transformation, which is a key enabler for reaching the Green Deal objectives. Together with the industrial strategy, **a new circular economy action plan** will help modernise the EU's economy and draw benefit from the opportunities of the circular economy domestically and globally. A key aim of the new policy framework will be to stimulate the development of lead markets for climate neutral and circular products, in the EU and beyond.

Energy-intensive industries, such as steel, chemicals and cement, are indispensable to Europe's economy, as they supply several key value chains. The decarbonisation and modernisation of this sector is essential. The recommendations published by the High Level Group of energy-intensive industries show the industry's commitment to these objectives¹⁵.

The circular economy action plan will include a 'sustainable products' policy to support the circular design of all products based on a common methodology and principles. It will prioritise reducing and reusing materials before recycling them. It will foster new business models and set minimum requirements to prevent environmentally harmful products from being placed on the EU market. Extended producer responsibility will also be strengthened.

While the circular economy action plan will guide the transition of all sectors, **action will focus in particular on resource-intensive sectors such as textiles, construction, electronics and plastics.** The Commission will follow up on the 2018 plastics strategy focusing, among other things, on measures to tackle intentionally added micro

¹³ Global Resources Outlook 2019: Natural Resources for the Future We Want: The International Resource Panel.

¹⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=cei_srm030&plugin=1

¹⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_6353

plastics and unintentional releases of plastics, for example from textiles and tyre abrasion. The Commission will develop requirements to ensure that all packaging in the EU market is reusable or recyclable in an economically viable manner by 2030, will develop a regulatory framework for biodegradable and bio-based plastics, and will implement measures on single use plastics.

The circular economy action plan will also include **measures to encourage businesses to offer, and to allow consumers to choose, reusable, durable and repairable products**. It will analyse the need for a 'right to repair', and curb the built-in obsolescence of devices, in particular for electronics. Consumer policy will help to empower consumers to make informed choices and play an active role in the ecological transition. New business models based on renting and sharing goods and services will play a role as long as they are truly sustainable and affordable.

Reliable, comparable and verifiable information also plays an important part in enabling buyers to make more sustainable decisions and reduces the risk of 'green washing'. Companies making 'green claims' should substantiate these against a standard methodology to assess their impact on the environment. The Commission will step up its regulatory and non-regulatory efforts to tackle false green claims. Digitalisation can also help improve the availability of information on the characteristics of products sold in the EU. For instance, an electronic product passport could provide information on a product's origin, composition, repair and dismantling possibilities, and end of life handling. Public authorities, including the EU institutions, should lead by example and ensure that their procurement is green. The Commission will propose further legislation and guidance on green public purchasing.

A sustainable product policy also has the potential to reduce waste significantly. Where waste cannot be avoided, its economic value must be recovered and its impact on the environment and on climate change avoided or minimised. This requires new legislation, including targets and measures for tackling over-packaging and waste generation. In parallel, EU companies should benefit from a robust and integrated single market for secondary raw materials and by-products. This requires deeper cooperation across value chains, as in the case of the Circular Plastics Alliance. The Commission will consider legal requirements to boost the market of secondary raw materials with mandatory recycled content (for instance for packaging, vehicles, construction materials and batteries). To simplify waste management for citizens and ensure cleaner secondary materials for businesses, the Commission will also propose an EU model for separate waste collection. The Commission is of the view that the EU should stop exporting its waste outside of the EU and will therefore revisit the rules on waste shipments and illegal exports.

Access to resources is also a strategic security question for Europe's ambition to deliver the Green Deal. Ensuring the supply of sustainable raw materials, in particular of critical raw materials necessary for clean technologies, digital, space and defence applications, by diversifying supply from both primary and secondary sources, is therefore one of the pre-requisites to make this transition happen.

EU industry needs 'climate and resource frontrunners' to develop the first commercial applications of breakthrough technologies in key industrial sectors by 2030. Priority areas include clean hydrogen, fuel cells and other alternative fuels, energy storage, and carbon capture, storage and utilisation. As an example, the Commission will support clean steel breakthrough technologies leading to a zero-carbon steel making process by 2030 and will explore whether part of the funding being liquidated under the European Coal and Steel

Community can be used. More broadly, the EU Emissions Trading System Innovation Fund will help to deploy such large-scale innovative projects.

Promoting new forms of collaboration with industry and investments in strategic value chains are essential.

The Commission will continue to implement the Strategic Action Plan on Batteries and support the European Battery Alliance. It will propose legislation in 2020 to ensure a safe, circular and sustainable battery value chain for all batteries, including to supply the growing market of electric vehicles. The Commission will also support other initiatives leading to alliances and to a large-scale pooling of resources, for example in the form of Important Projects of Common European Interest, where targeted time-bound State aid can help build new innovative value chains.

Digital technologies are a critical enabler for attaining the sustainability goals of the Green deal in many different sectors. The Commission will explore measures to ensure that digital technologies such as artificial intelligence, 5G, cloud and edge computing and the internet of things can accelerate and maximise the impact of policies to deal with climate change and protect the environment. Digitalisation also presents new opportunities for distance monitoring of air and water pollution, or for monitoring and optimising how energy and natural resources are used. At the same time, Europe needs a digital sector that puts sustainability at its heart. The Commission will also consider measures to improve the energy efficiency and circular economy performance of the sector itself, from broadband networks to data centres and ICT devices. The Commission will assess the need for more transparency on the environmental impact of electronic communication services, more stringent measures when deploying new networks and the benefits of supporting ‘take-back’ schemes to incentivise people to return their unwanted devices such as mobile phones, tablets and chargers.

2.1.4. Building and renovating in an energy and resource efficient way

The construction, use and renovation of buildings require significant amounts of energy and mineral resources (e.g. sand, gravel, cement). Buildings also account for 40% of energy consumed. Today the annual renovation rate of the building stock varies from 0.4 to 1.2% in the Member States. This rate will need at least to double to reach the EU’s energy efficiency and climate objectives. In parallel, 50 million consumers struggle to keep their homes adequately warm.

To address the twin challenge of energy efficiency and affordability, the EU and the Member States should **engage in a ‘renovation wave’ of public and private buildings**. While increasing renovation rates is a challenge, renovation lowers energy bills, and can reduce energy poverty. It can also boost the construction sector and is an opportunity to support SMEs and local jobs.

The Commission will rigorously **enforce the legislation related to the energy performance of buildings**. This will start with an assessment in 2020 of Member States’ national long-term renovation strategies¹⁶. The Commission will also launch work on the possibility of including emissions from buildings in European emissions trading, as part of broader efforts to ensure that the relative prices of different energy sources provide the right signals for energy efficiency. In addition, the Commission will review the Construction Products Regulation¹⁷. It should ensure that the

¹⁶ As part of the requirements under the Energy Performance of Buildings Directive

¹⁷ Regulation (EU) No 305/2011 laying down harmonised conditions for the marketing of construction products and repealing Council Directive 89/106/EEC

design of new and renovated buildings at all stages is in line with the needs of the circular economy, and lead to increased digitalisation and climate-proofing of the building stock.

In parallel, the Commission proposes to work with stakeholders on a new initiative on renovation in 2020.

This will include an open platform bringing together the buildings and construction sector, architects and engineers and local authorities to address the barriers to renovation. This initiative will also include innovative financing schemes under InvestEU. These could target housing associations or energy service companies that could roll out renovation including through energy performance contracting. An essential aim would be to organise renovation efforts into larger blocks to benefit from better financing conditions and economies of scale. The Commission will also work to lift national regulatory barriers that inhibit energy efficiency investments in rented and multi-ownership buildings. Particular attention will be paid to the renovation of social housing, to help households who struggle to pay their energy bills. Focus should also be put on renovating schools and hospitals, as the money saved through building efficiency will be money available to support education and public health.

2.1.5. Accelerating the shift to sustainable and smart mobility

Transport accounts for a quarter of the EU's greenhouse gas emissions, and still growing. To achieve climate neutrality, a 90% reduction in transport emissions is needed by 2050. Road, rail, aviation, and waterborne transport will all have to contribute to the reduction. Achieving sustainable transport means putting users first and providing them with more affordable, accessible, healthier and cleaner alternatives to their current mobility habits. The Commission will adopt a strategy for sustainable and smart mobility in 2020 that will address this challenge and tackle all emission sources.

Multimodal transport needs a strong boost. This will increase the efficiency of the transport system. As a matter of priority, a substantial part of the 75% of inland freight carried today by road should shift onto rail and inland waterways. This will require measures to manage better, and to increase the capacity of railways and inland waterways, which the Commission will propose by 2021. The Commission will also consider withdrawing and presenting a new proposal to revise the Combined Transport Directive¹⁸ to turn it into an effective tool to support multimodal freight operations involving rail and waterborne transport, including short-sea shipping. In aviation, work on adopting the Commission's proposal on a truly Single European Sky will need to restart, as this will help achieve significant reductions in aviation emissions.

Automated and connected multimodal mobility will play an increasing role, together with smart traffic management systems enabled by digitalisation. The EU transport system and infrastructure will be made fit to support new sustainable mobility services that can reduce congestion and pollution, especially in urban areas. The Commission will help develop smart systems for traffic management and 'Mobility as a Service' solutions, through its funding instruments, such as the Connected Europe Facility.

The price of transport must reflect the impact it has on the environment and on health. Fossil-fuel subsidies should end and, in the context of the revision of the Energy Taxation Directive, the Commission will look closely at the current tax exemptions including for aviation and maritime fuels and at how best to close any loopholes. Similarly, the Commission will propose to extend European emissions trading to the maritime sector, and to reduce

¹⁸ Proposal for a directive amending Directive 92/106/EEC on the establishment of common rules for certain types of combined transport of goods between Member States COM(2017) 648

the EU Emissions Trading System allowances allocated for free to airlines. This will be coordinated with action at global level, notably at the International Civil Aviation Organization and International Maritime Organization. The Commission will also give fresh political consideration as to how to achieve effective road pricing in the EU. It calls on the European Parliament and the Council to maintain the high level of ambition in the Commission's original proposal for the 'Eurovignette' Directive¹⁹, and is ready to withdraw it if necessary and to propose alternative measures.

The EU should in parallel **ramp-up the production and deployment of sustainable alternative transport fuels**. By 2025, about 1 million public recharging and refuelling stations will be needed for the 13 million zero- and low-emission vehicles expected on European roads. The Commission will support the deployment of public recharging and refuelling points where persistent gaps exist, notably for long-distance travel and in less densely populated areas, and will launch as quickly as possible a new funding call to support this. These steps will complement the measures taken at national level. The Commission will consider legislative options to boost the production and uptake of sustainable alternative fuels for the different transport modes. The Commission will also review the Alternative Fuels Infrastructure Directive²⁰ and the TEN-T Regulation to accelerate the deployment of zero- and low-emission vehicles and vessels.

Transport should become drastically less polluting, especially in cities. A combination of measures should address emissions, urban congestion, and improved public transport. The Commission will propose more stringent air pollutant emissions standards for combustion-engine vehicles. The Commission will also propose to revise by June 2021 the legislation on CO₂ emission performance standards for cars and vans, to ensure a clear pathway from 2025 onwards towards zero-emission mobility. In parallel, it will consider applying European emissions trading to road transport, as a complement to existing and future CO₂ emission performance standards for vehicles. It will take action in relation to maritime transport, including to regulate access of the most polluting ships to EU ports and to oblige docked ships to use shore-side electricity. Similarly, air quality should be improved near airports by tackling the emissions of pollutants by aeroplanes and airport operations.

2.1.6. From 'Farm to Fork': designing a fair, healthy and environmentally-friendly food system

European food is famous for being safe, nutritious and of high quality. It should now also become **the global standard for sustainability**. Although the transition to more sustainable systems has started, feeding a fast-growing world population remains a challenge with current production patterns. Food production still results in air, water and soil pollution, contributes to the loss of biodiversity and climate change, and consumes excessive amounts of natural resources, while an important part of food is wasted. At the same time, low quality diets contribute to obesity and diseases such as cancer.

There are new opportunities for all operators in the food value chain. New technologies and scientific discoveries, combined with increasing public awareness and demand for sustainable food, will benefit all stakeholders. The Commission will present the 'Farm to Fork' Strategy in spring 2020 and launch a broad

¹⁹ Proposal for a directive amending Directive 1999/62/EC on the charging of heavy goods vehicles for the use of certain infrastructure COM(2017) 275

²⁰ Directive 2014/94/EU on the deployment of alternative fuels infrastructure

stakeholder debate covering all the stages of the food chain, and paving the way to formulating a more sustainable food policy.

European farmers and fishermen are key to managing the transition. The Farm to Fork Strategy will strengthen their efforts to tackle climate change, protect the environment and preserve biodiversity. The common agricultural and common fisheries policies will remain key tools to support these efforts while ensuring a decent living for farmers, fishermen and their families. The Commission's proposals for the common agricultural policy for 2021 to 2027 stipulate that at least 40% of the common agricultural policy's overall budget and at least 30% of the Maritime Fisheries Fund would contribute to climate action.

The Commission will work with the European Parliament and the Council **to achieve at least this level of ambition in the proposals.** Given that the start of the revised Common Agricultural Policy is likely to be delayed to the beginning of 2022, the Commission will work with the Member States and stakeholders to ensure that from the outset the national strategic plans for agriculture fully reflect the ambition of the Green Deal and the Farm to Fork Strategy. The Commission will ensure that these strategic plans are assessed against robust climate and environmental criteria. These plans should lead to the use of sustainable practices, such as precision agriculture, organic farming, agro-ecology, agro-forestry and stricter animal welfare standards. By shifting the focus from compliance to performance, measures such as eco-schemes should reward farmers for improved environmental and climate performance, including managing and storing carbon in the soil, and improved nutrient management to improve water quality and reduce emissions. The Commission will work with the Member States to develop the potential of sustainable seafood as a source of low-carbon food.

The strategic plans will need to reflect an increased level of ambition to reduce significantly the use and risk of chemical pesticides, as well as the use of fertilisers and antibiotics. The Commission will identify the measures, including legislative, needed to bring about these reductions based on a stakeholder dialogue. The area under organic farming will also need to increase in Europe. The EU needs to develop innovative ways to protect harvests from pests and diseases and to consider the potential role of new innovative techniques to improve the sustainability of the food system, while ensuring that they are safe.

The Farm to Fork Strategy will also contribute to achieving a circular economy. It will aim to reduce the environmental impact of the food processing and retail sectors by taking action on transport, storage, packaging and food waste. This will include actions to combat food fraud, including strengthening enforcement and investigative capacity at EU level, and to launch a process to identify new innovative food and feed products, such as seafood based on algae.

Lastly, the Farm to Fork Strategy will strive **to stimulate sustainable food consumption and promote affordable healthy food for all.** Imported food that does not comply with relevant EU environmental standards is not allowed on EU markets. The Commission will propose actions to help consumers choose healthy and sustainable diets and reduce food waste. The Commission will explore new ways to give consumers better information, including by digital means, on details such as where the food comes from, its nutritional value, and its environmental footprint. The Farm to Fork strategy will also contain proposals to improve the position of farmers in the value chain.

2.1.7. Preserving and restoring ecosystems and biodiversity

Ecosystems provide essential services such as food, fresh water and clean air, and shelter. They mitigate natural disasters, pests and diseases and help regulate the climate. However, the EU is not meeting some of its

most important environmental objectives for 2020, such as the Aichi targets under the Convention on Biological Diversity. The EU and its global partners need to halt biodiversity loss. The Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services' 2019 Global Assessment Report²¹ showed worldwide erosion of biodiversity, caused primarily by changes in how land and sea are used, direct exploitation of natural resources, and with climate change as the third most important driver of biodiversity loss.

The Conference of the Parties to the Convention on Biological Diversity in Kunming, China, in October 2020 is an opportunity for the world to adopt a robust global framework to halt biodiversity loss. To ensure that the EU plays a key role, the Commission will present a **Biodiversity Strategy by March 2020**, to be followed up by specific action in 2021. The strategy will outline the EU's position for the Conference of the Parties, with global targets to protect biodiversity, as well as commitments to address the main causes of biodiversity loss in the EU, underpinned by measurable objectives that address the main causes of biodiversity loss.

The biodiversity strategy will identify specific measures to meet these objectives. These could include quantified objectives, such as increasing the coverage of protected biodiversity-rich land and sea areas building on the Natura 2000 network. Member States should also reinforce cross-border cooperation to protect and restore more effectively the areas covered by the Natura 2000 network. The Commission will identify which measures, including legislation, would help Member States improve and restore damaged ecosystems to good ecological status, including carbon-rich ecosystems. The biodiversity strategy will also include proposals to green European cities and increase biodiversity in urban spaces. The Commission will consider drafting a nature restoration plan and will look at how provide funding to help Member States to reach this aim.

All EU policies should contribute to preserving and restoring Europe's natural capital²². The Farm to Fork Strategy, outlined in section 2.1.6, will address the use of pesticides and fertilisers in agriculture. Work will continue under the common fisheries policy to reduce the adverse impacts that fishing can have on ecosystems, especially in sensitive areas. The Commission will also support more connected and well-managed marine protected areas.

Forest ecosystems are under increasing pressure, as a result of climate change. The EU's forested area needs to improve, both in quality and quantity, for the EU to reach climate neutrality and a healthy environment. Sustainable re- and afforestation and the restoration of degraded forests can increase absorption of CO₂ while improving the resilience of forests and promoting the circular bio-economy. Building on the 2030 biodiversity strategy, the Commission will prepare a new EU forest strategy covering the whole forest cycle and promoting the many services that forests provide.

The new EU forest strategy will have as its key objectives effective afforestation, and forest preservation and restoration in Europe, to help to increase the absorption of CO₂, reduce the incidence and extent of forest fires, and promote the bio-economy, in full respect for ecological principles favourable to biodiversity. The national strategic plans under the common agricultural policy should incentivise forest managers to preserve, grow and manage forests sustainably. Building on the Communication on Stepping up EU Action to Protect and

²¹ <https://ipbes.net/news/ipbes-global-assessment-preview>

²² EU guidelines SWD (2019)305 FINAL "EU guidance on integrating ecosystems and their services into decision-making"

Restore the World's Forests²³, the Commission will take measures, both regulatory and otherwise, to promote imported products and value chains that do not involve deforestation and forest degradation.

A sustainable 'blue economy' will have to play a central role in alleviating the multiple demands on the EU's land resources and tackling climate change. The role of oceans in mitigating and adapting to climate change is increasingly recognised. The sector can contribute by improving the use of aquatic and marine resources and, for example, by promoting the production and use of new sources of protein that can relieve pressure on agricultural land. More generally, lasting solutions to climate change require greater attention to nature-based solutions including healthy and resilient seas and oceans. The Commission will analyse the findings of the International Panel on Climate Change special report on oceans²⁴ and propose measures in the maritime area. This will include ways to manage maritime space more sustainably, notably to help tap into the growing potential of offshore renewable energy. The Commission will also take a zero-tolerance approach to illegal, unreported and unregulated fishing. The 2020 United Nations Ocean Conference in Portugal will be an opportunity for the EU to highlight the importance of action on ocean issues.

2.1.8. A zero pollution ambition for a toxic-free environment

Creating a toxic-free environment requires more action to prevent pollution from being generated as well as measures to clean and remedy it. To protect Europe's citizens and ecosystems, the EU needs to better monitor, report, prevent and remedy pollution from air, water, soil, and consumer products. To achieve this, the EU and Member States will need to look more systematically at all policies and regulations. **To address these interlinked challenges, the Commission will adopt in 2021 a zero pollution action plan for air, water and soil.**

The natural functions of ground and surface water must be restored. This is essential to preserve and restore biodiversity in lakes, rivers, wetlands and estuaries, and to prevent and limit damage from floods. Implementing the 'Farm to Fork' strategy will reduce pollution from excess nutrients. In addition, the Commission will propose measures to address pollution from urban runoff and from new or particularly harmful sources of pollution such as micro plastics and chemicals, including pharmaceuticals. There is also a need to address the combined effects of different pollutants.

The Commission will draw on the lessons learnt from the evaluation of the current air quality legislation²⁵. It will also propose to strengthen provisions on monitoring²⁶, modelling and air quality plans to help local authorities achieve cleaner air. The Commission will notably propose to revise air quality standards to align them more closely with the World Health Organization recommendations.

The Commission will review EU measures to address pollution from large industrial installations. It will look at the sectoral scope of the legislation and at how to make it fully consistent with climate, energy and circular economy policies. The Commission will also work with Member States to improve the prevention of industrial accidents.

²³ COM/2019/352 final

²⁴ Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate

²⁵ Fitness check of the Ambient Air Quality Directives SWD(2019) 427

²⁶ Including by making use of new monitoring opportunities provided by digitalisation

To ensure a toxic-free environment, the Commission will present a chemicals strategy for sustainability.

This will both help to protect citizens and the environment better against hazardous chemicals and encourage innovation for the development of safe and sustainable alternatives. All parties including industry should work together to combine better health and environmental protection and increased global competitiveness. This can be achieved by simplifying and strengthening the legal framework. The Commission will review how to use better the EU's agencies and scientific bodies to move towards a process of 'one substance – one assessment' and to provide greater transparency when prioritising action to deal with chemicals. In parallel, the regulatory framework will need to rapidly reflect scientific evidence on the risk posed by endocrine disruptors, hazardous chemicals in products including imports, combination effects of different chemicals and very persistent chemicals.

2.2. Mainstreaming sustainability in all EU policies

2.2.1. Pursuing green finance and investment and ensuring a just transition

To achieve the ambition set by the European Green Deal, there are significant investment needs. The Commission has estimated that achieving the current 2030 climate and energy targets will require €260 billion of additional annual investment²⁷, about 1.5% of 2018 GDP²⁸. This flow of investment will need to be sustained over time. The magnitude of the investment challenge requires mobilising both the public and private sector.

The Commission will present a Sustainable Europe Investment Plan to help meet the additional funding needs. It will combine dedicated financing to support sustainable investments, and proposals for an improved enabling framework that is conducive to green investment. At the same time, it will be essential to prepare a pipeline of sustainable projects. Technical assistance and advisory services will help project promoters to identify and prepare projects and to access sources of finance.

The EU budget will play a key role. The Commission has proposed a 25% target for climate mainstreaming across all EU programmes. The EU budget will also contribute to achieving climate objectives on the revenue side. The Commission has proposed new revenue streams ("Own Resources"), one of which is based on the non-recycled plastic-packaging waste. A second revenue stream could involve allocating 20% of the revenue from the auctioning of EU Emissions Trading System to the EU budget.

At least 30% of the InvestEU Fund will contribute to fighting climate change. Moreover, projects will be subject to sustainability proofing to screen the contribution that they make to climate, environmental and social objectives. InvestEU also offers Member States the option to use the EU budgetary guarantee e.g. to deliver on climate-related cohesion policy objectives in their territories and regions. InvestEU also strengthens cooperation with national promotional banks and institutions, which can encourage an overall greening of their activities to deliver on EU policy objectives. Moreover, as part of the revision of the EU Emission Trading System, the Commission will review the role of the Innovation and Modernisation Funds, which are not financed by the EU's long-term budget. The ambition will be to strengthen their role and their effectiveness in deploying innovative

²⁷ Communication "United in delivering the Energy Union and Climate Action-Setting the foundations for a successful clean energy transition" COM(2019) 285

²⁸ These estimates are conservative, as they do not consider, for instance, the investment needs for climate adaptation or for other environmental challenges, such as biodiversity. They also exclude the public investment needed to address the social costs of the transition and the costs of inaction

and climate neutral solutions across the EU. In the revision of the EU Emissions Trading System, the allocation of additional revenues from allowances to the EU budget with a view to strengthening the financing of the just transition will also be considered.

The Commission will also work with the European Investment Bank (EIB) Group, national promotional banks and institutions, as well as with other international financial institutions. The EIB set itself the target of doubling its climate target from 25% to 50% by 2025, thus becoming Europe's climate bank.

As part of the Sustainable Europe Investment Plan, the Commission will propose a Just Transition Mechanism, including a Just Transition Fund, to leave no one behind. The transition can only succeed if it is conducted in a fair and inclusive way. The most vulnerable are the most exposed to the harmful effects of climate change and environmental degradation. At the same time, managing the transition will lead to significant structural changes in business models, skill requirements and relative prices. Citizens, depending on their social and geographic circumstances, will be affected in different ways. Not all Member States, regions and cities start the transition from the same point or have the same capacity to respond. These challenges require a strong policy response at all levels.

The Just Transition Mechanism will focus on the regions and sectors that are most affected by the transition because they depend on fossil fuels or carbon-intensive processes. It will draw on sources of funding from the EU budget as well as the EIB group to leverage the necessary private and public resources. Support will be linked to promoting a transition towards low-carbon and climate-resilient activities. It will also strive to protect the citizens and workers most vulnerable to the transition, providing access to re-skilling programmes, jobs in new economic sectors, or energy-efficient housing. The Commission will work with the Member States and regions to help them put in place territorial transition plans.

The mechanism will come in addition to the substantial contribution of the EU's budget through all programmes directly relevant to the transition, as well as other funds such as the European Regional Development Fund and the European Social Fund Plus.

In order to bring an answer to the long-term financing needs of the transition, the Commission will continue to explore with relevant partners, as part of the Sustainable Europe Investment Plan, additional sources that could be mobilised and innovative ways to do so.

The need for a socially just transition must also be reflected in policies at EU and national level. This includes investment to provide affordable solutions to those affected by carbon pricing policies, for example through public transport, as well as measures to address energy poverty and promote re-skilling. Coherence of climate and environment policies and a holistic approach are often a precondition for ensuring they are perceived as fair, as illustrated by the debate on taxation of various modes of transport. For companies and their workers, an active social dialogue helps to anticipate and successfully manage change. The European Semester process of macroeconomic coordination will support national policies on these issues.

The private sector will be key to financing the green transition. Long-term signals are needed to direct financial and capital flows to green investment and to avoid stranded assets. The Commission will present a renewed sustainable finance strategy in the third quarter of 2020 that will focus on a number of actions.

First, the strategy will strengthen the foundations for sustainable investment. This will require notably that the European Parliament and Council adopt the taxonomy for classifying environmentally sustainable activities.

Sustainability should be further embedded into the corporate governance framework, as many companies still focus too much on short-term financial performance compared to their long-term development and sustainability aspects. At the same time, companies and financial institutions will need to increase their disclosure on climate and environmental data so that investors are fully informed about the sustainability of their investments. To this end, the Commission will review the Non-Financial Reporting Directive. To ensure appropriate management of environmental risks and mitigation opportunities, and reduce related transaction costs, the Commission will also support businesses and other stakeholders in developing standardised natural capital accounting practices within the EU and internationally.

Second, increased opportunities will be provided for investors and companies by making it easier for them to identify sustainable investments and ensuring that they are credible. This could be done via clear labels for retail investment products and by developing an EU green bond standard that facilitates sustainable investment in the most convenient way.

Third, climate and environmental risks will be managed and integrated into the financial system. This means better integrating such risks into the EU prudential framework and assessing the suitability of the existing capital requirements for green assets. We will also examine how our financial system can help to increase resilience to climate and environmental risks, in particular when it comes to the physical risks and damage arising from natural catastrophes.

2.2.2. Greening national budgets and sending the right price signals

National budgets play a key role in the transition. A greater use of green budgeting tools will help to redirect public investment, consumption and taxation to green priorities and away from harmful subsidies. The Commission will work with the Member States to screen and benchmark green budgeting practices. This will make it easier to assess to what extent annual budgets and medium-term fiscal plans take environmental considerations and risks into account, and learn from best practices. The review of the European economic governance framework will include a reference to green public investment in the context of the quality of public finance. This will inform a debate on how to improve EU fiscal governance. The outcome of the debate will form the basis for any possible future steps including how to treat green investments within EU fiscal rules, while preserving safeguards against risks to debt sustainability.

Well-designed tax reforms can boost economic growth and resilience to climate shocks and help contribute to a fairer society and to a just transition. They play a direct role by sending the right price signals and providing the right incentives for sustainable behaviour by producers, users and consumers. At national level, the European Green Deal will create the context for broad-based tax reforms, removing subsidies for fossil fuels, shifting the tax burden from labour to pollution, and taking into account social considerations. There is a need to ensure rapid adoption of the Commission's proposal on value added tax (VAT) rates currently on the table of the Council, so that Member States can make a more targeted use of VAT rates to reflect increased environmental ambitions, for example to support organic fruit and vegetables.

Evaluations are underway of the relevant State aid guidelines including the environmental and energy State aid guidelines. The guidelines will be revised by 2021 to reflect the policy objectives of the European Green Deal, supporting a cost-effective transition to climate neutrality by 2050, and will facilitate the phasing out

of fossil fuels, in particular those that are most polluting, ensuring a level-playing field in the internal market. These revisions are also an opportunity to address market barriers to the deployment of clean products.

2.2.3. Mobilising research and fostering innovation

New technologies, sustainable solutions and disruptive innovation are critical to achieve the objectives of the European Green Deal. To keep its competitive advantage in clean technologies, the EU needs to increase significantly the large-scale deployment and demonstration of new technologies across sectors and across the single market, building new innovative value chains. This challenge is beyond the means of individual Member States. Horizon Europe, in synergy with other EU programmes, will play a pivotal role in leveraging national public and private investments. At least 35% of the budget of Horizon Europe will fund new solutions for climate, which are relevant for implementing the Green Deal.

The full range of instruments available under the Horizon Europe programme will support the research and innovation efforts needed. Four ‘Green Deal Missions’ will help deliver large-scale changes in areas such as adaptation to climate change, oceans, cities and soil. These missions will bring together a wide range of stakeholders including regions and citizens. Partnerships with industry and Member States will support research and innovation on transport, including batteries, clean hydrogen, low-carbon steel making, circular bio-based sectors and the built environment. The knowledge and innovation communities run by the European Institute of Innovation and Technology will continue to promote collaboration among higher education institutions, research organisations and companies on climate change, sustainable energy, food for the future, and smart, environmentally-friendly and integrated urban transport. The European Innovation Council will dedicate funding, equity investment and business acceleration services to high potential start-ups and SMEs for them to achieve breakthrough Green Deal innovation that can be scaled up rapidly on global markets.

Conventional approaches will not be sufficient. Emphasising experimentation, and working across sectors and disciplines, the EU’s research and innovation agenda will take the systemic approach needed to achieve the aims of the Green Deal. The Horizon Europe programme will also involve local communities in working towards a more sustainable future, in initiatives that seek to combine societal pull and technology push.

Accessible and interoperable data are at the heart of data-driven innovation. This data, combined with digital infrastructure (e.g. supercomputers, cloud, ultra-fast networks) and artificial intelligence solutions, facilitate evidence-based decisions and expand the capacity to understand and tackle environmental challenges. The Commission will support work to unlock the full benefits of the digital transformation to support the ecological transition. An immediate priority will be to boost the EU’s ability to predict and manage environmental disasters. To do this, the Commission will bring together European scientific and industrial excellence to develop a very high precision digital model of the Earth.

2.2.4. Activating education and training

Schools, training institutions and universities are well placed to engage with pupils, parents, and the wider community on the changes needed for a successful transition. The Commission will prepare a European competence framework to help develop and assess knowledge, skills and attitudes on climate change and sustainable development. It will also provide support materials and facilitate the exchange of good practices in EU networks of teacher-training programmes.

The Commission has been working to provide Member States with new financial resources to make school buildings and operations more sustainable. It has strengthened collaboration with the European Investment Bank and created stronger links between structural funds and the new financial instruments with the aim of leveraging €3 billion in investment in school infrastructure in 2020.

Pro-active re-skilling and upskilling are necessary to reap the benefits of the ecological transition. The proposed European Social Fund+ will play an important role in helping Europe's workforce to acquire the skills they need to transfer from declining sectors to growing sectors and to adapt to new processes. The Skills Agenda and the Youth Guarantee will be updated to enhance employability in the green economy.

2.2.5. A green oath: 'do no harm'

All EU actions and policies should pull together to help the EU achieve a successful and just transition towards a sustainable future. The Commission's better regulation tools provide a solid basis for this. Based on public consultations, on the identification of the environmental, social and economic impacts, and on analyses of how SMEs are affected and innovation fostered or hindered, impact assessments contribute to making efficient policy choices at minimum costs, in line with the objectives of the Green Deal. Evaluations also systematically assess coherence between current legislation and new priorities.

To support its work to identify and remedy inconsistencies in current legislation, **the Commission invites stakeholders to use the available platforms²⁹ to simplify legislation and identify problematic cases.** The Commission will consider these suggestions when preparing evaluations, impact assessments and legislative proposals for the European Green Deal.

In addition, building on the results of its recent stock taking of better regulation policy, the Commission will **improve the way its better regulation guidelines and supporting tools address sustainability and innovation issues.** The objective is to ensure that all Green Deal initiatives achieve their objectives in the most effective and least burdensome way and all other EU initiatives live up to a green oath to 'do no harm'. To this end, the explanatory memorandum accompanying all legislative proposals and delegated acts will include a specific section explaining how each initiative upholds this principle.

²⁹ 'Have Your Say-Lighten the Load' website: <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/lighten-load>

3. The EU as a global leader

The global challenges of climate change and environmental degradation require a global response. The EU will continue to promote and implement ambitious environment, climate and energy policies across the world. It will develop a stronger ‘green deal diplomacy’ focused on convincing and supporting others to take on their share of promoting more sustainable development. By setting a credible example, and following-up with diplomacy, trade policy, development support and other external policies, the EU can be an effective advocate. The Commission and the High Representative will work closely with Member States to mobilise all diplomatic channels both bilateral and multilateral – including the United Nations, the G7, G20, the World Trade Organization and other relevant international fora.

The EU will continue to ensure that the Paris Agreement remains the indispensable multilateral framework for tackling climate change. As the EU's share of global emissions is falling, comparable action and increased efforts by other regions will be critical for addressing the global climate challenge in a meaningful way. The debate on climate ambition will intensify in the coming months in line with the Paris Agreement provisions for regular stocktaking and updates. The Conference of Parties in Glasgow in 2020 will be an important milestone before the global stocktake in 2023. It will assess progress towards achieving long-term goals. As it currently stands, it is clear that the level of global ambition is insufficient³⁰. The EU will engage more intensely with all partners to increase the collective effort and help them to revise and implement their nationally determined contributions and devise ambitious long-term strategies. This will build on the EU's own increased ambition as outlined in section 2.

In parallel, the EU will step up bilateral engagement with partner countries and, where necessary, establish innovative forms of engagement. The EU will continue to engage with the economies of the G20 that are responsible for 80% of global greenhouse gas emissions. Stepping up the level of climate action taken by international partners requires tailor-made geographic strategies that reflect different contexts and local needs – for example for current and future big emitters, for the least developed countries, and for small island developing states. **The EU is also working with global partners to develop international carbon markets** as a key tool to create economic incentives for climate action.

The EU will put emphasis on supporting its immediate neighbours. The ecological transition for Europe can only be fully effective if the EU's immediate neighbourhood also takes effective action. Work is underway on a green agenda for the Western Balkans. The Commission and the High Representative are also envisaging a number of strong environment, energy and climate partnerships with the Southern Neighbourhood and within the Eastern Partnership.

The 2020 EU-China summits in Beijing and Leipzig will be an opportunity to reinforce the partnership between the EU and China on climate and environmental issues, notably ahead of the **Kunming Biodiversity Conference**, and the Conference of Parties in Glasgow.

Likewise, the forthcoming Comprehensive Strategy with Africa, and the 2020 summit between the African Union and the EU, should make climate and environmental issues key strands in relations between the two continents. In particular, the Africa-Europe Alliance for sustainable investment and jobs will seek to unlock Africa's

³⁰ United Nations Environment emissions gap report 2019

potential to make rapid progress towards a green and circular economy including sustainable energy and food systems and smart cities. The EU will strengthen its engagement with Africa for the wider deployment and trade of sustainable and clean energy. Renewable energy and energy efficiency, for example for clean cooking, are key to closing the energy access gap in Africa while delivering the required reduction in CO₂. The EU will launch a “NaturAfrica” initiative to tackle biodiversity loss by creating a network of protected areas to protect wildlife and offer opportunities in green sectors for local populations.

More generally, **the EU will use its diplomatic and financial tools to ensure that green alliances are part of its relations with Africa and other partner countries and regions**, particularly in Latin America, the Caribbean, Asia and the Pacific.

The EU should also reinforce current initiatives and engage with third countries on cross-cutting climate and environment issues. This may include ending global fossil fuel subsidies in line with G20 commitments, phasing-out financing by multilateral institutions of fossil fuel infrastructure, strengthening sustainable financing, phasing out all new coal plant construction, and action to reduce methane emissions.

The EU also recognises that the global climate and environmental challenges are a significant threat multiplier and a source of instability. The ecological transition will reshape geopolitics, including global economic, trade and security interests. This will create challenges for a number of states and societies. The EU will work with all partners to increase climate and environmental resilience to prevent these challenges from becoming sources of conflict, food insecurity, population displacement and forced migration, and support a just transition globally. Climate policy implications should become an integral part of the EU’s thinking and action on external issues, including in the context of the Common Security and Defence Policy.

Trade policy can support the EU’s ecological transition. It serves as a platform to engage with trading partners on climate and environmental action. Commitments to sustainability have been continuously strengthened in EU trade agreements, in particular with regard to enhancing climate change action. The Commission has also been stepping up efforts to implement and enforce the sustainable development commitments of EU trade agreements, and these efforts will be further enhanced with the appointment of a Chief Trade Enforcement Officer. On climate change more specifically, the EU’s most recent agreements all include a binding commitment of the Parties to ratify and effectively implement the Paris Agreement. The Commission will propose to make the respect of the Paris agreement an essential element for all future comprehensive trade agreements. The EU’s trade policy facilitates trade and investment in green goods and services and promotes climate-friendly public procurement. Trade policy also needs to ensure undistorted, fair trade and investment in raw materials that the EU economy needs for the green transition. It can help address harmful practices such as illegal logging, enhance regulatory cooperation promote EU standards and remove non-tariff barriers in the renewable energy sector. All chemicals, materials, food and other products that are placed on the European market must fully comply with relevant EU regulations and standards. The EU should use its expertise in “green” regulation to encourage partners to design similar rules that are as ambitious as the EU’s rules, thus facilitating trade and enhancing environment protection and climate mitigation in these countries.

As the world’s largest single market, the EU can set standards that apply across global value chains. The Commission will continue to work on new standards for sustainable growth and use its economic weight to shape international standards that are in line with EU environmental and climate ambitions. It will work to facilitate trade in environmental goods and services, in bilateral and multilateral forums, and in supporting open and

attractive EU and global markets for sustainable products. It will work with global partners to ensure the EU's resource security and reliable access to strategic raw materials.

The EU's international cooperation and partnership policy should continue to help channel both public and private funds to achieve the transition. While the EU and its Member States remain the world's leading donors of development assistance and provide over 40% of the world's public climate finance. As public funds will not suffice, the EU and its Member States will coordinate their support to engage with partners to bridge the funding gap by mobilising private finance. The Commission proposal for a Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument proposes to allocate a target of 25% of its budget to climate-related objectives. The Commission will also support the commitment made by national public financial resources to improve the investment climate and achieve contributions from the private sector. This work will need to be accompanied by opportunities to de-risk investments in sustainable development through tools such as funding guarantees and blended financing.

To mobilise international investors, the EU will also remain at the forefront of efforts to set up a financial system that supports global sustainable growth. The EU will build on the International Platform on Sustainable Finance that was recently established to coordinate efforts on environmentally sustainable finance initiatives such as taxonomies, disclosures, standards and labels. The Commission will also encourage discussions at other international fora, in particular the G7 and G20.

4. Time to act-together: a European Climate Pact

The involvement and commitment of the public and of all stakeholders is crucial to the success of the European Green Deal. Recent political events show that game-changing policies only work if citizens are fully involved in designing them. People are concerned about jobs, heating their homes and making ends meet, and EU institutions should engage with them if the Green Deal is to succeed and deliver lasting change. Citizens are and should remain a driving force of the transition.

The Commission will launch a European Climate Pact by March 2020 to focus on three ways to engage with the public on climate action. First, it will encourage information sharing, inspiration, and foster public understanding of the threat and the challenge of climate change and environmental degradation and on how to counter it. It will use multiple channels and tools to do so, including events in Member States, on the model of the Commission's on-going citizens' dialogues. Second, there should be both real and virtual spaces for people to express their ideas and creativity and work together on ambitious action, both at individual and collective level. Participants would be encouraged to commit to specific climate action goals. Third, the Commission will work on building capacity to facilitate grassroots initiatives on climate change and environmental protection. Information, guidance and educational modules could help exchange good practice. The Commission will ensure that the green transition features prominently in the debate on the future of Europe.

The Climate Pact will build on the Commission's on-going series of citizens' dialogues and citizens' assemblies across the EU, and the role of social dialogue committees. It will continue to work to empower regional and local communities, including energy communities. The urban dimension of cohesion policy will be strengthened, and the proposed European Urban Initiative will provide assistance to cities to help them make best use of opportunities to develop sustainable urban development strategies. The EU Covenant of Mayors will continue to be a central force. The Commission will work with it to continue to provide assistance to cities and

regions that want to commit to ambitious pledges on climate and energy policies. It will remain an essential platform to share good practices on how to implement change locally.

The Commission is also keen to reduce its environmental impact as an institution and as an employer. It will present a comprehensive action plan in 2020 to implement itself the objectives of the Green Deal and to become climate neutral by 2030. It calls on all the other institutions, bodies and agencies of the EU to work with it and come forward with similar ambitious measures.

In addition to the Climate Pact, the Commission and Member States should work to ensure that all available planning tools for the European Green Deal are used coherently. The most important of these are the national energy and climate plans and the proposed strategic national plans to implement the common agricultural policy. The Commission will ensure that they are fit for purpose and that Member States are implementing them effectively, and will use tools such as the European Semester as appropriate.

European funds, including for rural development, will help rural areas to harness opportunities in the circular and bio-economy. The Commission will reflect this in its long-term vision for rural areas. It will pay particular attention to the role of outermost regions in the European Green Deal, taking into account their vulnerability to climate change and natural disasters and their unique assets: biodiversity and renewable energy sources. The Commission will take forward the work on the Clean Energy for EU Islands Initiative to develop a long-term framework to accelerate the clean energy transition on all EU islands.

The Commission and the Member States must also ensure that policies and legislation are enforced and deliver effectively. The environmental implementation review will play a critical role in mapping the situation in each Member State. The Commission will also present a new environmental action programme to complement the European Green Deal that will include a new monitoring mechanism to ensure that Europe remains on track to meet its environmental objectives. The Commission will also launch a dashboard to monitor progress against all of the European Green Deal objectives.

The Commission will consider revising the Aarhus Regulation to improve **access to administrative and judicial review at EU level for citizens and NGOs who have concerns about the legality of decisions with effects on the environment.** The Commission will also take action to improve their access to justice before national courts in all Member States. The Commission will also promote action by the EU, its Member States and the international community to step up efforts against environmental crime.

The European Green Deal launches a new growth strategy for the EU. It supports the transition of the EU to a fair and prosperous society that responds to the challenges posed by climate change and environmental degradation, improving the quality of life of current and future generations. The Commission invites the European Parliament and the European Council to endorse the European Green Deal and to give their full weight to the measures it contains.



Brussels, 11.12.2019
COM(2019) 640 final

ANNEX

ANNEX

to the

**COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN
PARLIAMENT, THE EUROPEAN COUNCIL, THE COUNCIL, THE EUROPEAN
ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE
REGIONS**

The European Green Deal

EN

Annex to the Communication on the European Green Deal

Roadmap–Key actions

Actions	Indicative Timetable ³¹
Climate ambition	
Proposal on a European ‘Climate Law’ enshrining the 2050 climate neutrality objective	March 2020
Comprehensive plan to increase the EU 2030 climate target to at least 50% and towards 55% in a responsible way	Summer 2020
Proposals for revisions of relevant legislative measures to deliver on the increased climate ambition, following the review of Emissions Trading System Directive; Effort Sharing Regulation; Land use, land use change and forestry Regulation; Energy Efficiency Directive; Renewable Energy Directive; CO ₂ emissions performance standards for cars and vans	June 2021
Proposal for a revision of the Energy Taxation Directive	June 2021
Proposal for a carbon border adjustment mechanism for selected sectors	2021
New EU Strategy on Adaptation to Climate Change	2020/2021
Clean, affordable and secure energy	
Assessment of the final National Energy and Climate Plans	June 2020
Strategy for smart sector integration	2020
‘Renovation wave’ initiative for the building sector	2020
Evaluation and review of the Trans-European Network – Energy Regulation	2020
Strategy on offshore wind	2020
Industrial strategy for a clean and circular economy	
EU Industrial strategy	March 2020
Circular Economy Action Plan, including a sustainable products initiative and particular focus on resource intense sectors such as textiles, construction, electronics and plastics	March 2020
Initiatives to stimulate lead markets for climate neutral and circular products in energy intensive industrial sectors	From 2020
Proposal to support zero carbon steel-making processes by 2030	2020

³¹ The Commission’s work programme for 2020 will provide further clarity on the timing of relevant actions announced for 2020

Actions	Indicative Timetable ³¹
Legislation on batteries in support of the Strategic Action Plan on Batteries and the circular economy	October 2020
Propose legislative waste reforms	From 2020
Sustainable and smart mobility	
Strategy for sustainable and smart mobility	2020
Funding call to support the deployment of public recharging and refuelling points as part of alternative fuel infrastructure	From 2020
Assessment of legislative options to boost the production and supply of sustainable alternative fuels for the different transport modes	From 2020
Revised proposal for a Directive on Combined Transport	2021
Review of the Alternative Fuels Infrastructure Directive and the Trans European Network – Transport Regulation	2021
Initiatives to increase and better manage the capacity of railways and inland waterways	From 2021
Proposal for more stringent air pollutant emissions standards for combustion-engine vehicles	2021
Greening the Common Agricultural Policy / ‘Farm to Fork’ Strategy	
Examination of the draft national strategic plans, with reference to the ambitions of the European Green Deal and the Farm to Fork Strategy	2020-2021
‘Farm to Fork’ Strategy Measures, including legislative, to significantly reduce the use and risk of chemical pesticides, as well as the use of fertilizers and antibiotics	Spring 2020 2021
Preserving and protecting biodiversity	
EU Biodiversity Strategy for 2030	March 2020
Measures to address the main drivers of biodiversity loss	From 2021
New EU Forest Strategy	2020
Measures to support deforestation-free value chains	From 2020
Towards a zero-pollution ambition for a toxic free environment	
Chemicals strategy for sustainability	Summer 2020
Zero pollution action plan for water, air and soil	2021

Actions	Indicative Timetable ³¹
Revision of measures to address pollution from large industrial installations	2021
Mainstreaming sustainability in all EU policies	
Proposal for a Just Transition Mechanism, including a Just Transition Fund, and a Sustainable Europe Investment Plan	January 2020
Renewed sustainable finance strategy	Autumn 2020
Review of the Non-Financial Reporting Directive	2020
Initiatives to screen and benchmark green budgeting practices of the Member States and of the EU	From 2020
Review of the relevant State aid guidelines, including the environment and energy State aid guidelines	2021
Align all new Commission initiatives in line with the objectives of the Green Deal and promote innovation	From 2020
Stakeholders to identify and remedy incoherent legislation that reduces the effectiveness in delivering the European Green Deal	From 2020
Integration of the Sustainable Development Goals in the European Semester	From 2020
The EU as a global leader	
EU to continue to lead the international climate and biodiversity negotiations, further strengthening the international policy framework	From 2019
Strengthen the EU's Green Deal Diplomacy in cooperation with Member States	From 2020
Bilateral efforts to induce partners to act and to ensure comparability of action and policies	From 2020
Green Agenda for the Western Balkans	From 2020
Working together – a European Climate Pact	
Launch of the European Climate Pact	March 2020
Proposal for an 8 th Environmental Action Programme	2020

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายจ๊กกั๋ แซงชัย
ประวัติการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> – รัฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย – Masters of Arts (International Relations), University of Nottingham, United Kingdom – Doctor of Philosophy (Politics), University of Leeds, United Kingdom
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2538–2540	เจ้าหน้าที่การทูต 3 กองเอเชียใต้ กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา
พ.ศ. 2545	เจ้าหน้าที่การทูต 5 สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ
พ.ศ. 2548	เลขานุการโท และเลขานุการเอก คณะผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก
พ.ศ. 2552	นักการทูตชำนาญการ สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ
พ.ศ. 2553	นักการทูตชำนาญการ กองตะวันออกกลาง กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา
พ.ศ. 2559	ที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปราก
พ.ศ. 2561	นักการทูตชำนาญการพิเศษ กองยุโรปกลาง กรมยุโรป
ตำแหน่งปัจจุบัน	นักการทูตชำนาญการพิเศษ กองยุโรปกลาง กรมยุโรป